

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו – תער"ב

מג. ד"ה ואתחנן

מד. ד"ה והי' עקב

מה. ד"ה שופטים

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו מקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

– הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות –

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תסח	ואתחנן	תורה ממוצע – (קע-קעד)	מג. ואתחנן כו'
תפה	עקב	ההבדל שבין התקשרות ודביקות – (קעה-קעה)	מד. והי' עקב כו'
תק	שופטים	חיצוני' ופנימי' שבתורה – (קעט-קפב)	מה. שופטים כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 43-45

Copyright © 2014

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6092-3

Printed in the United States of America

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת י"ב של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך-המאמרים
„בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים:
ואתחנן דש"פ ואתחנן; והי' עקב דש"פ עקב; שופטים דש"פ שופטים – תער"ג.

ראש חודש שבט, ה'תשע"ד
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ ואתחנן, תער"ג

ואתחנן¹ אל הוי' כו' אתה החלות להראות את עבדך את גדלך כו' אעברה נא ואראה כו'.² וצ"ל מהו"ע ואראה את הארץ, שע"ז היו כל הבקשות של משה, וכידוע שלא בקש לישב בארץ,³ כ"א לראות את הארץ, ומהו"ע ראיית הארץ, שהרכה כ"כ בקשות ע"ז, דתקט"ו תפלות התפלל משה כו',⁴ ומהו"ע אעברה נא כו'. גם מהו"ע שמקדים לזה את גדלך כו', מהו אריכות ההקדמה כו', ומהו"ע אתה החלות כו'. גם מש"א להראות את עבדך, צ"ל, דלא מצינו כן בשארי תפלות של משה שיהיו בדרך שפלות כ"כ, והגם שהי' ענו מאד כו',⁵ מ"מ, התפלות שלו היו בדרך תביעה כו',⁶ וכאן או' בדרך שפלות כו'. גם מ"ש ואתחנן, ולא א' ואתפלל כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל דא"ק הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס להעולמות כו', וענין הממוצע הוא בשני דברים. הא', שהוא ממוצע בב' מדרי' שבו, בחי' פנימי א"ק וחיצוני א"ק, דבחי' פנימי' שבו הוא ראשית הקו שכדוגמת עתיק כו',⁸ דע"ה שזהו בחי' או"פ, מ"מ, ה"ה בבחי' הבדלה לגמרי מן העולמות כו', ובחי' חיצוני א"ק הוא בבחי' כלל אל העולמות כו', הב', שהוא ממוצע בענין ההתהוות כו', דהתהוות העולמות הוא בבחי' כלל ופרט כו', ובחי' א"ק הוא בחי' הכלל של העולמות כו', והיינו שאינו רק ראשית ההתהוות, שהוא ראשית המציאות כו', כ"א הוא בחי' כלל, שכולל כל מה שיתהווה אח"כ כו', אך הכל כלול בו שלא בבחי' מציאות כלל כו', ובזה הוא בבחי' ממוצע כו'. ונת"9 בענין הזמן, דכל מה שנתהווה הכל הוא תחת הזמן כו', ובא"ק לא יש בחי' הזמן, מאחר שאינם בו בבחי' מציאות כו', ומ"מ אינו למע' מהזמן לגמרי, שה"ה עכ"פ בחי' מח' אחת כו',¹⁰ ונמצא שהוא בבחי' זמן ולא בבחי' זמן כו', ע"כ הוא בחי' ממוצע בין האוא"ס שלמע' מגדר זמן לגמרי, ובין התהוות העולמות בבחי' ס' זמנים¹¹ וזמן כו'.

קע) **ועפ"ז** יובן¹² מ"ש בזהר¹³ קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, אורייתא היא בחי' חכ' דא"ק כו', דעל התורה כתי'¹⁴ כאשר יאמר משל הקדמוני, שהיא משל

שדמו

(2) ואתחנן ג, כג"כה.
 (3) ראה עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ב פט"ז. בינה לעתים (להר"ע פיגו) דרוש מו. אור החיים עה"פ.
 (4) דב"ר פי"א, י.
 (5) בהעלותך יב, ג.
 (6) ראה שמות ה, כב. תשא לב, לב.
 (7) פקט"ז ואילך (ע' תנח ואילך).
 (8) ראה עץ חיים שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו.
 (9) פקט"ח ואילך (ע' תסא ואילך).
 (10) ראה זח"ב כ, א. רעו, ב (בתוספות). וראה סה"מ תרצ"א ע' שכד. וש"נ.
 (11) ב"ר פ"ג, ז.
 (12) ראה ד"ה בזהר תרומה שבעה ערה 1.
 (13) ח"ב קסא, סע"א ואילך.
 (14) שמואל"א כד, יד.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה בזהר תרומה (ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ס"ע רסא ואילך)*. תניא קונטרס אחרון ד"ה דוד זמירות קרית להו (קס, סע"א ואילך). מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תשלד ואילך. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקנא ואילך. תרל"ה ח"א ע' קעז ואילך. לקו"ת ברכה צה, סע"א ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת חיי שרה ח"ז תתתט, ב ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 חלק מד"ה הוי' לי בעוזרי תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' רה ואילך), מיוסד, כנראה על פרק קעא-קעב. ועם הוספות וכו' – ד"ה ה' לי בעוזרי תשי"ז (סה"מ מלוקט ח"ב ע' נה ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' יג ואילך). ד"ה הנ"ל ד"יב תמוז תשמ"א.

(* הוא ד"ה ט"ו עשתה ותמוכור במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' שכז ואילך – בשינויים והוספות.

לא"ס קדמונו של עולם¹⁵, דכמו המשל הוא לבוש אל הנמשל¹⁶, כמו"כ בחי' חכ' דא"ק הוא בחי' לבוש לאוא"ס ב"ה כו'. ומה שנק' בשם משל, הוא להורות דהאוא"ס המתלבש בחכ' דא"ק, א"ז רק הארה לבד, כ"א הוא בחי' אור עצמי כו', וכמו המשל, שמהות הנמשל מתלבש בו, רק שמתעלם בתוכו, אבל מ"מ הוא מהות הנמשל כו'. וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו¹⁷, ההפרש בין צמצום לפרסא, דצמצום הוא בחי' סילוק האור, וממילא האור הנמשך עי"ז ה"ז רק הארה לבד כו', אבל פרסא הוא שמהות האור מתעלם בו כו', וכמו המשל שמהות הנמשל מתלבש בו. וכמו"כ הוא בחי' חכ' דא"ק, שמתלבש בזה בחי' עצמו/א"ס כו' (ועמשנת"ל פקל"ז¹⁸). וזהו קוב"ה אסתכל באורייתא, דקוב"ה הוא בחי' עצמו/א"ס, בחי' כדוגמת עתיק כו', שלמע' מע' מבחי' הכלל דא"ק, והוא אסתכל באורייתא, שהוא בחי' א"ק, אור כללי, ועי"ז ברא עלמא כו'.

והענין הוא¹², דהנה גם בתורה יש בחי' כלל ופרט, דהרי כל הפרשיות שבתורה ה"ה ע"פ הדבור דוקא, וכמ"ש בכל פרשה¹⁹ וידבר ה' אל משה כו', והדבור הוא בחי' פרט, וכידוע²⁰ בענין מחו"ד, דמח' הוא כלל, ודבור פרט כו', ופרטי הדבור דתו' הוא ההמשכה פרטי' בע"ס דאצי' כו'. וזהו שברוב הפרשיות נא' וידבר ה' אל משה דבר אל בני' לאמר. וידבר, הוא ל' הנהגה והמשכה²¹, כמו ידבר עמים כו'²². הוי"ו²³, הוא חכ' דאצי', הכולל ע"ס דאצי'²⁴, וכמ"ש²⁵ והוי' בחכ' כו', דעיקר ש' הוי' הוא בחכ' כו', דאצי' בכלל הוא ש' הוי'²⁶, דזהו ההפרש בין אצי' לבי"ע, דאצי' ש' הוי', ובי"ע ש' אד' וש' אלקים כו'²⁷, ובאצי' גופא ש' הוי' הוא בחכ', מפני שחכ' כוללת כל הע"ס, וכל ההשפעות שבאצי' הוא ע"י החכ' כו', ע"כ נק' החכ' ש' הוי', היינו שהיא עיקר האצי' כו', וכמ"ש במ"א²⁸, ועמשנת"ל פרק הנ"ל²⁹. אל משה, הוא יסוד אבא דאצי'³⁰ (דההשפעה הוא מבחי' היסוד כו'. וענין ההמשכה מש' הוי' אל משה, דלכאור', מאחר דמשה הוא בחי' יסוד אבא, א"כ מהו ההמשכה מהחכ' אל היסוד כו'. י"ל, דהנה ידוע דיסוד שבשכל שרשו מבחי' קדמות השכל, וכמ"ש³¹ אשרי משכיל אל דל'³², דל הוא בחי' יסוד כנודע³³, ושרשו הוא מבחי' משכיל דוקא כו', משום דההשפעה אל הזולת הוא מכח עליון דוקא כו'. דהנה ידוע דבכדי להשפיע אל הזולת,

15 ראה פרש"י: שמואל"א שם; משפטים כא, יג; מכות י, ב. – נתבאר בתו"א מגילת אסתר צח, ב ואילך.
16 ראה תו"א דלקמן בפנים. שם לך לך יב, ד. מגילת אסתר שם.
17 יד, סע"ב ואילך.
18 ע' שסא.
19 ראה גם לקו"ת שה"ש טז, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תשנט (ועם הוספות כו' – סה"מ תרל"ח ע' רפז. ע' תפז). תורת חיים תצוה שסב, ד. ויקהל שצב, ד.
20 ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקסד, סע"א ואילך. סה"מ תרל"ח ע' קעט. תרמ"א ע' רצה.
21 ראה מפרשים לתהלים מז, ד. לקו"ת דרושים לר"ה סג, ד. ברכה צז, א.
22 תהלים שם.
23 חלק מהבא לקמן הוא לשון אוה"ת דברים ע' א ואילך – עם הוספות כו'. וראה גם ד"ה ולקחתם לכם תשכ"ז (סה"מ

תשכ"ז ע' לא ואילך).
24 ראה לקו"ת שה"ש כו, ד.
25 משלי ג, יט (ושם: ה').
26 ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות) למהרח"ו פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א"ב.
27 ראה סה"מ תרנ"ט ע' מ. וש"נ.
28 ראה עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. לקו"ת שה"ש שם.
29 פקל"ז (ע' שס).
30 ראה גם לקו"ת ש"ו ע' 246 ואילך.
31 תהלים מא, ב. וראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ע' קנח ואילך). סה"מ עת"ר ס"ע קעב.
32 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' רפה ואילך. המשך תרס"ו ע' תקמב.
33 ראה ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי נד, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' תלב ואילך.

צ"ל השכל אצלו בבחי' התיישבות ובבחי' תפיסה בכלי מוחו ביותר, שזהו דוקא ע"י העומק ופנימי' הענין, דכאשר יודע את השכל בעומקו ופנימיותו, אז הוא אצלו בבחי' התיישבות היטב כו'. גם צריך להמציא ענינים והסברים במה להסביר הענין אל הזולת, וכמו"כ צריך לשנות את השכל שיהי' לפ"ע המקבל כו', כי השכל כמו שהוא אצלו, ה"ה למע' עדיין משכל המקבל, ולא יבין אותו, ע"כ צריך לשנותו, שיבא השכל באופן אחר מכמו שהוא אצלו, ויהיה לפ"ע המקבל כו', ובכדי לשנות הענין ולהמציא ענינים הנ"ל, צריך ג"כ לידע עומק ופנימיות הענין, ועוד צריך לבא לעומקו יותר מבכדי התיישבות הנ"ל, והעיקר שצ"ל בזה התעצמות הענין, והוא, שהענין שכלי יתעצם אצלו, ואז יכול לעשות עמו מה שירצה, ולשנותו בכמה אופנים שונים כו'. ובאמת בכדי לשנות הענין, ובפרט בכדי להמציא ענינים, זהו מכח המשכיל דוקא, שמשם נמשך השכל גלוי, ומשם נמשך ג"כ המצאת הענינים במה להביא את האור שכל אל הזולת, דדוקא מי שביכולתו להמציא שכל חדש, ביכולתו ג"כ להמציא ענינים במה להביא כו'. ובכח המשכיל גופא, זה בא מעומק כח המשכיל יותר, כי יותר בנקל להמציא שכל חדש, מלהמציא ענינים לאור שכל שכבר בא בגילוי, כנראה בחוש³⁴, והיינו שזה בא מעומק ופנימי' כח המשכיל יותר כו'. הרי שבכדי להשפיע שכל אל הזולת צריך להגיע בשכל זה בעומקו ביותר, וגם צריך להמשיך לזה שכל חדש מכח המשכיל מעומקו ופנימיותו כו'. וזהו דאי' בע"ח³⁵, דנה"י החדשים נמשכים מן הכתר כו', והיינו בהגדלת ז"א, דנה"י נעשה חג"ת, וחג"ת נעשה חב"ד כו', נמשכים נה"י חדשים מהכתר, שזהו מבחי' פנימי' הכתר כו'. ועד"ז י"ל כאן, דענין וידבר הוי' אל משה זהו ההמשכה מבחי' פנימי' ועצמי' ח"ע בבחי' יסוד אבא כו'. וי"ל שזהו בכדי שיהי' ההמשכה בבחי' מל', שהוא בחי' תושבע"פ כו', וכמ"ש במ"א³⁶ בהביאור דחגרה בעוז מתני' כו'. דבר אל בני, הן בחי' נו"ה דאצי, כי ישראל הוא ז"א דאצי³⁷, ובני ישראל הן נו"ה כו'³⁸, ובמא"א אות ב' סנ"ב כ', בני נ"ה³⁹, בני הת"ת⁴⁰ הנק' ישראל⁴¹. לאמר, אל בחי' מל' דאצי, מקור דבי"ע כו'. וזהו מה שנא' בכל פרשה וידבר הוי' אל משה כו', שזהו ההמשכה דבאוא"ס כמו שנמשך ומשתלשל בפרטי הע"ס דאצי עד בחי' מל' דאצי, וע"י המל' נמשך גם בבי"ע כו'. והענין המבואר בהפרשה, זהו האוא"ס הנמשך ומתגלה כו', והיא המצוה פרטי' המבוארת בהפרשה, או הסיפור דברים שבה, שכ"ז הוא המשכה מאוא"ס ב"ה, ונמשך בפרטי המדרי' דאצי, וע"י מל' דאצי נמשך גם בבי"ע כו', שע"י נעשה בנין ותיקון העולמות לפי אופן פרטי ההמשכה שבאותה הפרשה כו'. דמתחלה הרי התהוות העולמות הוא ע"י התורה, ואח"כ ממשיכים תוס' אורות בעולמות, וכידוע⁴² דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא להמשיך אוא"ס בעולמות, שזהו ע"י התורה, וכמארז"ל⁴³ תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל

שמה

34 ראה גם המשך תרס"ו ע' תקלא.

35 ראה פרי עץ חיים שער העמידה פ"ד טו. לקו"ת מסעי צ, ג. שה"ש כו, ג ואילך.

36 ראה מאמרי אדמ"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' לא ואילך. כתובים שם. וראה המשך תרס"ו שם.

37 ראה עץ חיים שער כז (שער פרטי עיבור יניקה מוחין) ספ"ד. סה"מ תרל"ח ע' תפת. וש"נ.

38 טעמי המצות להרח"ו ר"פ תשא. מאורי אור דלקמן

בפנים.

39 = בני ישראל נצח הוד.

40 = התפארת.

41 עכ"ל המא"א.

42 ראה סה"מ תרנ"ט ע' צד. המשך תרס"ו ס"ע ד ואילך.

וש"נ.

43 ע"ז ג, א.

את תורתי כו', והיינו שע"י התו' נשלמה הכוונה בהמשכת תוס' אורות כו'. וזהו שת"ח נק' בנאים⁴⁴, שהם בונים את העולם, היינו שממשיכים תוס' אור בעולמות כו'. ולא דברו חכמים אלא בהוה⁴⁵, שע"י דבור התורה נעשה ההתהוות⁴⁶ וכן התוס' אורות כו'. וזהו"ע הדבור דתורה, היינו מה שבאה בהתגלות בבחי' פרט באבי"ע כו'. וגם, הרי התורה נמשך ונדבר בבחי' זמן פרטי, דפ' ומצוה זו נא' בזמן פלוני, ופ' זו בזמן אחר, וכמ"ש⁴⁷ ויכתוב משה את כל דברי ה', ופרש"י מבראשית עד מ"ת ומצות שנצטוו במרה, ובהרבה פרשיות נא' בתו' גופא הזמן, וכמו בשנה השנית בחדש הראשון⁴⁸, בחדש השני כו'⁴⁹, וכמו"כ כל הפרשיות נא' בזמן מיוחד כו', ובד"כ, פ' נח נכתבה ונאמרה על זמן המבול ונח, ופ' לך לך כו' על הזמן דאברהם כו', וכן כל הפרשיות של מצות הרי נא' בחילוקי זמנים, ובפרט ספורי מעשיות שבה שהיו רק לפי הזמן, כמו פ' קרח ופ' בלק וכיוצא בזה. ונת"ל פקס"ח⁵⁰ דבחי' הזמן הוא בעולמות בי"ע, ובאצי' הוא בחי' ס' זמנים, וא"כ, דבור העליון דתו' הוא שבא ונשתלשל בבחי' זמן וס' זמנים כו'.

אכן זהו ההמשכה דרך פרט. אבל שרשה הוא בחי' מחה"ק, שהוא בחי' א"ק, בחי' אור כללי, ונכללו כל פרשיות התורה יחד, אע"פ שלמטה ניתנו בזמנים חולפים כו', מ"מ, שם נכלל הכל יחד, שהרי שם נכלל כל הזמן דשית אלפי שני דהוה עלמא⁵¹ וימוהמ"ש ותחה"מ הכל בסקירה א'⁵², כנ"ל פקס"ט⁵³, וע"כ גם התו' כמו שהיא שם, נכלל הכל יחד כו'. ומשם נסעה התורה ונמשכה באבי"ע בבחי' המשכה דרך פרט כו'. וזהו שיש ב' דעות בגמ'⁵⁴ אם תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה ניתנה, דשניהם אמת, דמ"ד תורה חתומה ניתנה, היינו כמו שהתורה היא בשרשה בחכה"ק⁵⁵ דא"ק, שהיא שם בבחי' כלל, ונק' מא' סתום⁵⁶ שלמע' מבחי' הגילוי, וזהו חתומה ניתנה כו', ומ"ד מגילה מגילה ניתנה, זהו כמו שהתו' באה בהתגלות באבי"ע, שכל פרשה ופרשה נאמרה בזמן מיוחד, והוא המשכה מיוחדת כו', וזהו מגילה מגילה ניתנה כו'.

קיצור. וזהו קוב"ה, עצמות א"ס, עתיק דא"ק, אסתכל באורייתא, חכ' דא"ק, חכ' שמו דתורה, משל הקדמוני, שעצם הנמשל מלוכב בזה. דבתורה יש כלל ופרט, פרט הוא הדבור דתורה, וידבר, המשכה, הוי', חכ', אצי' שבאצי', אל משה, יסוד אבא. וי"ל שזה"ע משכיל אל דל, יסוד שבשכל, להשפיע ולשנות הענין, שזהו ע"י שהענין מתעצם אצלו, ולהמציא ענינים זהו מעומק השכל ומכח המשכיל, ולמעלה מהמצאת השכל בתחלה. אל בני, נו"ה, לאמר, מל', שהי' הגילוי בבי"ע. והדבור וההמשכה הוא האוא"ס שבפרשה, שכך יהי' בנין ותיקון העולם, ת"ח בנאים, והכל נא' בזמן. ובמחה"ק שבא"ק היא בבחי' כלל, וזהו תורה מגילה ניתנה, פרט, חתומה ניתנה, חכ' הק', בחי' כלל.

(50) ע' תסג ואילך.

(51) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

(52) ר"ה יח, א.

(53) ע' תסה.

(54) גיטין ס, א.

(55) = בחכמה הקדומה.

(56) ע"פ שבת קד, א.

(44) שבת קיד, א.

(45) משנה שבת סה, א. סו, ב.

(46) ראה לעיל פ"ח (ע' יח). וש"נ.

(47) משפטים כד, ד.

(48) פקודי מ, יז (ושם: בחדש הראשון בשנה השנית).

(49) בהעלותך ט, א (בדילוג).

(49) שם י, יא.

קעא) ולהבין ב' המדרי' שבתורה, הנה כתיב⁵⁷ זמירות היו לי חוקיך, וארז⁵⁸ ל' דוד זמירות קרית להו, שנענש ע"ז כו'. וידוע הענין⁵⁹, דדוד הי' משבח את התורה במה שכל חיות וקיום העולם תלוי בדקדוק א' מדקדוקי התורה, שהרי תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו כו'⁴⁹, הרי כל חיות וקיום העולם תלוי בקיום התורה כו'. וגם, שע"ז נמשכים תוס' אורות וגילויים בעולמות, וכמו שע"י קרבנות נעשה עליות העולמות, דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס⁶⁰, דקרבן הוא ל' קירוב⁶¹, והו"ע קירוב הכחות והשמות כו', כמ"ש הבחיי⁶², וע"ז נמשך תוס' אור וחיות בעולמות, וכמ"ש⁶² ריח ניחוח להוי', שנמשך תוס' אור בש' הוי' ובכל העולמות כו'. וזהו שבזמן בהמ"ק הי' מאיר גילוי אלקות, וכמו העשרה נסים שהיו בבהמ"ק כו'⁶³, וכמארז⁶⁴ לשם שבא ליראות כך בא לראות כו', ובפרט בקה"ק שהי' מאיר גילוי אוא"ס ממש, דמקום הארון אינו מן המדה כו'⁶⁵, דכ"ז הוא ע"י הקרבנות כו'⁶⁶. וכ"ז הוא דוקא כשהקרבן נעשה כתיקונו, אבל אם יש בו איזה פסול, הרי בטלה כל ההעלאה וההמשכה כו'. וכ"ה במצות תפילין, שע"ז נמשכים מוחין לז"א⁶⁷, דד' בתים הן ד' מוחין כנודע⁶⁸, דהנה, ז"א הו"ע מדות עליונות השייכים לעולמות כו', ומוחין הן גילוי לעצמו כו'⁶⁹, והגילוי לעצמו וגילוי לזולתו ה"ה רחוקים מאד זמ"ז כו', הרי שע"י התפילין נמשך תוס' אורות בעולמות. אך זהו דוקא כשהתפילין הם כתיקונם ע"פ התורה, בהקלף ודיו ובהכתיבה ובעשייתן כו', משא"כ כשיש בהם איזה פסול, הרי בטל כל ההמשכה כו'. וכ"ה בכל המצות, שע"י נמשך תוס' אור וחיות בעולמות, ודוקא כשנעשו כתיקונם כו'. ובזה הי' דוד משמח נפשו בעת צרתו⁷⁰, שהי' לא טוב לו בגשמי, דמאחר שכל העולמות תלויים בדקדוק א' דתורה, הרי אינם תופסים מקום כלל לגבי התורה כו', וע"כ גם אצלו לא היו הענינים תופסים מקום כלל, ע"י אור התורה שהאיר בנפשו כו', ואדרכא, הי' בשמחה מהאור דתורה כו'.

ובילקוט⁷¹ שה"ש⁷² ע"פ⁷³ עת הזמיר הגיע, אי' בשם המכילתא⁷⁴, הגיע זמנה של ערלה לזמרה, הגיע זמן שתעשו לי זמירה, שנא'⁷⁵ עזי וזמרת י"ה, הגיע זמנה של תו' להנתן, דכתי' בה'⁵⁷ זמירות היו לי חוקיך. וכ"ה במד"ר שה"ש ע"פ הנ"ל⁷⁶. וא"כ י"ל

(66) ראה גם פלח הרמון ויקרא ריש ע' רלד. ד"ה פדה בשלום תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' נג).
 (67) ראה סהמ"צ להצ"צ כב, א.
 (68) ראה זח"ג רסב, א. פרי עץ חיים שער התפילין פ"א ואילך. סידור עם דא"ח ז, ד ואילך.
 (69) ראה לעיל פמ"ו (ע' קה). ושי"ב.
 (70) ע"פ לשון אדמו"ר הזקן בקונטרס אחרון שם.
 (71) בהבא לקמן – ראה אוה"ת (יהל אור) עה"פ זמירות היו לי חוקיך (ס"ע תסא ואילך).
 (72) רמז תתקפו.
 (73) שה"ש ב, יב.
 (74) בשם המכילתא: כ"ה גם בכ"ק אדמו"ר הצ"צ באוה"ת (יהל אור) שם. ואוצ"ל: בשם הפסיקתא (פסיקתא דרב כהנא פסיקא ה (פרשת החודש)).
 (75) בשלח טו, ב.
 (76) פ"ב, יב.

(57) תהלים קיט, נד.
 (58) סוטה לה, סע"א.
 (59) בהבא לקמן – ראה תניא קונטרס אחרון, מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו, סה"מ תרל"ג ותרל"ה שבהערה 1. וראה לקו"ת במדבר יח, א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תנא ואילך. ע' תקב ואילך. ע' תקמב ואילך. סהמ"צ להצ"צ מא, א ואילך. אוה"ת ויקרא ע' רנה. סה"מ תרכ"ז ס"ע רצד ואילך.
 (60) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.
 (61) ראה ספר הבהיר סימן מו (קט) – הובא בריקאנטו בראשית ד, ג. תצוה כט, יח. רמב"ן ויקרא א, ט. זח"ג ה, רע"א – הובא בשל"ה ריא, ב.
 (62) ויקרא שם.
 (63) אבות פ"ה מ"ה.
 (64) ראה חגיגה ב, א. וש"נ.
 (65) יומא כא, סע"א. וש"נ.

זמירות מל⁷⁷ לזמר עריצים⁷⁸, וכמו הגיע זמנה של ערלה כו', והיינו שע"י הזמירות בעסק התו' עי"ז זומר העריצים ומכרית הקלי' המסתירים כו'. וע"ד רוממות אל בגרונם⁷⁹, ועי"ז וחרב פפיות כו'⁷⁹, שצ"ל חרב של שתי פיות כו'⁸⁰. והענין הוא, דהנה נודע דיניקת החיצונים יכול להיות על ב' אופנים⁸¹, או שמגביהים עצמן לקבל מבחי' מקיף עליון, וכמ"ש⁸² אם תגביהי כנשר כו', וכתו'⁸³ דרך הנשר בשמים, דמבחי' חיצוני' המקיף יכולים לקבל, משום דשם כחשיכה כאורה⁸⁴, שהכל יכולים לקבל כו', או שמקבלים מריבוי הצמצום, והיינו בסוף כל ההשתל' בריבוי הצמצום ביותר, שיכולים ג"כ לקבל כו', דמבחי' גילוי אור א"א להם לקבל, דהרי אין אני והוא יכולים לדור כו'⁸⁵, וידוע⁸⁶ ג"כ דמבחי' גילוי אור צ"ל כלים אל האור, וממילא אינם שייכים, שאינם בגדר כלים כלל כו', רק מריבוי הצמצום, שאין שם גילוי אור, יכולים לקבל כו'. וגם יכולים⁸⁷ מבחי' מקיף עליון יכולים לקבל, וג"ז לא מבחי' גילוי המקיף, וכנודע דמקיף בכלל הוא בבחי' העלם כו'. וע"כ צ"ל חרב של שתי פיות, להכרית יניקתם מב' האופנים, וכמ"ש⁸⁸ ואשמיד את פרו ממעל ואת שרשיו מתחת, ואשמיד את פרו ממעל, הוא שלא יקבלו מהמקיף עליון, ואת שרשיו מתחת, שלא ינקו מריבוי הצמצומים כו'.

שמוז

וכ"ז נעשה ע"י נש"י. דהנה כתי'⁸⁹ יעקב חבל נחלתו, ועד"מ החבל שקצהו העליון קשור למע' וקצהו התחתון למטה, הרי כשמנענעים קצהו התחתון, מתנענע גם קצהו העליון כו'⁹⁰, וכמו"כ נש"י ע"י עבודתם למטה פועלים באופן כזה למע' כו'. וכמו ע"י התפלה, שמוסרים פנימי' רצונם וחפצם לאלקות כו', והוא ע"י השגה והתבוננות אלקי גם בהתבוננות בענינים שע"פ טו"ד, והיינו כשמתבונן ומשיג את הענין האלקי עד שיונח אצלו הענין היטב במוחו (עס לייגט זעך אָפּ דער ענין זייער גוט במוח), וגם נרגש בלבו (עס ווערט גוט דער הערט בלב), ה"ה מתקרב מאד לאלקות (ער ווערט זייער צוא גיצויגין כו'), שכל חפצו ורצונו הוא באלקות כו', וזהו מפני שע"י השגת הענין האלקי נרגש אצלו העילוי והיוקר דאלקות כו', ועי"ז נעשה הרצון שכל רצונו הוא באלקות כו' (ויש בזה חילוקי מדרי', דיש מי שהרגש העילוי והטוב בא לאחר ההשגה, והוא, כאשר בהתבוננות בהשגת הענין, עם היות שהיא השגה טובה, הנה בשעת ההתבוננות אצלו⁹¹ התגברות ההשגה עצמה⁹² יותר מהרגש האלקות מה שמשגי (דהיינו ההרגש שהוא משיג בזה ענין אלקי כו'), ואז, הרגש העילוי דאלקות בא אח"כ, והיינו, שאחר ההשגה בא הרגש העילוי, והעיקר בזה ההרגש איך שקרבת אלקים לי טוב כו'⁹³, והוא הרגש הבכין

77 ע"פ ישע"י כה, ה.

78 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו שבהערה 1 (ע')

79 (שנח). אוה"ת שה"ש ח"א ע' שב.

79 תהלים קמט, ו.

80 ראה ברכות ה, א.

81 ראה תו"א הוספות ליוחי קב, ב ואילך. סה"מ תרל"ב

ח"א נג ואילך. תרנ"ט ע' קסב ואילך. תרצ"ב ע' תלט ואילך.

תש"ד ע' 84 ואילך.

82 עובד' א, ד (ושם: תגבי').

83 משל ל, יט.

84 תהלים קלט, יב.

85 סוטה ה, א. וראה גם אוה"ת קדושים ריש ע' קכה.

86 ראה גם סה"מ עטר"ת ע' שה.

87 יכולים: אולי תיבה זו מיותרת.

88 עמוס ב, ט (בשמיני). וראה מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ז ע' סד ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויחי ע' תסח

ואילך. במדבר ע' קסד ואילך.

89 האזינו לב, ט.

90 ראה תניא פמ"ה. אגה"ת פ"ה.

91 בשעת ההתבוננות אצלו: בסה"מ תרפ"ז שבהערה 1:

בשעת ההתבוננות הרי אצלו.

92 ההשגה עצמה: בסה"מ תרפ"ז שם: כלומר ההשגה

שכלית.

93 לשון הכתוב – תהלים עג, כת.

הבא לאחר ההשגה כו'. ובמדרי' העליונה יותר הוא, שבעת ההשגה נרגש אצלו האלקות שמשגי ומתבונן כו', ואז, בעת ההשגה נרגש העילוי והטוב דאלקות, ונעשה הרצון לאלקות כו', ועמשית"ל פקע"ז⁹⁴). ובפרט כשהעבודה היא בבחי' פנימי' הלב, שזהו ג"כ עבודה שע"פ טו"ד, רק שזהו בחי' פנימי' המוחין ופנימי' המדות כו'. וביותר בבחי' התגלות רעו"ד, שז"ע רוממות אל בגרונם⁹⁵, דהיינו ההתבוננות בהפלאה והרוממות דאוא"ס ב"ה⁹⁶, דמזה הוא התגלות בחי' רעו"ד כו', שע"ז נעשה פנימי' הרצון שלו לאלקות כו'. וזה פועל למע', דבחי' פנימי' הרצון, דהיינו פנימי' המקיף, יומשך בבחי' פנימי' כו', וממילא גם חיזוני' המקיף נמשך בפנימי', וכידוע⁹⁶ דהחיזוני' נגרר אחר הפנימי' כו', וממילא א"א להם לקבל מבחי' המקיף, מאחר שנמשך בפנימי' כו'. ועי"ז גופא א"א להם לקבל גם מריבוי הצמצומים, דכאשר המקיף מאיר בפנימי, ה"ז גילוי אור רב שמאיר בכל מדרי' הפנימי', גם במדרי' התחתונות כו', דהא"פ הרי מתצמצם ומתמעט ממדרי' למדרי', עד שבבחי' מל' אינו מאיר גילוי אור, ע"כ, בריבוי הצמצומים המשתלשלים מבחי' מל', יכול להיות יניקה (ועמשנת"ל פקמ"ג⁹⁷). אבל האו"מ הרי נמשך בכ"מ, וכאשר המקיף מאיר בפנימי, ה"ה מאיר בכל המדרי', גם במדרי' התחתונות, וע"כ א"א להיות יניקה גם במדרי' התחתונות. גם י"ל שע"י גילוי המקיף בהפנימי, מאיר האו"פ גם במדרי' התחתונות כו'. וי"ל שז"ע שהמקיף נותן כח בפנימי, והיינו שהאו"פ יהי' בבחי' תוקף הגילוי בתחלת המשכתו, היינו במדרי' העליונות, וע"כ מאיר גילוי האור גם במדרי' התחתונות כו'. ובעבודה, ענין גילוי האו"מ, י"ל שז"ע תמים במעשיו⁹⁸, שגם העשי' היא בבחי' תמימות כו', ועמשנת"ל פרק פ"ב⁹⁹. וענין גילוי האו"פ הוא כענין בכל דרכיך דעו"ד¹⁰⁰, שזהו ע"י שבמוחין הוא גילוי אור עליון יותר כו'. גם י"ל כענין ומקדשי תיראו¹⁰¹ בלק"ת ד"ה את שבתותי תשמרו¹⁰², ועמשי"ת בפרק שאח"ז¹⁰³. ולכן, עי"ז נכרת יניקתם מב' האופנים, שאין יכולים לקבל מהמקיף, וגם לא בסוף ההשתל' כו', וכ"ז הוא ע"י נש"י כו'.

שמח

קיצור. והענין, דהנה כתי' זמירות היו לי חקיך, שכל חיות העולמות והגילויים בהם, תלוי בדקדוק א' דתורה, ובזה משמח נפשו בעת צרתו. ובילקוט מפ' ל' כריתה, והיינו כריתת החיצונים, דיניקתם היא מחיצוניות המקיף, ומריבוי הצמצומים, וצ"ל חרב של שתי פיות, והוא ע"י שנש"י פנימיות רצונם באלקות, ע"י התבוננות והנחה טובה, שנרגש העילוי, עם בהבכך או בהתבוננות, ובבחי' פנימיות הלב, וכ"ש בבחי' רעו"ד, נמשך המקיף בפנימי, ומאיר גם במדרי' התחתונות, וכמו תמים במעשיו, גם האו"פ מאיר בכ"מ, וכמו בכל דרכיך דעו"ד.

(101) בהר כו, ב.

(102) בהר מג, א ואילך. מד, ד (ושם, שמקדשי קאי על התורה, המשכה בבחי' גילוי ואור פנימי, ולכן נאמר ע"ז תיראו, כי היראה נמשכת ע"י הגילוי מקרוב).

(103) ע' תעו (דלהיות שהתורה היא בחי' חכמה, עי"ז נמשך המקיף בפנימי כו').

94 ע' תצד.

95 ראה תו"א הוספות ליוחי קב, ד. סה"מ תרנ"ט ע' קסה.

96 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תקיא. ובכ"מ.

97 ע' שעז.

98 נוסח סדר הקפות לשמחת תורה.

99 ע' רט. וש"נ.

100 משלי ג, ו.

קעב) והנה גם זאת מה שיכולים לקבל מב' האופנים הנ"ל, ה"ז ג"כ תלוי בנש"י. דהנה, ע"י ההתנשאות והגיאות וע"י התגברות הישות, ע"ז נעשה למע' שהקלי' מנשאים עצמן לקבל מהמקיף עליון כו', וע"י הירידה וההשפלה, שמשפיל את חלק הרע שבגופו באהבות זרות ותאוות רעות, ה"ז גורם למע' הירידה כבי' בהאור האלקי בריבוי הצמצום וריבוי העלמות והסתרים כו', וכמ"ש¹⁰⁴ וישח אדם וישפל איש, דע"י וישח אדם למטה, שמשפיל חלק הרע שבגוף כו', ע"ז וישפל איש, כבי' הירידה והשפלות דהאור האלקי בריבוי צמצומים והעלמו' כו'. והגם שע"פ ס' השתל' ע"פ מא' קו המדה נמשך להם ג"כ יניקה מריבוי הצמצומים, דז"ש¹⁰⁵ ואתה מחי' את כולם, גם לקלי' וס"א כו'¹⁰⁶, הנה לבד זאת שנמשך להם תוס' יניקה כו', וכמובן ממ"ש בע"ח שער מיעוט הירח¹⁰⁷, ההפרש בין המיעוט הנעשה ע"י קטרוג הלבנה וע"י חטא עה"ד, דע"ה דבשניהם נשארה בחי' המל' רק נקודה א', שהיא הנקודה השרשית כו', הנה בעת הקטרוג נסתלקו הט"ס ועלו למע', וע"י חטא עה"ד ירדו הט"ס במקום הקלי' כו', הרי שע"י החטא נמשך תוס' יניקה כו', הנה יש בזה ענין גרוע יותר, שע"ז פועלים למע' שהצמצומים נעשים כמו הכרחי כבי'. דהנה, הצמצומים שע"פ ס' השתל', הרי כ"ז הוא צמצום רצוני, שא"ז צמצום, וכנודע דהגבלה רצונית אינו הגבלה, וכמו"כ צמצום רצוני אינו צמצום כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁸, הרי בכל הצמצומים שמצמצם עצמו, איך שמצמצם עצמו¹⁰⁹, ובכל מקום שמצמצם את עצמו כבי', אפי' במדר' היותר תחתונות, הרי א"ז הכרחי ח"ו, כ"א רצוני כו'. אבל ע"י החטא גורמים שהצמצום יהי' כבי' כמו הכרחי. הגם דענין הכרחי אינו שייך למע', מ"מ, מצד ההתקשרות שנתקשר בנש"י (וואָס מיא האָט זעך פאַר בונדן כבי'¹¹⁰), הנה כפי אופן הפעולות דנש"י למטה, פועלים למעלה כו', והי' ח"ו כמו שמכריחים כו', וכמארו"ל¹¹¹ לא דיין לרשעים כו' אלא שמטריחין אותו ומחתימין אותו בע"כ, ופרש"י¹¹² גזירה היא מלפני כו', והיינו מצד ההתקשרות כו'. וענין הכרחי ה"ז גרוע מאד, דז"ע מלך עלוב¹¹³, וכמ"ש בסש"ב ס"פ ד"ד¹¹⁴, וכמ"ש¹¹⁵ והוא אסור בזיקים כו'. דעל ענין ההכרחי ח"ו ע"ז צ"ל מרירות הנפש ביותר, דהיינו בזמני המרירות, כמו בתיקון חצות¹¹⁶, צ"ל ע"ז מרירות יתירה. והו"ע גלות השכינה כו', דהרי הצמצום שע"פ ס' השתל', הגם שנמשך חיות לסט"א, א"ז ענין הגלות, לפי שאינו הכרחי כו', וענין הגלות הו"ע ההכרחי ח"ו שגורמים למע', והו"ע נתנני בידי לא אוכל קום כו'¹¹⁷. שע"ז צ"ל מרירות הנפש ביותר, שיעשה חשבון בנפשו, ויתבונן בזה היטב (גוט איבער רעכענען זעך), ויתמרמר

שמוט

(112) ד"ה אלא שמטריחין אותי.

(113) הובא בתניא אגה"ת פ"ז (צו, סע"ב ואילך – בפרקי היכלות וכמ"ש הרמ"ק ז"ל) – ראה פרקי היכלות פ"ח (בתי מדרשות ח"א ע' צה). תומר דבורה פ"א. ראשית חכמה שער היראה ספ"י (הובא בשלה"ה שער האותיות סה, א. משנת חכמים לר"מ חאגיז סקע"ג).

(114) לא, א (כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו כו' שאין לך עלבון גדול מזה").

(115) ירמ"מ, א. וראה סה"מ פ"ת ע' קנו.

(116) ראה לעיל פק"נ (ע' ת). וש"נ.

(117) איכה א, יד (בדילוג).

(104) ישע"י, ב, ט. וראה אוה"ת משפטים ע' אקסו. נ"ך ח"א ס"ע קנה ואילך.

(105) נחמי"ט, ו.

(106) ראה גם תו"א וישב כו, א. סה"מ תר"ח ע' חצר.

(107) שער לו פ"ב.

(108) ראה אוה"ת בהר"ג ע' תתפו ואילך. המשך תרס"ו ע' רנה.

(109) איך שמצמצם עצמו: בסה"מ תרפ"ז שבהערה 1: הנה איך שמצמצם את עצמו.

(110) בסה"מ תרפ"ז שם: וואָס הוא ית' האָט זיך פאַר בונדען כבי' מיט נש"י.

(111) ע"ז נד, ב (ושם: מטריחין אותי ומחתימין אותי).

בנפשו, שע"ז הוא היציאה דהאור האלקי, וכמו בתשו', שהוא ל' השבה¹¹⁸, דהאור האלקי שירד במקום הקלי, ה"ה משיב אותו, שמוציאו מהקלי ומעלהו כו', וכמו"כ ע"י שמתבונן היטב בזה ומתמרמר בנפשו, שהענין נוגע לו בפנימי נפשו, ה"ה מוציא את האור האלקי כו'. ואח"כ בתפלה, שמאיר אצלו גילוי אור בנפשו, שכל פנימי רצונו וחפצו באלקו, ע"ז פועל הכריתה שלהם בב' האופנים כו', כנ"ל. וכ"ז הוא ע"י התפלה.

וכ"ש שנעשה כן ע"י התו', דלהיות שהתו' היא בחי' חכ', ע"ז נמשך המקיף בפנימי כו'. דז"ש⁸² אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי', דהוי' בחכ' כו'²⁵, דכאשר המקיף נמשך בהפנימי, א"א להם לקבל מהמקיף כו', וכמו"כ א"א לינק מריבוי הצמצומים כו', וכמשנת"ל פקע"א¹¹⁹. וזהו¹²⁰ שמ"ת הי' באל"ף, אנכי הוי' אלקיך כו'¹²¹, דברה"ע הי' כבי"ת, ואי' בזהר¹²² הטעם, משום דא' ר"ת ארור, ויכול גם ארור כנען¹²³ לקבל כו', וע"כ הי' ברה"ע בב' ר"ת ברכה כו', ומ"ת הי' באל"ף, להיות כי ע"י התו' גם הא' נמשך בבחי' פנימי, ע"כ א"א להם לקבל כו'. ובתו' גופא, הכריתה מב' האופנים הוא ע"י מ"ע ומל"ת, דע"י שמירת מל"ת נכרת יניקתם מריבוי הצמצומי, וע"י מ"ע נמשך המקיף בפנימי כו', וכ"ה ע"י התורה בכלל כו'.

וזהו דוד בעת צרתו בגשמיות אמר זמירות היו לי חוקיך כו'⁵⁷, דהנה, סיבת הלא טוב בגשמיות, זהו ג"כ מצד הקלי וסט"א כו', דכאשר מאיר גילוי אור האלקי, אז נמשך ריבוי השפעה בגשמיות ג"כ, וכמו בזמן בהמ"ק, שהי' מאיר גילוי אלקות, הי' ריבוי השפעה בגשמיות ג"כ¹²⁴, שהי' איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו כו'¹²⁵, והלא טוב בגשמיות, זהו מחמת ריבוי ההעלמות וההסתרים שמצד הקלי כו'. וזהו שאמר דוד זמירות היו לי חוקיך, דלכד זאת שלגבי התורה אין דבר בעולם תופס מקום כלל כו', הרי ע"י התורה הוא כורת ומזמר את הקלי והחיצונים כו'.

קיצור. גם את העולם נתן בלבבו¹²⁶ של אדם, שע"י הגיאיות וע"י השפלות באהבות זרות, גורמים ב' היניקות, בתוס' יניקה. וגם, שהצמצומים מצ"ע הוא צמצום רצוני, דכאמת אין זה צמצום והגבלה, ובהשפלות הנ"ל גורמים כאלו הוא הכרחי ח"ו, והו"ע מלך עלוב. וצ"ל מרירות הנפש, ומסירת הרצון בתפלה. וכן ע"י התורה נמשך המקיף בפנימי. ובד"פ השתי פיות הוא מ"ע ומל"ת.

קעג) והנה אמרו⁵⁸ דוד זמירות קרית להו כו', דהנה, מה שכל חיות העולמות תלוי בתורה, זהו בחי' חיצוניות התורה, והיינו כמו שהתורה באה בדרך פרט באצי', שבה וע"י הוא בנין ותיקון העולם כו', דלגבי מדרי' זו, תופס מקום האור והחיות

חב"ד מערכת אותיות אות בי"ת ע' רסב ואילך. וש"נ.

(121) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(122) ח"א רה, ב.

(123) לשון הכתוב – נח ט, כה.

(124) ראה גם תו"א נח ח, ד. קונטרס ומעין מאמרי י פ"ג.

(125) ע"פ מלכים"א ה, ה. מיכה ד, ד.

(126) ע"פ קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב.

(118) תניא אגה"ת מהדו"ק (קה"ת, תשמ"ב) ע' תקד.

מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שמה. מאמרי אדמו"ר האמצעי

פ' ראה ע' תכג. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.

(119) ע' תעד.

(120) ראה לקו"ת פ' ראה יט, ב. אוה"ת עקב ע' תקסו. פ'

ראה ס"ע תרמא. ס"ע עדרת ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' ריד. ד"ה

ביום השמע"צ תש"כ (סה"מ תש"כ ע' כג). וראה ספר הערכים

של העולמו' כו', אבל עומקה ופנימיותה היא מיוחדת לגמרי באוא"ס המלוכש בה בתכלית היחוד, ולגבי אוא"ס ב"ה, הרי כל העולמו' כלא ממש כו', כמו"כ הוא לגבי פנימי' התו' כו'. וכדאי' במד"ר¹²⁷ ע"פ¹²⁸ לכל תכלה ראיתי קץ, לכל יש סיקוסים, היינו גבול ומדה, אבל התו' אין לה סיקוס כו'¹²⁹, דכל בחי' תענוג שבעולם, הכל הוא בבחי' הגבלה, לפי שזהו הארה לבד, וע"כ יש לה קץ וגבול כו' (וכמו כל אור הרי יש הגבלה להתפשטותו, וגם אור אבוקה יש לה קץ כמה שמגיע, וגם באור השמש יש חילוקים אם בקירוב או בריחוק כו', וכמו"כ הוא הדוגמא למע', דכל הארה ה"ה מוגבלת בהמשכתה, שיש בה חילוקי מדרי' באופן הגילוי, ומסתיים המשכתה כו'), אבל התענוג שבתורה, אין לה קץ וגבול, להיותה בבחי' תענוג עצמי כו'. וע"ה שהתו' הוא או"פ, מ"מ, אין בה הגבלה כלל, לפי שהוא תענוג עצמי כו' (דבאמת יש בחי' תענוג העצמי גם בהתו' שירדה למטה כו', רק שבתו' שלמטה א"ז מאיר בגילוי כו'), וע"כ, כל בחי' חיות ועונג שבעולם הוא כלא ממש לגבי התו' בפנימיותה, שהוא בחי' התענוג שבה כו' (אבל לגבי התו' כמו שהיא למטה, דהיינו חיצוני' התו', הגם שיש בה ג"כ התענוג העצמי, מ"מ, א"ז מאיר בגילוי, וע"כ האור והחיות של העולמו' תופס מקום כו'. והתגלו' בחי' תענוג העצמי בתו' למטה הוא ע"י הבירורים דוקא כו', והעיקר הוא בהבירורים שבתו' עצמה כו'. דהנה, יש בירורים שמבררים בכח התורה, וכמו ר"י כולוהו תנויי בנזיקין הוה¹³⁰, שזהו לברר בירורי' כו' כנודע¹³¹, אך זהו מה שהתו' מבררת בירורים בעולם כו' (וזה ג"כ למע' הרבה מהבירורי' דתפלה, כמ"ש במ"א¹³¹). ויש בירור שהתו' מתבררת בזה, והו"ע מאן דדייק במלין דחוכמתא כו'¹³², והו"ע הקושיות ותירוצים, שזהו הבירור דתו' עצמה כו', דאופן הלימוד בזה הוא לאמת אמיתי' התו' כו', והיינו שא"ז בכדי להמשיך אור בנפשו, כ"א לאמת כו', וכמ"ש מזה באורך בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו¹³³, ועי"ז מאיר בגילוי בחי' התענוג העצמי כו'. אבל בלא זה, אינו מאיר התענוג העצמי בתו' שלמטה כו').

והענין הוא¹³⁴, דהנה אי' בב"ר פי"ז¹³⁵, ג' נובלות הן כו', נובלות חכ' שלמעלה תורה, וכמו פירות הנובלות מן האילן¹³⁶, שהוא להיותם מותרות חיצוני' הפירות כו', כמו"כ הוא למע', דבחי' ח"ע דאצי', חכים ולא בחכ' ידיעא¹³⁷, שהיא למעלה מהשגה כו', ומה שנמשך מבחי' ח"ע להתהוות אותיות התורה (שהרי מה שנתגלה מהתורה הן רק אותיות התורה, כמשי"ת בסמוך, הרי האותיות וגם האור המתלבש בהאותיות), אינו אלא מבחי' אחוריים וחיצוניות החכ', שהיא בחי' נובלות חכ' כו'. דהנה¹³⁸ יש בתורה טעמים נקודות תגין אותיות¹³⁹, שהאותיות הן בבחי' מל'¹⁴⁰, ושרשן מבחי' ח"ע¹⁴¹, דאבא יסד ברתא¹⁴²,

(127) ב"ר רפ"י.
 (128) תהלים קיט, צו.
 (129) ראה אוה"ת שלח ע' תקפ. תצא ח"ו ע' ב'שסא. לעיל פ"ח (ס"ע יח ואילך). לקמן ח"ב ע' וא"קסז.
 (130) ברכות כ, א. תענית כד, סע"א. סנהדרין קו, ב.
 (131) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קעה ואילך. תש"ד ע' 108 ואילך.
 (132) זח"א קל, ב. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקכב ואילך.
 (133) ע' קד ואילך.
 (134) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה ואוה"ת חיי שרה שבערה 1. וראה גם סה"מ תר"ם ח"א ע' קכ ואילך.
 (135) פיסקא ה.
 (136) ראה פירוש מהרז"ו לבי"ר שם.
 (137) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
 (138) ראה גם לקמן פקע"ט (ע' תקא).
 (139) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א ואילך.
 (140) שם שער מב (שער דרושי אבי"ע) רפ"א.
 (141) ראה תניא אגה"ק ס"ה.
 (142) זח"ג (רע"מ) רנו, ב. רמח, א. רנח, א. תקו"ז תיקון כא

(127) ב"ר רפ"י.
 (128) תהלים קיט, צו.
 (129) ראה אוה"ת שלח ע' תקפ. תצא ח"ו ע' ב'שסא. לעיל פ"ח (ס"ע יח ואילך). לקמן ח"ב ע' וא"קסז.
 (130) ברכות כ, א. תענית כד, סע"א. סנהדרין קו, ב.
 (131) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קעה ואילך. תש"ד ע' 108 ואילך.
 (132) זח"א קל, ב. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקכב ואילך.
 (133) ע' קד ואילך.
 (134) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה ואוה"ת חיי שרה שבערה 1. וראה גם סה"מ תר"ם ח"א ע' קכ ואילך.
 (135) פיסקא ה.
 (136) ראה פירוש מהרז"ו לבי"ר שם.
 (137) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
 (138) ראה גם לקמן פקע"ט (ע' תקא).
 (139) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א ואילך.
 (140) שם שער מב (שער דרושי אבי"ע) רפ"א.
 (141) ראה תניא אגה"ק ס"ה.
 (142) זח"ג (רע"מ) רנו, ב. רמח, א. רנח, א. תקו"ז תיקון כא

דיסוד אותיות התורה הן מבחי' חכ' כו', אבל זהו רק מבחי' אחוריים וחיצוניות החכ' כו'. וזהו מה שנמשך מתושב"כ לתושבע"פ, דמל' פה תושבע"פ קרינן לה כו'¹⁴³, וכנודע בתושבע"פ הוא פי' וביאור המצות שבתושב"כ, ומה שבא בגילוי בתושבע"פ הוא רק בחי' אחורי' וחיצוני' מבחי' החכ', והיינו רק גוף המצוה, והיינו בחי' החכ' המלוכשת באותיות התורה, וכמו מ"ט אמר קרא¹⁴⁴, דכל דרשות התו' הן מבחי' האותי' כו'. אבל מבחי' טנ"ת¹⁴⁵, לא בא בגילוי בתושבע"פ רק מעט מזעיר¹⁴⁶, וכמו רע"ק הי' דורש על כל קוץ וקוץ כו'¹⁴⁷, וכמו יש אם למקרא¹⁴⁸, שזהו בנקודות כו', וכן כל מה שנתגלה בס' הקבלה מבחי' טעמי תומ"צ, ה"ז רק מעט מזעיר כו'¹⁴⁹. ובאמת גם תושב"כ והתו' כמו שהיא למע' באצי', ה"ז בחי' נובלות לגבי בחי' חכ' שלמע', שהיא בחי' חכ' שבכתר וחכ' דא"ק כו'. וז"ע או"א במזלא אתכלילן ובי' תליין כו'¹⁵⁰, וכמו השערות שבאין בדרך דילוג מהמוחין, כמו"כ בחי' ח"ע יונק מבחי' שערות דח"ס, שבא בדרך דילוג, והו"ע בחי' נובלות כו'. וע"ד מ"ש במ"א¹⁵¹ בענין צאן לבן, דצאן הו"ע היציאה מגדר ההשתל' וההדרגה מבחי' לובן העליון, כמו פרט ועוללות כו', דלובן העליון זהו בחי' א"ק, שהוא הכלל הראשון הכולל כל העולמות כו'¹⁵² (לא רק ראשית ההתהוות, דהיינו ראשית המציאו' כו'), ומשם יצאו בחי' אורות עליוני' שלא בהדרגה, כמו פרט הנושרים מן האילן כו'¹⁵³, דלהיות ששרש המשכתם הוא ממדרי' גבוה מאד, אא"ל ההמשכה בס' והדרגה כו', וגם בעולמו' לא היו יכולים לקבל כשהי' האור בבחי' הדרגה כו', כ"א אור שבא בדרך נובלות ונשירה כו'. אמנם, גם מה שנובל ונושר הוא אור נעלה מאד כו' (וכמ"ש במ"א¹⁵⁴ בענין השערות שיונקים ממותרי מוחין, ה"ז למע' מהמוחין, דמה שא"א להתלבש בכלי המוחין, ה"ז בוקע ויוצא בהשערות כו', וזהו שהשערה באה בבחי' בקיעה, שזהו מבחי' התגברו' האור כו', וע"ה שהבקיעה הוא שנמשך הארה לבד, מ"מ, מבחי' הגבוה ביותר, גם הארה מזה שלא בהדרגה, ה"ז נעלה מאד מההמשכה שבהדרגה ממדרי' תחתונה כו'. ומובן, דהמשכות אלו באור דתו', ה"ז למע' הרבה מבהאור השייך לעולמו' כו'. ובמ"א מבו'¹⁵⁵ בענין נובלות, שזהו ע"ד שיחת חולין של ת"ח¹⁵⁶, שיש בהם הרבה חכ' מעצם חכמתו כו', וחכם גדול מלביש בשיחת חולין שלו חכ' עמוקה יותר מהתגלו' החכ' שלו כו'). וזה הי' עבודת יעקב בבית לבן, שבירר בחי' האורות הנ"ל, וידוע דכללו' ענין הבירור דיעקב אצל לבן הוא שבירר בחי' האורות והאותי' דתו' כו', וכמ"ש במ"א בשם האו"ת מהמגייד ז"ל¹⁵⁷.

שנא

(סא, ב). אגה"ק שם.
 (143) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 (144) ראה לדוגמא – ברכות יג, א. ר"ה ט, ב.
 (145) = טעמים נקודות תגין.
 (146) ראה גם סה"מ תר"ם ח"א ע' פד ואילך.
 (147) מנחות כט, ב.
 (148) קידושין יח, ב.
 (149) ראה גם לקו"ת ש"ש כא, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ע' קצו. סה"מ תר"ם שבהערה 134.
 (150) זח"ג רצב, ב (אד"ז). עץ חיים שער טז (שער הולדת אר"א פ"ו).
 (151) ראה תו"א יוצא כג, ג. תורת חיים וישלח קפ, ג ואילך. אוה"ת וישלח רכח, א. ח"ז תתתכה, א. סה"מ תרס"ג ח"ב ע' סט.

(* להרה"ק ר' זאב ווגלף מתיטעמיר (פ' יוצא – ד"ה וירדוף אחריו) ששמענו מהרב המניד.

וזהו בחי' נובלות חש"מ¹⁵⁸ תו', שהיא מה שנובל מבחי' חכ' העליונה, בחי' חכ' הקדומה דא"ק כו'. ולכן, לגבי מדרי' זו, להיות שזהו מה שבא רק בבחי' נובלות, בחי' שערות לבד כו', הנה האור והחיות דעולמו' תופס מקום לגבי זה כו'.

וז"ע זמירות⁵⁷ היו לי חוקיך¹⁵⁹, דהנה ידוע ההפרש בין מזמור לשיר¹⁶⁰, דזמרה במאנא ושיר בפה¹⁶¹, וכמ"ש בלק"ת ד"ה מזמור שיר חנוכת הא'¹⁶², ההפרש בין שירת המלאכים, שהשירה שלהם נק' זמרה, מצד שהוא הזמר המלוכש בהכלי כו', ומלאכים, להיות שיש להם גופים¹⁶³, והביטול שלהם הוא בחי' ביטול היש לבד, ה"ז בחי' זמרה כו', והנשמ' שאין להם גוף, והביטול שלהם הוא בבחי' ביטול בתכלית כו', נק' השירה שלהם בש' שיר כו'. ועמ"ש בסו'¹⁶⁴ פפי' אהללה ה' בחיי¹⁶⁵, שזהו בחי' האורות, ואזמרה לאלקי בעודי¹⁶⁵, הוא בחי' הכלים כו'. ובענין התו' י"ל, ע"פ מ"ש בזהר בהעלותך דקנ"ב ע"א, שיש מה שנק' לבושא דאורייתא, והן הסיפורי מעשיות שבתו', שיש בהן רזין עילאין כו', וגופא דאורייתא, והן גופי המצות, דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא¹⁶⁶, שזהו מה שמבו' בתו' באותי' התו' כו', ויש בתו' בחי' נשמתא ונשמתא לנשמתא כו', ועמ"ש בבה"ז פ' תולדות¹⁶⁷. ועפ"ז י"ל, דמ"ש דוד זמירות היו לי חוקיך, היינו בחי' גופא דאורייתא, והיא המדברת בפרטי ההמשכות שבעולמו' כו'. ונענש ע"ז, דעיקר התו' הוא בחי' האור דתו', בחי' נשמה ונשמה לנשמה¹⁶⁸, שזהו בחי' השעשועים דתו', והיינו התו' כמו שהיא בבחי' חכה"ק¹⁶⁹ דא"ק כו'. וז"ע טעמים דתו', בחי' שיר דתו', וכמ"ש¹⁷⁰ וכלילה שירה עמי, שירו כתי'¹⁷¹, שירו של הקב"ה, בחי' שעשועי המלך בעצמותו כו'¹⁷², והוא בחי' עומקה ופנימיותה דתו', המיוחדת באוא"ס המלוכש בתו' בבחי' יחוד גמור, וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה דוד זמירות קרית להו'¹⁷³, דהתו' בבחי' פנימיותה, אינה שמחת לבב אנוש ושעשועיו, אלא כביכול שמחת לב ושעשוע המלך הקב"ה שמשתעשע בה, כי אלקי' הבין דרכה כו'¹⁷⁴, וזש"ה¹⁷⁵ ואהי' אצלו שעשועים (דמ"ש ואהי' שעשועים קאי עמ"ש קודם ואהי' אצלו), אצלו דוקא כו', ועז"א¹⁷⁵ ואהי' אצלו אמון, א"ת אמון אלא אמון¹⁷⁶.

(158) = חכמה שלמעלה.

(159) בהבא לקמן – ראה אוה"ת במדבר (שבועות) ע' ככו.

סה"מ תרל"ה שבהערה 1.

(160) ראה אוה"ת וישב ח"ה תתקו, א ואילך.

(161) ראה רבי"ע ומצוד' תהלים קה, ב. רד"ק ומצוד' דברי הימים"א טז, ט. רמ"ז ואור החמה לזח"ג קט, סע"ב.

(162) ברכה צח, א ואילך.

(163) ראה רמב"ן – הובא בתו"א בראשית ד, ב. לקו"ת שם.

(164) סידור עם דא"ח נו, ג ואילך.

(165) תהלים קמו, ב.

(166) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, א). תניא רפכ"ג.

(167) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי יד, ג ואילך.

(168) ראה זח"ג קנב, א.

(169) = חכמה הקדומה.

(170) תהלים מב, ט. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו

וסה"מ תרל"ה שבהערה 1.

(171) כתי': אוצ"ל: קרי.

(172) ראה עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך). שבר

יוסף למהר"י סרוג בתחילתו (הובאו בסה"מ תרמ"ד ע' שנו.

תרנ"ד ע' שו). ראה לקו"ת שה"ש כז, סע"א. מאמרי אדמו"ר

הזקן ענינים ע' תיא ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי

קונטרסים ע' תקנה ואילך.

(173) שבהערה 1.

(174) איוב כח, כג.

(175) משלי ת, ל (ושם: „ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים“.

וזהו שמוסיף בחצע"ג „דמ"ש ואהי' שעשועים קאי עמ"ש קודם ואהי' אצלו“.

ולכן ה"ז כמו שנאמר „ואהי' אצלו שעשועים“.

(176) ב"ר בתחילתו.

קיצור. וכ"ז הוא כמו שהתורה באה באצי, שהיא תיקון העולם. אבל פנימיות התורה הוא תענוג העצמי, והוא שהתו' אין לה סיקוס, ואין חיות העולם תופס מקום (והתגלות תענוג העצמי הוא ע"י הבריורים בכח התורה, ובתורה עצמה דדייק במילין דחוכמתא). דהנה, נובלות חכ' תורה, והן אותיות התורה שנתגלו ונמשכים מתושב"כ לתושבע"פ, וטנ"ת לא נתגלו. וכן תורה דאצי' נובלות מחכ' דא"ק, אבא יונק ממזלא. וזהו שביירר יעקב אצל לכן אותיות התורה, צאן לבן, כמו פרט הנושר מלובן העליון, א"ק. ומ"מ ה"ז מדרי' גבוה, ובמ"א כמו שיחת חולין שבהם עומק החכ'. ולהיותה נובלות, תופס מקום חיות העולמות. וזהו זמירות, זמרה כלי, שיר אור, ובתורה הו"ע גופא דאורייתא ובחי' נשמתא ונשמתא לנשמתא, התענוג שבתורה, שהיא שעשועי המלך בעצמותו.

שנב

קעד) ולכאו' צ"ל, מאחר דהתורה בכחי' זו היא רק שמחת לב ושעשועי המלך כו', והו"ע שעשועי המלך בעצמותו כו', ולא ידע אנוש ערכה כו'¹⁷⁷, א"כ, מה נענש דוד בזה שהי' משבח את התורה ומשמח בה בכחי' שמחת לבב אנוש ושעשועיו כו'.

וי"ל, דכמו בענין המצות, הרי יש בזה ב' ענינים¹⁷⁸, כוונת המצות בכחי' המשכה פרטי' שבכל מצוה בפרט כו', שלזה צ"ל הקדמה באהוי"ר כו', והיינו שבתחלה צריך לידע הכוונה, והוא הסוד ה' שבכל מצוה, וצ"ל התעוררות אהבה לאלקות, ועי"ז הוא קיום המצוה כדבעי למהוי כו', וכמ"ש בסש"ב¹⁷⁹ והמקיימן באמת הוא האוהב ש'¹⁸⁰ הוי' וחפיץ לדבקה בו כו', ועי"ז ממשיך האור בנפשו וגם בעולם כו', ועי"ז הוא השמחה והעונג שלו בקיום המצוה כו', והביטול בזה הוא רק בהגילויים דאוא"ס, דבד"כ הוא בכחי' הרצון, דהיינו בכחי' הרצונות פרטי' שבכל מצוה ומצוה בפרט, שבה הוא הביטול שלו (דערצו איז זיין אַוועק לייג לבחי' רצה"ע כו'), ובזה הוא שמחת נפשו בגילוי אור הרצון כו'. והאופן הב' הוא קיום המצוה בכחי' עבודת עבד, לקיים רצונו ית' לבד, לא בשביל להמשיך גילוי אור בנפשו ובעולם, רק לקיים רצונו ית' כו', והביטול בזה הוא לא"ס בעהר"צ¹⁸¹, לעשות כל מה שהוא רצונו ית', ואינו נוגע לו כלל מה היא המצוה, דגם אם היו אומרים לו לחטוב עצים¹⁸², ג"כ טוב כו', להיותו בכחי' ביטול לא"ס בעהר"צ, לעשות כל מה שהוא רצונו ית' כו'. ויש בזה ג"כ שמחה של מצוה, והשמחה בזה הוא השמחה והעונג מה שמקיים רצה"ע, לא מה שלו טוב האור והגילוי, כ"א במה שמקיים רצונו ית', ושנעשה מזה נח"ר למע', וכמא'¹⁸³ נח"ר לפני כו'.

והנה בזה גופא יש חילוקי מדרי', אם השמחה הוא בזה שהוא קיים רצה"ע והוא פעל את הנח"ר כו', והיינו מה שזכה לקיים רצה"ע ולעשות נח"ר למעלה כו', שזהו ג"כ עבודת עבד, רק שהעונג הוא מה שהוא זכה לזה כו', וכמו עד"מ איש פשוט שהמלך

177) איוב כח, יג.

178) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו שבהערה 1 (ע' תשלו. ע' תשסג). לקו"ת שלח מ, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ס"ע תקכה ואילך. עטרת ראש דרוש לעשי"ת נח, ב ואילך.

179) פ"ד (ת, א).

180) ו' = ש.ם.

181) = בעל הרצון.

182) ראה מקומות שצויינו בהערה 178. וראה לקו"ש

חכ"א ע' 17 הערה 51.

183) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

מצוה אותו לעשות דבר והוא משמש אותו בזה, הרי השמחה גדולה מאד מה שזכה לשמש את המלך כו', וכמו"כ הוא בדוגמא בקיום המצוה, שהשמחה והעונג הוא מה שזכה לקיים רצונו ולעשות נח"ר כו'. ולמעלה מזה הוא, שהשמחה והעונג שלו הוא בזה ששלם רצה"ע ושנעשה נח"ר למעלה כו', ולא ממה שהוא פעל ועשה כו', כ"א מה שע"י המצוה הרי נשלם רצה"ע ונעשה נח"ר למעלה, ה"ה שמח ומתענג בזה כו'. ובזה גופא, המדרי' היותר העליונה בזה הוא, שהשמחה והעונג שלמע' זה עצמו הוא השמחה והעונג שלו כו', והיינו, לא רק שהוא שמח ומתענג בהשמחה והעונג שנעשה למעלה, כ"א שהשמחה והעונג שלמעלה, זהו השמחה והעונג שלו כו'¹⁸⁴.

והענין בזה הוא, דהנה, באופן הא', ה"ז שמחה ועונג שלו, ובמה הוא העונג, בזה שיש נח"ר למעלה, וה"ז רק מהבכנ של המצוה, לא מהמצוה עצמה, כ"א מהבכנ, היינו מהנח"ר שנעשה כו' (ומוכן שזה למע' הרבה מענין הבכנ המבו' במ"א¹⁸⁵ (דכאן גם הבכנ הוא העצם כו'), רק שזהו בדוגמא כענין הבכנ כו'). אבל באופן הב', הרי העונג הוא העונג שלמע' כו', ובמה הוא העונג, בעצם המצוה, שיש לו תענוג בעצם המצוה (ער האָט אַ גישמאַק אין דער עצם מצוה, אין דעם איז ער זעך שמח ומתענג), הגם שאינו יודע כלל מה היא המצוה, ומה הוא התענוג בזה, מ"מ ה"ה מתענג בעצם המצוה, וזהו רק מפני שהתענוג והנח"ר שלמע' הוא העונג שלו כו'. והמשל¹⁸⁶ בזה הוא, כמו העבד העושה מלאכה להאדון, כמו כלי וכה"ג, שמהדר בהמלאכה שתהי' בתכלית הנוי והיופי ויהי' תפארת להאדון כו', והנה ההידור בנוי ויופי הדבר ה"ה ע"י התענוג, ודוקא ע"י התענוג בעצם הדבר כו' (וכמו עד"מ אומן הטוב שעושה כלי ומהדר במלאכתו שתהי' בתכלית הנוי והיופי ביותר, שזהו רק מצד העונג היינו הגישמאַק שיש לו בעצם הדבר, לא רק מזה שתהי' נאה ויהי' בזה תפארתו לפני בני"א, דבזה לבד, אם אין לו גישמאַק בעצם הדבר, לא יהי' ההידור בפועל, כ"א ע"י הטוב טעם והגישמאַק שיש לו בעצם המלאכה, ע"י"ז הוא ההידור, והתפארת בא ממילא כו'. וכמו"כ הוא בהעבד, שההידור שלו אינו רק מהתפארת שיהי' להאדון, כ"א מפני הטוב טעם והחיות שיש לו בעצם המלאכה להדר בה בכל היכולת שתהי' ביופי ביותר כו'). וגבי העבד, זהו רק מפני שהעונג והחיות של האדון הוא העונג שלו כו', שהרי העבד מצ"ע אינו בערך שיהי' לו חיות ותענוג במלאכה גם כשתהי' בתכלית ההכשר, כי חושיו אינם דקים כ"כ, ואינם חושים מופשטים, שידע וירגיש העונג שבזה, כמו האדון, שהחושים שלו דקים ומופשטים, ויודע מעלת הדבר איך שהוא דבר עונג בעצם כו', אבל העבד אינו שייך לזה שידע וירגיש הדבר, כ"א מה שהתענוג של האדון הוא התענוג שלו כו'. וזהו מפני הנחת עצמותו, שאינו מציאות לעצמו כלל, וכל מציאותו הוא רק מציאות האדון, ע"כ, התענוג של האדון, זהו עצמו התענוג שלו וזהו חיותו כו' (און דאָס מאָנט באַ עם אוף חוש ההידור בנוי ויופי המלאכה כו'). וכמו"כ הוא במצות, שהתענוג שלמעלה זהו התענוג שלו, שיש לו חיות ועונג בעצם

דרושים לפ' זכור ס"ע א'תשצ ואילך. סה"מ תרס"ה ע' פב ואילך. המשך תרס"ו ע' תלא. ד"ה אלפיים שנה תשי"א (סה"מ תשי"א ע' זז).

184) ראה גם המשך וככה תרל"ז פי"ב ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תיב ואילך).

185) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' קכה. תרס"ח ע' רנא.

186) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קע. אוה"ת

המצוה, הגם שאינו יודע כלל מעלת וערך המצוה, אך מצד הביטול העצמי שלו לעצמות א"ס, שאינו מציאות לעצמו כו, משו"ז יש לו חיות ועונג בעצם בהמצוה, שזהו התענוג שלמע' כו, והוא חי בזה בבחי' חיות עצמי, לא רק בבחי' חיות המתפשט, כ"א בבחי' חיות עצמי ממש כו.

וי"ל דכמו"כ הוא גם בתו, דע"ה שאינה בעשי' בפועל, רק בבחי' ידיעה והשגה כו, הרי ידיעת התו' היא גופא מצוה, וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח¹⁸⁷, ע"כ יכול להיות בזה בחי' התענוג העצמי בבחי' שעשועי המלך בעצמותו שמתענג עם התו' כו. וי"ל שזו"ע¹⁸⁸ ג' שעות הראשונות שהקב"ה עוסק בתו/ו¹⁸⁹, שזהו בבחי' המשכה מצ"ע, למע' ממה שכל הקורא כו' הקב"ה יושב ועוסק כו/ו¹⁹⁰, שזהו מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע כו. והגם דתו' ככלל היא בבחי' המשכה מלמע', וכידוע ההפרש בין תו' לתפלה¹⁹¹, דתפלה הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, דהיינו שבאתעדל"ת אתעדל"ע, ותו' היא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, שזהו אתעדל"ע מצ"ע כו, מ"מ, בתו' גופא, מה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו¹⁹⁰, זהו ההמשכה שע"י אתעדל"ת דעסק התו' למטה כו, וג' שעות ראשונות שהקב"ה יושב ועוסק בתו' הוא ההמשכה שמצ"ע כו. וזהו התו' כמו שהיא בג"ר דעתיק, ובשרשה בג"ר דא"ק כו¹⁸⁸. דיש בחי' זו גם בעסק התורה שבכאו"א, ע"י הביטול בעצם בבחי' עצמות א"ס, שמתענג בעסק תורתו בבחי' התענוג שלמע' כו. ומדרי' זו בתו' הוא שהתו' נק' בש' מתנה כו. דהנה ידוע¹⁹² דלפעמים נק' התו' בשם ירושה, וכמ"ש¹⁹³ תורה צוה לנו משה מורשה כו, ופעמים ארוז"ל¹⁹⁴ התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך כו, ופעמים נק' בשם מתנה, וכמ"ש בברכת התו/ו¹⁹⁵ אשר נתן לנו תו' אמת נותן התורה כו, ונק' מתן תו' כו¹⁹⁶. דענין התקן עצמך היינו מה שבא בבחי' יגיעה, דבאתעדל"ת אתעדל"ע כו. וענין הירושה הוא ע"י הבירורים דתו', שע"ז יורשים אורות דתהו כו. וענין מתנה דתו' זהו בחי' אתעדל"ע מצ"ע, והו"ע פנימי' התו', בחי' שעשועים העצמי כו. אך מתנה אינם נותנים כ"א להראוי¹⁹⁷, והיינו ע"י הביטול עצמי כו, דגם הביטול העצמי הוא בבחי' המשכה מלמעלה כו, וע"ז מגיע לבחי' טל תו/ו¹⁹⁸, בחי' שעשועים העצמי כו, דאז הוא בעצם למע' מכל בחי' חיות ועונג שבעולם, ובדוגמא שלמעלה ממש כו.

שנד

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ואתחנן אל ה' כו' אעברה נא ואראה את הארץ כו', דהבקשה ואראה את הארץ הוא, שרצה לפעול בכללות נש"י בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט

-
- 187) קנו, ב. וראה תניא פ"ה. הל' ת"ת לאדמו"ר הזקן רפ"ג ובקו"א שם.
 188) ראה סה"מ תרל"ג שבהערה 1. וראה גם המשך וככה תרל"ז פס"ו ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנב ואילך).
 189) ע"ז ג, ב.
 190) ראה תדא"ר רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד (ושם: הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו).
 191) ראה מקומות שצויינו בהערה 199. אוה"ת ויקרא (ע' רנד) וסה"מ תרכ"ז (ע' רצב) שבהערה 59.
 192) ראה סה"מ תרל"ג שם. וראה גם המשך וככה תרל"ז שם. לקו"ש ח"ג ע' 114. וש"נ.
 193) ברכה לג, ד.
 194) אבות פ"ב מי"ב.
 195) מסכת סופרים פי"ג, ח.
 196) ראה גם המשך וככה שם ס"פ עא (סה"מ שם ע' תקע).
 197) ראה גיטין נ, ב.
 198) ראה לקו"ת האזינו עא, ג. עג, א ואילך. עד, ב. עה, ד. סה"מ תרל"ג שם.

כו'¹⁹⁹, וזהו"ע אעברה נא, שהו"ע ההמשכה מלמע' באתעדל'ע מצ"ע כו', וז"ע הראי', שהיא המשכה מלמעלמ"ט, כנודע¹⁹⁹, וגם ראי' מורה על הביטול העצמי²⁰⁰, דהרי ראי' היא מקרוב, וכאשר הוא מקרוב אינו שייך ענין התשוקה כו', דכל רצון ותשוקה שייך רק כשהוא מרחוק²⁰¹, אבל לא כשהוא מקרוב כו', וכמו העומד לפני המלך, אינו שייך הריצה אל המלך, כ"א הביטול שמתבטל בעצם מהותו כו'. וזהו"ע ואראה, שמורה על ב' הענינים, על בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט, ועל הביטול העצמי, שהוא הכלי לזה כו'. ומשה עצמו הי' במדרי' זו, וכמ"ש²⁰² ונחנו מה, שהי' בבחי' ביטול, והי' מאיר בו גילוי בחי' עצמות א"ס, וכמ"ש²⁰³ וירא ראשית לו, בחי' ראי' כו', וע"כ הי' ביכולתו לפעול זאת בכללות נש"י כו'. וזהו אתה החלות להראות את עבדך², בחי' ראי', שזה הי' מדרי' משה כו'. וענין אתה החלות הו"ע ואני המתחיל כו', דבמ"ת עמד ובטל הגזרה, ואני המתחיל²⁰⁴, וירד ה' על ה"ס כו'²⁰⁵, דבמ"ת הי' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וזהו ג"כ אמרו את גדלך ואת ידך החזקה²⁰⁶, בחי' תגבורת העצמות להיות בבחי' המשכה כו', אשר מי יעשה כמעשיך וכגבורותיך²⁰⁷, והו"ע ההפלאה, שזה דבר נפלא מאד להיות המשכת העצמות, דע"ה שמובדל בערך מהעולמות, ומ"מ ה"ה נמשך כו', שזה רק בכח העצמות כו', וזה רצה לפעול בכללות נש"י כו'. וזהו ג"כ אמרו להראות את עבדך, בדרך שפלות²⁰⁸, שהו"ע הביטול עצמי בבחי' עבד כו', כנ"ל²⁰⁹, שזהו הכלי להמשכת העצמות כו'. ואלו הי' משה מכניס לארץ, לא הי' בזה שינוים, שלא הי' חורבן בהמ"ק כו'²¹⁰, והי' הגילוי לכל ישראל בשוה כו', כי בהמשכה מלמעלמ"ט, לא יש חילוקי מדרי' כו', וכמו שיהי' לעתיד כו'. וזהו ג"כ ואתחנן אל ה', מל' מתנת חנם²¹¹, וכ"ה במד"ר כאן²¹², שא' מתנת חנם אני מבקש מאתך, וכנ"ל דמדרי' זו בתו' היא בבחי' מתנה כו'. וכ"ז הי' בשביל ישראל, לא בשביל עצמו, וכדאי' בילקוט²¹³ ע"פ²¹⁴ תפלה למשה, א"ל הקב"ה מה אתה מבקש, א"ל איני מבקש בשבילי, אלא בשביל ישראל, שיהי' בחי' המשכה הנ"ל. וזהו ואתחנן אל הוי', בחי' מתנת חנם כו', אתה החלות, דואני המתחיל, שזהו ההמשכה מלמעלמ"ט כו', אעברה נא ואראה כו', לפעול המשכה זו בכללות נש"י כו', ומשה, לפי שהי' בעצמו במדרי' זו, הי' ביכולתו, וזה הי' כל בקשתו, לפעול ההמשכה מלמעלמ"ט בכללות נש"י כו'.

קיצור. וצ"ל מאחר שזהו רק שעשועי המלך, מפני מה נענש ע"ז. יקדים שיש במצות כוונת המצות, שהביטול וההמשכה היא בגילוי הרצון, והב', קיום המצוה בעבודת עבד, שהוא הביטול לבעה"צ. ויש בזה שמחה מה שמקיים רצה"ע וגורם נח"ר. ולמעלה מזה, שהשמחה היא מהנח"ר שלמעלה. ובפנימיות הוא, שהשמחה והעונג

שנה

199) ראה לקו"ת ואתחנן ב, ד ואילך. ג, ד ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. ע' צג ואילך. ח"ו ע' ברא ואילך.
 200) ראה גם תו"ח בא קג, א. סה"מ תרט"ח ע' רנד.
 201) ראה לקו"ת מטות פה, ד.
 202) בשלח טז, זח.
 203) ברכה לג, כא.
 204) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.
 205) יתרו יט, כ.
 206) ואתחנן ג, כד.
 207) ואתחנן שם (ושם: אשר מי א"ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך).
 208) ראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 34.
 209) פקע"ד (ע' תפ).
 210) ראה מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני ר"פ ואתחנן). אלשיך, אור החיים ועוד – ר"פ ואתחנן. אוה"ת ואתחנן שם.
 211) ספרי, תנחומא (ג) ופרש"י עה"פ.
 212) דב"ר פ"ב, א.
 213) ילקוט שמעוני תהלים רמז תתמא.
 214) תהלים ז, א.

שלמעלה הוא השמחה והעונג שלו, והיינו שאין זה עונג שלו כלל, כ"א העונג שלמעלה, והשמחה היא בעצם המצוה, הגם שאינו יודע מה היא המצוה והתענוג בזה, והוא מצד הביטול והנחת עצמותו, וכמו העבד שמהדר ביופי המלאכה מפני התענוג, והוא התענוג של האדון. וי"ל דכמו"כ בתורה, התענוג בשעשועי המלך. וי"ל שז"ע ג"ש²¹⁵ הראשונים יושב ועוסק בתורה, והוא שהתורה היא בבחי' מתנה. ובזה יובן מ"ש ואתחנן מתנת חנם, להראות את עבדך, ביטול עצמי.

בס"ד. ש"פ עקב, תער"ג

והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם כו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית כו'.² וצ"ל אחר שאו' והי' עקב תשמעון, מהו עוד ושמרתם ועשיתם אותם, הלא כל לימוד התורה הוא בשביל העשי' כו',³ שהרי אין הכוונה השמיעה לבד, כ"א העשי' דוקא, וא"כ מהו אומרו עוד ושמרתם ועשיתם כו'. גם צ"ל מ"ש ושמר ה"א לך את הברית ואת החסד אשר נשבע כו', דחשיב כאן ג' ענינים, ברית וחסד ושבועה, שכל אלו הענינים אינם באים על התנאי, דענין הברית הוא כמו שני אוהבים שכורתים ברית ביניהם, הרי ענין הכר"ב הוא שאפי' אם יהי' דבר המפריד ומפסיק את האה, מ"מ לא יגרע מאהבתם כלל כו',⁴ דכמו"כ הוא למע' ענין הכר"ב, דגם אם ח"ו לא אכשיר דרא,⁵ מ"מ לא יהי' שינוים כלל כו'. וכמו⁶ ענין החסד, הרי א"ז להשפיע להראוי דוקא, כ"א להשפיע לכל, גם למי שאינו ראוי כו',⁷ וכן ענין השבועה הוא שמכריח א"ע כו'.⁸ הרי שכל אלו הענינים אינם באים על התנאי כו', וא"כ מהו"ע ושמר ה"א לך את הברית כו', אחר אומרו והי' עקב תשמעון כו', דמשמע דדוקא כאשר תשמעון, ואז ושמר ה"א לך כו'. גם צ"ל מהו"ע השמירה כו'. גם מהו"ע אומרו והי' עקב תשמעון, דהול"ל אם תשמעון כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל,⁹ דבתורה יש כלל ופרט, דהפרט שבתורה זהו כמו שהתורה ירדה לאבי"ע, שכל פרשה היא המשכה פרטי' מאוא"ס ב"ה, ונמשכת בפרטי המדרי' דאבי"ע, ועי"ז הוא בנין ותיקון העולם כו'. והכלל דתורה זהו התורה כמו שהי' בחכ' הקדומה דא"ק, דכל הפרשיות וכל הענינים המה שם בבחי' כלל כו'. ונת'¹⁰ דזהו ב' המדרי' שבתורה, בחי' זמירות היו לי חוקיך כו',¹¹ ובחי' שעשועים העצמיים כו'. דזמירות היו לי חוקיך, זהו התורה כמו שהיא בהתגלות, דנובלות חכ' שלמעלה תורה כו',¹² דלגבי מדרי' זו תופס מקום האור והחיות של העולמות כו', ובזה הי' דוד משמח א"ע בעת שהי' לא טוב לו בגשמיות כו', שהרי כל חיות העולמות תלוי בדקדוק א' של תורה כו', וגם שע"י התורה נכרת היניקה שלהם כו'. ובחי' שעשועים העצמיים שבתורה, זהו התורה

(2) עקב ז, יב.
 (3) ראה אבות פ"ד מ"ה. ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. ויקר' פל"ה, ז.
 (4) ראה לקו"ת נצבים מד, ב.
 (5) ע"פ יבמות לט, ב.
 (6) וכמו: אוצ"ל: וכמו"כ. או: וכן.
 (7) ראה לקו"ת דברים א, ד. אגרות: קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' עד ואילך. סה"מ תש"ט ע' 8 ואילך.
 (8) ראה גם רד"ה והי' עקב תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' רצ).
 (9) פקע"ע (ע' תסט ואילך).
 (10) פקע"א (ע' תעב ואילך).
 (11) תהלים קיט, נד.
 (12) ראה ב"ר פי"ז, ה.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על: ד"ה למען תזכרו* במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח** ח"א ע' שלו ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת שלח ע' תרלח ואילך. ד"ה אז ישיר באוה"ת חוקת ע' תתנו*** – כנסמן לקמן בהערות. ד"ה והי' עקב תשי"א (סה"מ תשי"א ע' קכה ואילך)**** וד"ה אנכי היא תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' קפט ואילך). מיוסדים, כנראה, על מאמר זה.

(* חלק מ"ה פדה בשלום ד"ה וישב יעקב תשל"ב, מיוסדים, כנראה, על ד"ה למען תזכרו הנ"ל.

** ראה הערה 31.

*** נדפס עם שינויים בסה"מ תרכ"ז ע' קנא. ע' קפא. תרל"ב ח"ב ע' שנח ואילך. ועם הוספות וכו' – סה"מ תרנ"ג ע' ס ואילך.
 **** כמה ענינים מהמאמר נכללו בלקו"ש ח"ט ע' 71 ואילך.

כמו שמיוחדת בעצמות אוא"ס כו', דכשם שלגבי עצמות אוא"ס אינו תופס מקום כל הגילויים שבעולמות כו', כמו"כ אינם תופסים מקום לגבי התו' כו'. נמצא שלגבי התו' כמו שהיא בהתגלות, תופס מקום האור דס' השתל' כו', ולגבי התורה כמו שמיוחדת בעצמות אוא"ס, והיינו התורה כמו שהיא למעלה מסדר השתל', כל הגילויים דסדר השתל' אינם תופסים מקום כלל, כמו דכולא קמי' כלא חשיב כו'¹³.

קעה) והנה באגה"ק הנ"ל¹⁴ ד"ה זמירות היו לי חוקיך¹⁵ מבו', דבחי' התורה כמו שהיא בבחי' שעשועים העצמיים, עז"נ¹⁶ ואהי' אצלו אמון, א"ת אמון אלא אומן כו'. וצ"ל איך התורה במדרי' זו נק' בשם אומן, מאחר שזהו למע' לגמרי מהעולמות כו'. דהנה, בחי' חיצוניות התורה, שבה וע"י הוא תיקון העולם, שייך לקרוא בשם אומן כו', אבל בחי' פנימיות התורה, שכל האור והגילוי דעולמות אינו תופס מקום כלל לגבי מדרי' זו, איך שייך לקרוא בשם אומן כו'.

וי"ל, להיות דכללות ענין התורה הוא להיות התחברות אוא"ס עם עולמות בכלל ועם נש"י בפרט, דלא יש דבר שתוכל לקבל בחי' עצמות א"ס, או שיוכל העצמות להתלבש בו, כ"א התורה, שבה דוקא יכול להיות התלבשות העצמות, והיא יכולה לקבל כו', וזהו לפי שהתו' היא בחי' עצמות כו', דבאמת התו' גופא הוא בחי' עצמות א"ס כו', ואיך שנא' בענין התו', אם היא בחי' חכ' או בחי' תענוג, ה"ה בחי' עצמות כו', וכמשי"ת, וע"כ ביכולתה לקבל בחי' העצמות כו'. וע"י התו' יש בכח נש"י לקבל בחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ו¹⁷, שהתורה נק' עוז¹⁸, שהיא הנותנת כח לצדיקים לקבל שכרם לע"ל¹⁹, שלא יתבטלו במציאותם לגמרי כו', דבהגילוי דלעתיד, דבחי' עצמות א"ס יאיר בגילוי בפנימי' בנש"י, שמצד זה יהיו בבחי' ביטול במציאות כו', הנה בכדי שלא יתבטלו במציאותם לגמרי להיות אין ואפס כו', זהו בכח התורה כו', מפני שהתורה ביכולתה לקבל בחי' עצמות א"ס כו'. וכבר הי' לעולמים במ"ת, דכתי'²⁰ אתה הראת לדעת כי הי' הוא האלקים, שראו בחי' אחדות הי' בבחי' ראי' חושית ממש (דהיינו כמו בחי' ראיית העין, ולא רק ראיית עין השכל כו'²¹, וכמו לעתיד שיהי' בחי' ראי' חושי' ממש, וכמ"ש²² כי עין בעין יראו כו', וכתי'²³ וראו כל בשר יחדו כי פי הי' דבר כו', וכן במ"ת הי' בבחי' ראי' חושי' כו'), וע"כ עכדו²⁴ ד²⁵ פרח נשמתן כו', והחזירן בטל תחי'²⁶, שהוא בחי' טל תורה²⁷ כו'. והיינו לפי שהתורה היא כלי לקבל בחי' עצמות א"ס ב"ה. ועש"ז נק' אמון, אומן, לפי שע"י התורה הוא ההתחברות דעצמות א"ס עם העולמות בכלל ונש"י בפרט כו'.

(22) ישעי' נב, ת.

(23) שם מ, ה.

(24) = על כל דיבור ודיבור.

(25) שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.

(26) ראה שבת שם.

(27) ראה ילקוט שמעוני ישעי' רמז תלא. כתובות קיא, ב

(וב, דקדוקי סופרים השלם" – ירושלים, תשל"ז). תקו"ז

בהקדמה (יב, סע"א). תיקון יט (לח, ב). כתובות קיא, ב.

(28) עכ"ל התניא שם בקיצור לשון.

(13) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(14) פקע"ג (ע' תעט).

(15) קס, סע"א ואילך.

(16) משלי ח, ל. וראה ב"ר בתחילתו.

(17) מו, א.

(18) מכילתא בשלח טו, ב. ויק"ר פל"א, ה.

(19) ראה סנהדרין ק, ב.

(20) ואתחנן ד, לה.

(21) ראה לעיל פקס"ב (ס"ע תמג ואילך).

והענין הוא, דהנה נת"ל פקס"ב²⁹, דהאמצעי דתורה הוא בב' עינים, בהתהוות העולמות, ובהתחברות דאוא"ס עם העולמות כו', וזהו בהב' מדרי' שבתורה, דתורה כמו שהיא בהתגלות, ה"ה ממוצע שע"י הוא התהוות העולמות כו', דג"ז הוא בחי' תוס' אור בעולמות, וכמשי"ת, והתו' כמו שהיא בבחי' שעשועים העצמיים, ע"י נעשה ההתחברות דאוא"ס עם נש"י כו', שזהו תכלית הכוונה פנימי' להיות התחברות דאוא"ס עם נש"י. ועש"ז נק' התורה אומן כו', ואו' ע"ז ואהי' אצלו אמן, שזהו התו' כמו שהיא אצלו דוקא, בבחי' שעשועים העצמי', דאורייתא וקוב"ה כולא חד כו'³⁰.

וביאור הענין הוא³¹, דהנה ידוע מאה"ז³² תלת קשרין מתקשרין דא בדא קוב"ה אורייתא וישראל. והנה, התקשרות שייך בשני דברים שהם נבדלים זמ"ז, דאם הם דבר א', אינו שייך התקשרות, וכמו אור ומאור, אינו שייך בזה התקשרות, מפני שהאור אינו דבר אחר מהמאור בבחי' מהות דבר בפ"ע, רק גילוי מן העצם, ע"כ אינו שייך בזה התקשרות, כ"א דביקות, שהוא דבוק ומיוחד בעצם כו' (וזהו בכללות בחי' האור כו'. דברפטי מדרי' באור, יש שהתקשרות אינו בבחי' דביקות, כ"א בבחי' התחדשות ממקורו כו', וכמ"ש במ"א³³, רק כללות האור בבחי' דביקות כו'³⁴), רק בשני דברים נבדלים שייך התקשרות כו' (ולפ"ז דביקות הוא למעלה מהתקשרות³⁵. ובבה"ז פ' תרומה³⁶ אי' דהתקשרות הוא יותר מדביקות כו', דדביקות הוא בבחי' מקיף, והתקשרות בבחי' פנימי כו'. וי"ל דשם מדבר בדביקות שמצד העליון, דהיינו בבחי' מקיף לכד, וכמו כאשר ידבק האזור כו' כן הדבקתי אתכם כו'³⁷, שז"ע וימינו תחבנני³⁸, שהוא בבחי' מקיף, וכמו המחבק את חברו, שמקיפו כו', והתקשרות הוא בבחי' פנימי, כמ"ש³⁹ ונפשו קשורה בנפשו כו'. אבל מלמטלמ"ע, הדביקות הוא בבחי' התאחדות יותר מהתקשרות, דדביקות הוא בדבר שאינו מהות בפ"ע, והתקשרות הוא בדבר שהוא מהות בפ"ע, כשמתחבר כו').

וזהו שישראל מתקשראין באורייתא. דהנה, הנשמה כמו שירדה לבי"ע, ה"ה בבחי' יש ומציאות דבר, דעם היות שרשה הוא באצי', וכמ"ש⁴⁰ נשמה שנתת בי טהורה היא כו', וגם כמו שירדה לבי"ע ה"ה אלקות בעצם מהותה⁴¹, ומ"מ, הרי נעשית בבחי' יש, עד שביכולתה להתחבר עם הגוף ונה"ב, ונתפסת בגשם, דאז ה"ה נעשית יותר בהגשמה

(29) ע' תמא ואילך.

(30) ראה תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז תיקון ו בתחילתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

(31) בהבא לקמן – ראה ד"ה למען תזכרו תקס"ח שבהערה 1.

בגוף ההמשך: וביאור הענין י"ל עפמ"ש במ"א (ד"ה למען תזכרו תקס"ח) בענין תלת קשרין כו'. אבל בהגהות להמשך נשמט.

(32) = מאמר הזהר (ח"ג עג, א). וראה סה"מ תרנ"ז ע' כח בשולי הגליון: "וצ"ע דבזהר פ' אחרי דע"ג ע"א לא נאמר תלת קשרין, כי אם תלת דרגין אינון דמתקשרין כו'. אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בוהר או בתו' בל' תלת קשרין. וכפי הנראה כ"ק רבינו אדמו"ר [הזקן] זצוללה"ה נ"ע אמר בכל

פעם בל' תלת קשרין כו' שכן נזכר הלשון בכל הדרושים".

(33) ראה סה"מ תרס"ד ע' יד ואילך. המשך תרס"ו ע' שנב.

(34) ראה המשך תרס"ו ע' קפד.

(35) ראה ד"ה פתח ר"ש תשל"ד (סה"מ מלוקט ח"ג ע' קנב

ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' רפה ואילך).

(36) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי מט, א ואילך. נדפס

גם במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' ק ואילך.

(37) ע"פ ירמ"י יג, יא.

(38) שה"ש ב, ו. ת, ג.

(39) ויגש מד, ל.

(40) ברכת "אלקי נשמה". וראה סידור הארז"ל במקומו.

פרי עץ חיים שער הברכות רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כו, א. וראה

לקמן פקע"ז (ע' תצג).

(41) ראה המשך תרס"ו ע' תרו ואילך.

כו', כנודע⁴², וכמשנת⁴³ בתחלת הדרוש⁴⁴. והתורה היא חכ' אלקית, חכמתו ורצונו ית' כו'. ומ"מ⁴⁴, הרי בשעת עסקו בתו', שמשים כל שכלו ורוח בינתו בעסק זה, הרי כל כחות נפשו מתאחדים ומתכללים באותה דבר הלכה שעוסק בה, וכמ"ש בס"ש⁴⁵ ח"א פ"ה⁴⁵, שבעסק התורה נעשה מוקף ומקיף, שמלבד ששכלו מוקף מהדבר הלכה, הרי גם שכלו מקיף את הדבר הלכה שמבין אותה ומשיגה כו', והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמי' להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה כו'⁴⁶. והגם⁴⁷ שנפשו היתה בבחי' יש נפרד לעצמה קודם עסקה בתורה, אך בעסקו בתורה, מתאחדת ומתקשרת בד"ת, וה"ז כמו שצוררין דבר בדבר וקושרין אותן יחד עד שמתאחדין כו', כך הנפש צרורה בצרור החיים⁴⁸ ומתאחדת בד"ת שעוסק בה בכל כח שכלו ורוח בינתו כו'. וזהו הנק' קשר ויחוד, שמחברים דבר נפרד, כמו הנפש שמתאחדת בתורה כו', וזהו לפי שהנפש הוא אלקות בעצם, ע"כ הוא מתאחד בעסקו בתו' בבחי' התאחדות ממש כו'. והנה, בכל קשר צ"ל ב' קשרים זה עג"ז, וא"ל אינו קשר של קיימא⁴⁹, והיינו שצ"ל לזה עבודה בבחי' אהוי"ר, דאורייתא בלא דחילא ורחימו לא פרחית לעילא⁵⁰, ולא נקרא קשר כלל, כ"א צ"ל אהוי"ר, ועי"ז בעסק התורה מתקשר נפשו בתורה ומתאחד בה כו'.

וכמו"כ הוא בהקשר דאורייתא וקוב"ה⁴⁴. דהנה, כמו שאין ערוך לנפש בע"ג עם התורה, שהיא חכ' האלקית, כך יותר אין ערוך לתורה עם עצמות אלקות, כי עצמות אוא"ס, הרי חכים ולא בחכ' ידיעא⁵¹, ונבדל בערך מן החכ', עד שהחכ' נק' לגבי' עשי', וכמ"ש⁵² כולם בחכ' עשית כו' (וי"ל ע"פ משנת⁵³ פמ"ט⁵³ בהפרש בין הרצון לכחות הנפש, דהרצון אינו דבר לעצמו חוץ לעצמות הנפש, אבל הכחות, כמו כח השכל, ה"ה כח לעצמו חוץ להעצמות של הנפש כו', וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת בבחי' חכ' למע', והיא בחי' חכ' דתו', שזהו בבחי' דבר מה, היינו בבחי' חכ' כו', דעצמות אוא"ס אינו בגדר חכ' כו'), וכמ"ש⁵⁴ והחכ' מאין תמצא, שנמצאת מאין בבחי' מציאות יש כו', וכמ"א⁵⁵ אבא יונק ממזלא, בחי' מזלות ושערות לבד כו'. וז"ע ל"ב נתיבות חכ'⁵⁶, דהחכ' היא בבחי' נתיב כו', וידוע ההפרש בין נתיב לדרך⁵⁷, דדרך הוא דבר רחב שהולכים בו בהתגלות כו', ונתיב הוא קצר ומצומצם, שההולך בו הולך יחידי ובהעלם כו', וכ"ה למעלה, שהולכת והובאת אוא"ס בבחי' צמצום והעלם נק' בשם נתיב כו', וכך היא המשכת בחי' העצמות לבאר הרצון דמצות, והיא החכ' דתורה, שהיא בחי' נתיב מצומצם ונעלם כו'. הרי שהחכ' דתורה

שנח

(50) ראה תקו"ז תיקון י (כה, ב). וראה תניא פל"ט (נג, ב). פ"מ (נד, א ואילך). פמ"א (נו, ריש ע"ב).
 (51) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
 (52) תהלים קד, כד. וראה תניא פ"ב בהגהה.
 (53) ס"ע קיג ואילך.
 (54) איוב כה, יב.
 (55) זח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. שער יג (שער א"א) ספ"ט. שער יד (שער או"א) פ"ג. ספ"ח. ועוד.
 (56) ראה ספר יצירה פ"א מ"א.
 (57) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' תקנד. סה"מ תרס"ד ע' יח. וראה אמרי בינה שער התפילין פקמ"ז (קפת, א ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ס"ע ה ואילך.

(42) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תק"ע ע' לג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' תמ ואילך. אוה"ת מגילת אסתר ע' קנח ואילך.
 (43) פ"ב (ע' ה ואילך).
 (44) בהבא לקמן – ראה ד"ה למען תזכרו שבעה ע"ה.
 (45) ט, א ואילך.
 (46) עכ"ל התניא בקיצור לשון.
 (47) ראה גם ד"ה פדה בשלום וד"ה וישב יעקב שבעה ערה 1 בשוה"ג.
 (48) ע"פ שמואל"א כה, כט.
 (49) ראה רמ"א או"ח ששי"ז ס"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.
 (50) שו"ע או"ח סתרנ"א ס"א. ודאדה"ז שם ס"ו.

היא באין ערוך לגבי עצמות כו'. וזהו מה שהתורה נק' תושב"כ⁵⁸, דאותיות הכתב ה"ה דבר נוסף על העצם כו', וכידוע ההפרש בין אותיות החקיקה לאותי' הכתיבה⁵⁹, דאותיות החקיקה הם מהות אחד, שאינם דבר נוסף כו', משא"כ אותי' הכתיבה ה"ה דבר נוסף כו', והיינו, דאותיות התורה, וגם החכ' המלוכשת בהאותיות, ה"ז בבחי' דבר נוסף על העצם כו', הרי שהם נבדלים זמ"ז כו'. אך כמו שהנפש מתאחדת ומתקשרת בתורה, כנ"ל, כך התורה, הגם שהיא דבר בפ"ע מן העצמות ומ"מ⁶⁰ נכללת ומתאחדת בעצמות, כמו שצוררין דבר בדבר, כדמיון קשר הנפש בתורה כו'. והתקשרות זאת דתורה בהקב"ה, נעשה ע"ז שישאל מתקשראין באורייתא, וכמארז"ל⁶¹ דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונו כנגדו, שע"י לימוד התורה כדבעי למהוי, דהיינו בהקדמת אהוי"ר, ובהתקשרות שכלו ומחשבתו בתורה כו', ע"ז ממשיך המשכת אוא"ס בתורה כו'.

קיצור. והנה מבו' באגה"ק דהתורה בבחי' שעשועים העצמיים הו"ע אמן אומן. וי"ל, דהיינו התחברות העצמות עם נש"י ע"י התורה, דהתורה, להיותה עצמית, ה"ה כלי לעצמות א"ס, וע"י יכול להתקבל בנש"י, וכמו במ"ת, אתה הראת ברא"י ממש, ע"י התורה, דלהיות שזהו עיקר הכוונה, ע"כ נק' אומן. והענין, דהנה תלת קשרין מתקשראין ישראל אורייתא וקוב"ה, התקשרות הוא בשני דברים, משא"כ אור ומאור הו"ע דבקות (ובב"ז דדביקות מקיף והתקשרות פנימי, י"ל שזהו מלמעלה, ומלמטלמ"ע דביקות התאחדות יותר), וזהו שהנשמה, אם שנתהווה בבחי' יש, ותורה היא חכמת אלקית, ה"ה מתקשרים זע"ז, מקיף ומוקף. וצ"ל ב' קשרים, זהו הקדמת אהוי"ר. וכן התורה, שהיא חכ', כבי' כח שחוץ להעצמות, ואבא רק יונק ממזלא, וז"ע נתיבות החכ', נתיב צמצום, וזהו תושב"כ, דהאותיות והאור כמו דבר נוסף, וה"ה מתקשרת בעצמות. והוא ע"י התקשרות נש"י בתורה, שממשיכים בזה עצמות א"ס בתורה.

קעו) והנה המשכה זו הו"ע לימוד התורה לשמה, לשם התורה כו'⁶². דבעסק התורה יש ב' אופנים. דהנה ארז"ל⁶³ מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' עביד, והוא לקשר נפשו ע"י התו', וזהו כפי' הפשוט דישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, שע"י התו' מתקשרת הנשמה באלקות כו'. והו"ע לימוד התורה שקודם התפלה⁶⁴, שזה מסייע לעבודה דתפלה, דבכדי שיהי' התעוררות אהוי"ר בתפלה, ה"ז ע"י הקדמת התורה כו', ועסק התורה אז הוא לקבל מאור התורה, והיינו להאיר נפשו באור התורה להיות התגלות הכחות דנה"א כו'. דהנה, אופן התלבשות הנשמה בגוף ונה"ב הוא,

בגוכי"ק בשוה"ג: חקיקה כתיבה, יו"ד, ל"ב נת"ח⁶⁵.

(63) פסחים סח, סע"ב. וראה סידור עם ד"ח קכת, א ואילך. תורת חיים ויקהל תיז, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' רסז. אה"ת סידור ע' ר. המשך תרס"ז ע' תקיג.

(64) ראה גם סה"מ תרל"א ח"א ע' רפג. תר"ם ח"א ע' קיא.

(65) שייך להמבואר בספקע"ה.

(58) ראה גם לקו"ת חוקת נט, ג ואילך.

(59) ראה לקו"ת בחוקותי מה, א. שם, ג ואילך.

(60) ומ"מ: בדה"ל למען תזכרו שבהערה 1: מ"מ.

(61) ראה תנא דבי אליהו רבה רפ"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.

(62) ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. לקו"ת שלח

מו, ג. שה"ש לד, סע"ד. סה"מ תרנ"ט ע' רנג. וש"נ.

שהכחות דנה"א מתעלמים בהכחות דנה"ב⁶⁶. ואינו דומה לתומ"צ, דאופן הירידה שלהם הוא בבחי' התגלות אלקות, גם כמו שירדו למטה ונתלבשו בדברים גשמי' כו', וכמו המצות שנתלבשו בדברים גשמי' (שהרצה"ע בהם בלי הסתר פנים כו', כמ"ש בסש"ב⁶⁷), וכן התורה שירדה למטה ונתלבשה בענינים גשמי' כו', הרי מ"מ הם בבחי' התגלות אלקות כו', דכן הי' במ"ת שהי' גילוי אוא"ס ממש למטה, וכמ"ש⁶⁸ וירד ה' על ה"ס, ומש"נ במ"ת הרי נאמרו ענינים פשוטים וגשמי' כו'⁶⁹, וכמו"כ הוא כללות התורה המלוכשת בענינים גשמי', מאיר בהם גילוי אוא"ס כו', הרי התו' ירדה למטה בבחי' התגלות אלקות כו'. משא"כ הנשמות, אופן ירידתם למטה הוא בבחי' התעלמות הכחות שלה כו'. והיינו לפי שהכוונה בירידת הנשמה למטה הוא בכדי לברר ולתקן את הגוף ונה"ב, ואופן הבירור הוא בדרך מלמטלמ"ע, שזהו דוקא ע"י התעלמות הכחות דנה"א בנה"ב כו'. וכידוע המשל⁷⁰ מכלי ההגבהה הנק' ליווער, שצריכים להעמידו תחת המשא דוקא, ואז מגביה את המשא, וכמו"כ בכדי לפעול הבירור בנה"ב, זהו דוקא ע"י התעלמות הכחות דנה"א בנה"ב, שע"ז הוא הבירור כו', והיינו, שע"י היציאה⁷¹, היינו ההתגלות דכחות הנה"א, ע"י גופא פועל הבירור בנה"ב כו'. וגם לאחר שנתגלו הכחות דנה"א, אופן הבירור הוא בדרך התלבשות בנה"ב, וכידוע הענין⁷². וזהו ע"י ההתעלמות שהי' בתחלה, דהיינו דאופן ההתלבשות שלו הוא בבחי' התעלמות, ע"כ העבודה אח"כ היא ג"כ בבחי' התלבשות כו'. ולכן, בתחלת העבודה שהכחות הם בהתעלמות, דכ"ה בכ"י, דבתחלת היום הכחות דנה"א הם בהעלם כו'. וכמו בגשמיות, בעת השינה, הרי כחות הנפש הם בהתעלמות, ומה שבהתגלות הוא הגוף, דבעת שהוא ער, הרי ההתגלות דכחות הנפש הם יותר מהגוף (אדרכא, אז נראה ביטול הגוף אל הנפש כו'), משא"כ בעת השינה, הגוף הוא בהתגלות, והכחות הן בהעלם כו'. וכמו"כ הוא בהעבודה, הן בכל יום והן בתחלת העבודה, שהכחות דנה"א הן בהעלם כו'. והתגלות הכחות דנה"א הוא ע"י התורה כו', וכידוע⁷³ שהתורה נק' עוז ותושי', שמתשת כח הנה"ב ונותנת כח ועוז לנה"א כו'. וע"כ בתחלת עבודה בכ"י צ"ל תחלה עסק התו', שמתשת את הנה"ב, ומסירה ההעלמות וההסתרים, וגם נותנת כח בנה"א להיות התגלות כחותיו בהשגה והתבוננות ובהתעוררות אהו"ר כו'.

שנמ

וכאשר התפלה היא כדבעי, בהתגלות הנה"א ובהתקשרות באלקות, אזי העסק התורה שאחר התפלה הוא בהתקשרות נפשו בתורה בחכמתו ורצונו ית', וממשיך המשכת אוא"ס בתורה כו', והיינו, דעסק התורה שאחר התפלה אינה בכדי להאיר נפשו, כ"א בכדי לקשר נפשו בהאוא"ס המאיר בתורה כו'⁷⁴. וזהו שאחר ואהבת⁷⁵ אומרים והיו

אעת"ר ע' רג. ד"ה פדה בשלום תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' קעב ואילך).

(73) ראה מכילתא וויק"ר שבערה 18. סנהדרין כו, ב. תורה אור יתרו סז, סע"א.

(74) לכאורה זהו אופן הב' שבהתחלת הפרק.

(75) ואתחנן ו, ה.

(66) ראה סה"מ עת"ר ע' תד. לקמן ח"ג ע' וא"שח.

(67) פל"ה.

(68) יתרו יט, כ.

(69) ראה לקו"ת במדבר יב, ג.

(70) תו"א בראשית ד, א.

(71) = היציאה של כחות הנה"א מהתעלמותם בנה"ב.

(72) ראה גם סה"מ עת"ר ע' יח ואילך. ע' כח ואילך.

הדברים האלה⁷⁶, בד"ת⁷⁷ הכתוב מדבר⁷⁸, שממשיך אוא"ס בתורה ומאיר האור בנפשו כו', והיינו, דע"י ההקדמה דאהבה דובכל מאדך⁷⁵, ממשיך המשכת אוא"ס בתורה, ומקשר נפשו בהאוא"ס שבתורה, שז"ע והיו הדברים האלה כו'.

אך לכאורה צ"ל מהו ההתחדשות בההתקשרות שבתורה, שהרי גם בתפלה הוא קירוב והתקשרות נפשו באלקות כו', וזה גופא מה שנמשך אוא"ס בתורה, זהו שמעוררים וממשיכים ע"י התפלה כו', וא"כ מהו ההתחדשות בהתקשרות זאת. וי"ל בכ' אופנים, הא', דבתפלה, הגם שנעשה בבחי' קירוב לאלקות, מ"מ, אין האור מאיר בנפשו בגילוי ממש, כ"א ע"י התורה, דתורה אור⁷⁹, והוא בבחי' או"פ כו'. ובפרטיות, הרי התפלה היא בבחי' רצוא⁸⁰, ע"כ, הגם שנעשה קירוב נפשו לאלקות בתפלה, א"ז בבחי' גילוי בבחי' התיישבות בנפשו כו', והשוב הוא בתו' כו'⁸⁰, והגילוי שע"י התורה אחר התפלה הוא בבחי' תוס' אור בתורה כו' (והיינו דמה שמאיר לו מאור התו' דקודם התפלה שהיא לדעתי דנפשי לבד, ה"ז רק הארה לבד, ובהתו' שאחר התפלה מאיר אור עצמי כו'). וזה גופא מעורר וממשיך ע"י התפלה, רק שבתפלה א"ז בבחי' גילוי עדיין, והגילוי הוא בתו' כו'. והאופן הב' י"ל, דקירוב נפשו בתפלה הוא בבחי' אלקות השייכות אל העולמות כו', דההתבוננות בד"כ, באיזה מדרי' באלקות שתהי' ההתבוננות, ה"ה בד"כ באלקות השייך לעולמות, דהיינו בבחי' הארה לבד כו', אבל בעצמות אינו שייך התבוננות כו', דגם ההתבוננות ברוממות והפלאות אוא"ס (הנק' עצמות אוא"ס כו'), הכל הוא רק בהאוא"ס השייך לעולמות כו', אבל בעצמות אוא"ס אינו שייך גם ההתבוננות ההפלאה כו', וכמ"ש במ"א⁸¹. והנה, בפסוד"ז או' וירם קרן לעמו⁸², קרן הוא המשכה עצמי' כו', כנודע⁸³, זהו רק מה שמחלק בין ההמשכה שבעולמות להמשכה של נש"י, דלנש"י ע"י התו' נמשך המשכה עצמי' כו', אבל לא בזה הוא עסק ההתבוננות שלו, דהתבוננות הוא במ"ש קודם כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים כו'⁸⁴, שזהו בחי' הארה לבד, איך שנפרש, אם שהפי' דגם בחי' נשגב, דהיינו גם בחי' הסובב, הוא רק שמו לבד כו'⁸⁵, או שהפי' הוא⁸⁶ שגם שמו הוא נשגב לבדו כו', ורק הודו הוא על או"ש כו', ה"ז רק הארה לבד, שבזה הוא עסק ההתבוננות שלו כו'. אבל מ"ש וירם קרן לעמו, זהו רק מה שע"י תומ"צ נמשך בחי' העצמות כו', שע"י הוא שנעשה החיות והיוקר בהמצות כו', שהרי גם ע"י ההתבוננות נעשה חיות ויוקר בקיום המצות, וכמ"ש בסש"ב⁸⁷ והמקיימן באמת הוא האוהב כו', וכאן הוא שהיוקר הוא מצד המשכת העצמות שבתו' וכן במצות כו'. אבל לא בזה הוא עסק ההתבוננות, כ"א בהאור השייך אל העולמות כו'. הרי בחי' גילוי האור שמאיר בתפלה הוא רק האור השייך

76) שם, ו.

77) = בדברי תורה.

78) ראה ספרי ופרש"י שם, ז. יומא יט, ב וברש"י שם ד"ה

בם (הב'). שו"ע אדה"ז או"ח סקניו ט"ז. הל' ת"ת פ"ג ס"ב.

79) משלי ו, כג.

80) ראה תורת חיים בראשית כו, ג. ובכ"מ.

81) ראה המשך תרס"ו ע' עט.

82) תהלים קמח, יד.

83) ראה חידושי הרשב"א בפירושי האגדות (הובא

בהכותב לעין יעקב) חולין ס, א. הובא באוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'עט.

לקמן ח"ג ס"ע וא"שא ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר

הזקן הנחות הר"פ ע' נב ואילך. סידור עם דא"ח סז, א ואילך.

ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי קמד, ג ואילך. ולאדמו"ר

הצ"צ ח"א ע' תסד ואילך. סה"מ תרצ"ז ע' 148.

84) תהלים שם, יג.

85) ראה אוה"ת תולדות ח"ד תתיד, א. ענינים ע' קעח.

86) ראה לקו"ת ויקרא א, א. ואתחנן ד, ב.

87) פ"ד (ת, א).

אל העולמות כו'. וע"י התו' נמשך בחי' עצמות א"ס כו'. וגם הביטול בזה הוא באופן אחר, וכמ"ש בסש"ב פל"ה⁸⁸, דנשמת האדם אפי' צדיק גמור עובד ה' ביראה ואה' בתענוגים, אעפ"כ אינה בטלה במציאות לגמרי כו', והנה כשהאדם עוסק בתו' אזי נשמתו כו' נכללות באוא"ס ב"ה ומיוחדות בו ביחוד גמור כו'⁸⁹, וע"כ, ע"י עסק התו' הוא ממשיך גילוי אוא"ס בתורה כו', שא"ז להאיר נפשו כו' (והיינו גם לא בחי' המשכת האור המתעורר ע"י התפלה, או כעין קבלת שכר כו'), כ"א ע"י עסק התו' והתקשרותו באור התו', נמשך המשכת אוא"ס בתו' כו', והיינו דעסק התו' שלו אינה בכדי לרוות צמאונו, כמו באופן הא' הנ"ל שהכוונה בעסק התו' הוא לרוות צמאון הרצוא שבתפלה כו', דהגם שבתפלה הי' בבחי' קירוב כו', הרי א"ז בבחי' גילוי ממש, כנ"ל, והגילוי הוא ע"י עסק התו' שאח"כ כו', הרי דענין עסק התו' בזה הוא לרוות צמאונו כו'⁹⁰. משא"כ באופן הזה, אינו בכדי לרוות צמאונו, רק להמשיך גילוי עצמות אוא"ס למטה כו', וא"ז האור שמעורר בתפלה (ע"ה שזהו ג"כ ע"י הקדמת התפלה דוקא, רק שהקירוב והזבקות דתפלה, אפי' בבחי' אה' בתענוגים כו', אינו בבחי' האור העצמי הזה, לפי שבזה אינו שייך התבוננות והשגת השכל איזה שיהי' כו', כ"א שע"י הקדמת העבודה האמיתית דתפלה, נותנים זה בדרך מתנה בתו' כו', וכמו שנת"ל פקע"ד⁹¹, ועמשית"ל פ'92), וכל ענינו בעסק התו' הוא להמשיך המשכת העצמות למטה כו'. וכן משמע בר"מ פ' פנחס דרכ"ב ע"ב⁹³, בענין שדוד הי' מחבר תו' שלמע' בהקב"ה⁹⁴, והיינו שהמשיך תוס' אור בתו', וקאמר שם⁹³ שז"ע איזה חסיד המתחסד עם קונו כו', דמבו' בסש"ב פ"י⁹⁵ שז"ע לייחדא קוב"ה ושכינתי' בתחתונים כו'.

קיצור. והו"ע לימוד התורה לשמה, דמעיקרא אדעת' דנפשו עביד, לקשר נפשו באלקות ע"י התורה, דהנה, הנה"א מתעלם בהנה"ב (לא כמו תומ"צ בגשמיות, שהן בלי הסתר פנים), מפני שהכוונה היא שיהי' הבירור בדרך מלמטלמ"ע, וההתגלות הוא ע"י התורה, עוז ותושי', וז"ע לימוד התורה שקודם התפלה. ואחר התפלה הוא לימוד התורה לשמה, שממשיך אוא"ס בתור', ומתקשר ומתייחד בזה. והתחדשות ההתקשרות בתורה על התפלה הוא, שבתפלה אינו בבחי' גילוי והתיישבות, כ"א בתורה שאח"כ. וגם י"ל, שהקירוב שבתפלה הוא בהאלקות השייך להעולמות, דבזה שייך התבוננות והשגה, וזהו כי נשגב שמו הודו על או"ש, שזהו התבוננות, וירם קרן הוא המשכת העצמות בתורה (שלמע' מההמשכה שבתפלה), והוא ביטול ויחוד גמור, משא"כ בתפלה, וזהו ההתקשרות בתורה, ולא לרוות צמאונו, כ"א להמשיך גילוי אוא"ס למטה, והו"ע המתחסד עם קונו.

שסא

קעז) וביאור הענין הוא, דהנה, בענין ההתקשרות, הגם שזהו בדבר שהוא נפרד בפ"ע, מ"מ, ע"י ההתקשרות יש בזה יתרון מע' מההתאחדות הקודמת, והיינו,

93) וז"ל: איזהו חסיד, זה המתחסד עם קונו, כגון דוד דהוה מחבר, ומאי הוה מחבר, אורייתא דלעילא הוה מחבר עם קודשא בריך הוא.
94) ראה לקו"ת שלח נא, א.
95) טו, ב.

88) מד, סע"א ואילך.

89) עכ"ל התניא.

90) ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' קע. סה"מ תרכ"ז ע' פב.

91) ע' תפב.

92) ראה לקמן פשע"ב (ע' ותשד).

שע"י ההתקשרות באים למדרי' גבוה יותר כו'. ויובן זה בהתקשרות הנשמה באלקות ובתו', שע"י ירידתה בבי"ע שנעשית כדבר בפ"ע, הנה ע"י ההתקשרות שלה נעשה בה יתרון מעלה כו'.

והענין הוא⁹⁶, דהנה כתי'⁹⁷ שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, פי', בנות ירושלים קאי על הנשמה כמו שהיא בשרשה באצי'⁹⁸, וכמא'⁴⁰ נשמה שנתת בי טהורה היא, דטהורה היינו בעולם האצי' בבחי' פנימי' הכלים כו', כנודע⁹⁹, ומה שנק' בנות ירושלים, זהו הנשמות כמו שהן בבחי' עיבור במל' דאצי'¹⁰⁰. וי"ל, משום דכשהנשמה היא בבחי' מל', אז הוא בבחי' מציאות דבר דשייך בה ענין היראה כו'. וכמ"ש במ"א¹⁰¹ בענין אהוי"ר למעלה, דאינו שייך לכאורה בע"ס דאצי', מאחר שהן אלקות ממש כו', ומ"מ, בבחי' מל' כתי'¹⁰² למען יזמרך כבוד ולא ידום, דנהו"ת¹⁰³ קארי תדיר כו'¹⁰⁴, שהוא בחי' רצוא, שז"ע האה' כו', והיינו לפי שהמל' היא בחי' הגילוי שבאצי', שאינו בחי' העצמות דאצי', וע"כ עיקר הכלים הן בחי' מל' כו', ולכן בבחי' מל' שייך ענין הרצוא כו' (וגם בהע"ס בכלל שייך ענין אהוי"ר, רצו"ש, והו"ע מטולמ"ט¹⁰⁵ כו'¹⁰⁶, וכמ"ש במ"א¹⁰¹). וכמו"כ הוא בנשמות, כמו שהן בבחי' מל', אז שייך בהם ענין היראה, שיהיו נקראים בנות ירושלים כו'. גם י"ל, דהכוונה היא על הנשמות דב"ן, וכידוע¹⁰⁷ שיש נשמות דמ"ה ונשמות דב"ן, דהנשמות שהן מבחי' מ"ה, היינו שעיקרם הוא מבחי' ז"א דאצי', והן בבחי' אין בעצם, וכמו שירדו למטה אינן נתפסים בגשם, והן בבחי' עובדי ה' בנשמתן כו'¹⁰⁸ (והן הנשמות שנק' בנים למקום¹⁰⁹, ויש בזה מדרי' גבוהות יותר הנק' אחים ורעים כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דיונת¹¹⁰). ונשמות דב"ן היינו שהן מבחי' מל', והן בבחי' יש כו', וכמו שהן בעיבור בבחי' מל', הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש כו', וכמו שירדו למטה עיקר עבודתם הוא בביטול חומר גופם כו' (ואליהו שהי' בעיבור י"ב חדש¹¹¹, הי' למטה ביטול גופו ביותר, עד שעלה בסערה כו'¹¹², רק שנשמת אליהו הי' מבחי' ב"ן דמ"ה כו', וכמ"ש במ"א¹¹³), ונשמות אלו הן נתפסים בגשם, וזהו עיקר עבודתם למטה בביטול גופם כו'. וזהו דבנות ירושלים הן הנשמות כמו שהן בבחי' מל', דכאלו הנשמות שייך לו' אח"כ בירידתן בגוף שחורה אני ונאווה כו' (דבנשמות דמ"ה אינו שייך ענין שחורה אני, מאחר

- 96 בהבא לקמן – ראה ד"ה אז ישיר שבהערה 1.
 97 שה"ש א, ה.
 98 ראה לקו"ת שה"ש ו, ג ואילך.
 99 ראה שם ח, ג.
 100 שם ז, ב.
 101 ראה אוה"ת בשלח ע' תב ואילך. סה"מ עת"ר ע' צב.
 102 תהלים ל, יג.
 103 = דנהורא תתאה.
 104 ראה זהר ח"ב רנו, ב. קמ, רע"א. ח"א קעח, ב. עז, ב.
 פו, ב.
 105 = מטי ולא מטי.
 106 ראה גם לעיל פקס"ט (ע' תסד).
 107 ראה סה"מ תר"ז ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' רז ואילך. סה"מ תרצ"ב ע' קפ. תרמ"ץ ע' רנב ואילך. תש"ח ע' 210 ואילך. וראה לקמן פ"ש (ע' ותרח ואילך) ואילך. ח"ב ע'
- וא"סו.
 108 ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. דרך חיים ע' 51. שער האמונה פכ"ו (מו, א). מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' תתפג. קונטרסים ע' נג. ע' קלו.
 109 אבות פ"ג מ"ד.
 110 לקו"ת שה"ש יט, ב ואילך.
 111 ראה שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פס"ג (צח, ב). אוה"ת נח סד, ב ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' כב ואילך. סה"מ תרל"ז ח"א ע' נז. ח"ב ע' רטז. המשך תרס"ו ע' רז. וש"נ. לקמן פרצ"ז (ע' ותרב). וראה לקו"ש ח"ב ע' 458.
 112 ראה מלכים"ב ב, יא.
 113 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' ריט. תקס"ה ח"ב ע' תתקנו. תקע"א ריש ע' נ. ע' קסד. סה"מ עת"ר ס"ע תלא.

שגם בירידתן למטה הן בכחי' אין בעצם כו', רק בנשמות דב"ן שייך לומר שחורה אני ונאווה כו').

והנה, הנשמות כמו שהן למע', ה"ה בתכלית הביטול ובכחי' אחדות באלקות, וזהו שנק' בנות ירושלים, פי' ירושלים יראה שלם¹¹⁴, שלמות היראה כו'¹¹⁵, דבנבראים דבי"ע לא יש בהם שלמות היראה להיות בהם הביטול בתכלית, שז"ע היראה כו', דגם במלאכים שיש בהם בחי' ביטול, הרי כתי'¹¹⁶ ובמלאכיו ישים תהלה כו', וכמארז"ל¹¹⁷ אפקוהו למט"ט כו', והיינו מפני שאין הביטול שלהם בתכלית, וכמ"ש במ"א¹¹⁸. אך בחי' מל', להיותה אלקות ממש, ה"ה נק' ירושלים, שהיא בכחי' שלמות היראה והביטול כו' (דע"ה שהמל' הוא בחי' יש, לא כמו החכמה שהיא בחי' ביטול בעצם, ולכן הי' דוד בר נפלי כו'¹¹⁹, וכמשנת"ל פקס"א¹²⁰, מ"מ, ה"ה בכיטול בתכלית, דהיינו בכחי' ביטול הישות לגמרי כו'). וע"כ, הנשמות כמו שכלולים במל', נק' בנות ירושלים, שהי' בהם שלימות היראה והביטול כו'. ובמדרי' זו הנשמה היא בכחי' טהורה מכל בחי' ישות כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ושמתי כדכד ה'ב'¹²¹. אך בירידתה למטה, נא' אתה בראתה אתה יצרתה כו'⁴⁰, שנעשית בכחי' יש ובכחי' מציאות נפרד ממקורה כו', וכנודע¹²² דהנשמות בשרשן הן בכחי' עדאת"כ, שמיוחדים במקורם, וכמו דגים שבים כו', ובירידתם למטה ה"ה בכחי' נבראים דעדאת"כ, שהם נפרדים ממקורם כו'.

ש"ס

ועל זמן ירידת הנשמה למטה, עז"נ⁹⁷ שחורה אני, שאומרת הנשמה שלמטה אל הנשמה כמו שהיא למע' קודם התלבשותה בגוף, הגם¹²³ דשחורה אני בכחי' שחרות והתעלמות אור כו', ומה גם ע"י הגוף ונה"ב, שמתעלם אורה ומתרחקת ממקורה, עד שצריכה יגיעה עצומה בכדי לבא ליראה. והיגיעה היא בב' ענינים¹²⁴, הא', בהתבוננות לפעול את היראה, להיות כי היראה באמת אינה באה רק ע"י השגת הענין לבד, כמו האה', שבאה רק ע"י השגת הענין האלקי, שמרגיש את העילוי דאלקות כו' (אם שהשגת הענין והרגש העילוי והיוקר באים כאחד, או שבא אח"כ, וכמשנת"ל פקע"א¹²⁵, דההפרש בזה הוא, אם שהתגברות היא מהרגש הענין האלקי שמשיג על ההשגה עצמה, אז הרגש העילוי והיוקר הוא בעת ההתבוננות, ואם ההשגה היא בהתגברות, אז בא הרגש העילוי אח"כ כו'. ועיקר ההפרש בזה הוא, אם ההשגה היא בכחי' פנימי' השגה, או בכחינת חיצוני' לבד כו', דבהשגה פנימי', התגברות הרגש האלקי יותר, ובחיצוני' השגה, התגברות ההשגה יותר כו'. אמנם גם בחיצוני' השגה יש בזה הפרש בין דקות השגה לגסות השגה, דבדקות ההשגה, נרגש הענין האלקי מה שמשיג, ובהשגה מגושמת, נרגש

(120) ע' תלז.

(121) פ' ראה כז, ב.

(122) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' שעג ואילך.

(123) הגם דשחורה אני: סיום הפיסקא – בהתחלת פרק חבא: „דהגם דשחורה אני, ומ"מ ונאווה כו'”.

(124) ראה גם תניא פמ"ב (נט, ב).

(125) ע' תעד.

(114) ראה בר" פנ"ו, י. תוד"ה הר – תענית טז, א.

(115) לקו"ת שבערע 98.

(116) איוב ד, יח.

(117) תגיגה טו, א.

(118) ראה לקו"ת מטות פז, א. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א (קה"ת, תשס"ח) ס"ע עד ואילך.

(119) ראה מגלה עמוקות פ' ויצא (לב, ב בהוצאת ווארשא,

תרכ"ז). אוה"ת נ"ך ח"א ע' תעא ואילך. תהלים (יהל אור) ס"ע פא.

ההשגה ביותר כו', ובזה שייך זיכוך לכא לידי דקות ההשגה כו'. אך בד"כ, בחיצוני' ההשגה, התגברות ההשגה יותר כו'. ובכללות יותר הפרש הוא בטוב האלקות בעצם¹²⁶, שזה בא בעת ההשגה וההתבוננות כו', או שההרגש הוא מה שקרכת אלקים לו טוב¹²⁷, שזה בא אחר ההשגה וההתבוננות כו'. וזה גופא תלוי אם הוא בבחי' פנימי' השגה או בחיצוני' כו', דבפנימי' ההשגה, ההרגש הוא בטוב דאלקות בעצם כו'. אמנם, גם בענין קרכת אלקים לי טוב יש הפרש הנ"ל, שבאם ההתגברות היא מהרגש הענין האלקי, ה"ז בא בדרך ממילא, וכאשר ההתגברות היא ההשגה, ה"ז בא אח"כ כו'. ואיך שיהי' הוא, שע"י השגת הענין, נרגש העילוי והיוקר דאלקות כו'), ועי"ז מתעורר באהבה ותשוקה לאלקות כו'. אבל ביראה, אינו מספיק ההשגה לבד, כ"א צ"ל הרגש הענין יותר, וכמו ענין ההכרה, והיינו שיהי' הענין אצלו בבחי' קירוב המהות במקצת עכ"פ, ועי"ז דוקא יתעורר ביראה כו'. והיינו לפי שהיראה ביסודה היא בחי' ביטול המהות (דאה' היא בבחי' יש מי שאוהב כו'¹²⁸, וביראה, הגם שיש בזה אופן שהוא בבחי' יש מי שירא כו', וכמ"ש במ"א¹²⁹, מ"מ, בד"כ היראה היא ביטול המהות כו'), שבא דוקא ע"י הקירוב במהות הדבר הנורא, בבחי' הכרה קצת עכ"פ כו' (ומובן, דהן באה' והן ביראה, כשהן באים מבחי' הראי', ה"ה גבוהים במעלתם באין ערוך, וכאן אין הכוונה בזה בבחי' ראי', וגם לא בבחי' הכרה באמת, רק שבאה' מספיק הקירוב דהענין האלקי שמתקרב אליו ע"י השגה לבד, וביראה צ"ל בההשגה גופא קצת הכרה והרגש דעצם הדבר כו'), ועי"ז צריכים יגיעה יתירה שיהי' לו קצת הכרה כו'. והבי', שצ"ל היגיעה בזיכוך החומרי להיות בו בחי' היראה והביטול כו' (וגם להיות בחי' ההכרה הנ"ל צריכים לזה ג"כ זיכוך החומרי כו'), וכמארז"ל¹³⁰ יגעת ביראה, שהיראה צריכה יגיעה גדולה ועצומה כו'. וגם אחר שבא לבחי' יראה, אינה בערך כלל להיראה דמלאכים ג"כ, וכ"ש לגבי היראה דנשמות כמו שהן למע' כו'.

קיצור. ובה"ע דהנה התקשרות, הגם שזהו בדבר נבדל, יש בזה יתרון. דהנה כתי' שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, בני"ר¹³¹ הן נשמות שהן באצ' בעיבור בבחי' מל', דבמל' שייך ענין הרצוא, ובנשמות דשם הו"ע היראה, או שהן נשמות דב"ן שהן בבחי' ביטול הישות, ושם הוא שלימות היראה, משא"כ בבי"ע, גם במלאכים. ובירידתה למטה צריכה יגיעה, וביותר על היראה, והוא היגיעה בהתבוננות, כי, לאהבה מספיק ההשגה והרגש העילוי (ויבאר בקצרה משנת"ל פקע"א¹²⁵), וליראה צ"ל עכ"פ קצת הכרת הענין, מפני שהוא ביטול, וגם היגיעה בזיכוך החומרי להיות בו היראה וההכרה.

קעח) וזהו שאומרת הנשמה למטה, דהגם דשחורה אני, ומ"מ ונאווה, שע"י ירידתה למטה נעשה בה יתרון מע', כי ע"י שנעשית בבחי' מציאות דבר לעצמה,

ת"רס"ג ח"א ע' נו. עת"ר ע' קה. אעת"ר ע' רנב. וראה לקמן ח"ב ע' ותתקעת. ח"ג ע' וא'תנה.

130) ראה תניא אגה"ק ס"ח (קכו, ב): «כמו היראה ששואלין עליה יגעת ביראה ואוי לבשר שלא נתייגע ביראה כמ"ש בר"ח" (שער היראה ספ"ב (ד"ה עוד בעניני)).

131) = בנות ירושלים.

126) = היינו באם ההרגש הוא בטוב האלקות בעצם.

127) ע"פ תהלים עג, כח.

128) ראה תו"א וארא נו, א. יתרו סז, ג. ויקהל קיד, ד. מגילת אסתר כג, ג. לקו"ת תזריע כ, ג. ביאורי הזר לאדמו"ר האמצעי פא, א ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פ"צ (קיו, ג). סהמ"צ להצ"צ קלח, ב ואילך.

129) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' רצב. סה"מ

ומתקשרת באלקות, הנה ההתקשרות שלה הוא בבחי' צמאון ובבחי' תשוקה נפלאה ביותר כו'. וזהו מה שהנשמה למטה נק' בש' כלה¹³², שהוא ל' כליון¹³³, וכמו כלתה נפשי כו'¹³⁴, דדוקא למטה האה' והרצוא הוא בבחי' כליון בבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון ביותר, דכמו שהיא למע', שאינה נפרדת ממקורה, ואדרבה, היא מיוחדת תמיד במקורה, לא יש בה בחי' הכליון כלל, כ"א דוקא בירידתה למטה כו'. וזהו שבשה"ש נא' כ"פ¹³⁵ אחותי כלה, דבנש"י יש ב' המדרי' דאחותי וכלה¹³⁶, כי יש מעלה באחותי, דאח ואחות הן כדבר א', ואהבתם היא תמידית, אך האה' היא בקרירות, ואין בזה התחדשות כו', וכלה ה"ז כדבר נפרד, והאה' אינה תמידית, ויכול להיות הפסק ח"ו, וכמו בזה"ג שנדונו בשלוחין וגרושין כו'¹³⁷, אך יש בזה מע', שהאה' היא ברשפי אש, שזהו בהתגלות פנימי' הנפש יותר, ומגיע למע' במדרי' גבוה יותר, ונמשך עי"ז אור חדש כו', דבד"כ בחי' אחותי הוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א, וכלה הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א כו', וכמ"ש במ"א¹³⁸.

והנה לכאורה היתרון הזה שבנשמה בירידתה למטה, הוא בבחי' אה', אבל ביראה, היתרון יותר בהנשמה כמו שהיא למע', והיינו כנ"ל שהיראה עיקרה הוא בבחי' הכרת המהות כו', ובחי' זו הוא בהנשמה כמו שהיא למע', דמזלייהו חזי כו'¹³⁹. אמנם י"ל, דכאשר ע"י יגיעה בא לבחי' יראה, יש בזה ג"כ יתרון למטה, שהביטול הוא בבחי' הנחת עצמותו, שזה שייך יותר בהנשמה כמו שהיא בבחי' מציאות בפ"ע כו'. וע"ד המבוי' במ"א¹⁴⁰ בענין אין עוד¹⁴¹, וכולא קמי' כל"ח¹³, דהביטול שבבחי' אור הוא בבחי' כלא כו', והביטול דאין עוד הוא בבחי' יש דוקא כו', וכמו"כ י"ל כאן, דהנשמה למע', הגם שהיא בבחי' ביטול, עיקר הביטול הוא בבחי' כל"ח כו', ובירידתה למטה, שנעשית בבחי' מציאות דבר, הביטול הוא בבחי' הנחת עצמותו כו'. ונמצא, דבהתקשרות הנשמה למטה באלקות, יש בה יתרון לגבי כמו שהיא למע', הגם דשם היא בבחי' התאחדות כו'.

וכמו"כ בנשמות לגבי התורה, דהרי נשמות מושרשים בתורה, דז"ע ישראל עלו במח' ¹⁴², דהיינו בתורה, דאותיות התורה הן אותיות המח' כו', כמ"ש במ"א¹⁴³, ובשרשם ה"ה מיוחדים ממש בתו' כו', ומ"מ, יש בהם יתרון בירידתם למטה, דהרי בשרשם כמו שהן מושרשים ומיוחדים בתורה, הרי כ"ז הוא באותי' התורה לבד, וזהו דישראל ר"ת יש ס"ר אותיות לתורה¹⁴⁴, דהיינו רק בחי' אותיות כו', ובירידתה למטה ומתקשרת בתורה, ה"ה מתקשרת באור התורה, היינו בבחי' החכ' המלוכשת באותיות התורה, וע"י הקדמת

בראשית ח"ג תקפב, א. שה"ש שם. סה"מ תר"ם ח"א ע' רנו ואילך. עת"ר ע' שיד.

138) ראה ביאורי הזוהר שם.

139) מגילה ג, א.

140) ראה סה"מ תרס"א ע' קצז ואילך.

141) ואתחנן ד, לט. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202.

142) ב"ר פ"א, ד.

143) ראה לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד.

144) ראה זהר חדש רות פת, ד. מגלה עמוקות אופן קפו.

לקו"ת שם. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69.

132) ראה מכילתא ופרש"י יתרו יט, יז. לקו"ת שה"ש א.

133) ראה לקו"ת שם.

134) תהלים פד, ג.

135) ד, ט"י. יב, ה, א.

136) ראה לקו"ת ר"פ בהר (לט, סע"ג ואילך). שה"ש כט,

ריש ע"ג. ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי י, ג ואילך. אוה"ת

שה"ש ח"ב ע' תרכט. וראה לקמן ח"ב פרק תז ואילך (ע'

ותלת ואילך).

137) ראה ב"ר פי"ט, ט. פתיחתא דאיכ"ר ד. וראה אוה"ת

העבודה בבחי' כלה, כנ"ל, שממשיכים אור חדש כו', הרי המשכה זו היא בהתקשרותה אח"כ בתו', שנמשך גילוי אור חדש שלמעלה מהחכ' כו'.

וכשם שבנשמה יש יתרון מעלה בבחי' ההתקשרות שלה למטה, כמו"כ הוא גם בזה דאורייתא מתקשראה בקוב"ה כו'¹⁴⁵. דהנה, התו' בירידתה למטה ה"ה בבחי' נובלות לבד מבחי' חשמ"ע¹⁴⁶ כו'/¹⁴⁷. ונת"ל פקע"ג¹⁴⁸, דגם בחי' חשמ"ע הוא בחי' נובלות לגבי בחי' החכ' כמו שהיא למעלה מאצי', דהיינו בחי' חכ' שבכתר כו'. ומובן הענין ע"פ הנ"ל, דתו' כמו שהיא בחכ' דאצי' ה"ה בבחי' אותי' הכתב¹⁴⁹, שזהו כמו דבר נוסף כו', אבל כמו שהיא בחכ' שבכתר, הרי שם הוא בחי' אותי' החקיקה, שהן מיני' ובי', שזהו דבר א' כו'¹⁴⁹, וע"כ, התו' גם כמו שהיא למע', היא בבחי' נובלות כו'. ועמ"ש בתו"א והוספות בהבי' הב' דהשמים כסא¹⁵⁰. וע"י ירידתה למטה, נמשך מבחי' עצמות א"ס גילוי אור"ח ממש כו'. אך היתרון הזה דהתקשרות התו' בא"ס למטה, נעשה ע"י נש"י, שע"י שנש"י מתקשראין באלקות ובתו', ע"י ממשיכים גילוי אור חדש בתורה כו'. וז"ע לעשות את כל דברי התורה¹⁵¹, שנש"י עושין את התורה¹⁵², שממשיכים המשכת אוא"ס בתורה כו'. ומובן, שהיתרון הנעשה בתורה למטה, הוא גם לגבי כמו שהיא למעלה מושרשת באוא"ס ב"ה כו', וכמשי"ת. וז"ע חכמות בחוץ תרונה¹⁵³, שנמשך מבחי' התענוג שלמעלה מהחכ' כו'. וזה נעשה ע"י ישראל, שע"י התקשרותם באלקות ותורה כו', ע"י נעשה התקשרות והתאחדות התורה בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו'.

נמצא שיש יתרון בהתקשרות למטה, הן בהתקשרות הנשמות באלקות ובתו', שזהו בבחי' כליון בעצמות אוא"ס ב"ה, ובהגילוי אור חדש שבתורה כו' (שזהו האופן הב' שנת"ל פקע"ו¹⁵⁴, שהרצוא דתפלה היא במדרי' גבוה יותר, דהיינו בבחי' כלה כו', וכ"ש ההמשכה וההתקשרות שבאוא"ס שבתורה כו'), והן בהתקשרות התורה באלקות, שזהו בעצמות א"ס כו'. וזהו תלת קשרין מתקשראין דא בדא קוב"ה ואורייתא וישראל¹⁵², והוא התקשרות הנשמה בתו' ותו' בעצמות א"ס כו', והסדר בזה, דתחלה מתקשראין ישראל באורייתא כו', וע"י ההתקשרות דנש"י בתורה בב' האופנים הנ"ל, נעשה ההתקשרות דתורה בקוב"ה, והוא הגילוי אור חדש שנמשך בתורה כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² והי' עקב תשמעון כו'. דהנה, עקב הוא המדרי' התחתונה שבנשמה¹⁵⁵, שזהו בירידתה למטה, דמה שבא למטה בבחי' התלבשות, ה"ז רק המדרי'¹⁵⁶ שבנשמה כו', אך בזה דוקא הוא בחי' הרצון והכליון דבחי' כלה שנת"ל. וגם, עקב מורה על עקבות משיחא¹⁵⁷, דבזה הזמן ע"פ רוב הן נשמות ממדרי' תחתונות, שבאים

(145) המשך מאמר הזהר הנ"ל פקע"ה (ע' תפז).

(146) = חכמה של מעלה.

(147) ב"ר פי"ז, ה.

(148) ע' תעז ואילך.

(149) ראה לקו"ת שבהערה 58.

(150) לקוטי תורה לג' פרשיות (ווילנא, תרמ"ד) יא, ד

ואילך. נדפס גם בסה"מ תרל"ח ע' רצא ואילך. ועם שינויים

— אוה"ת בראשית ח"ג תעא, ב.

(151) נצבים כט, כח.

(152) ראה לקו"ת שה"ש יז, א.

(153) משלי א, כ. וראה תו"א יתרו ע, ב. אוה"ת שם ע'

תשכ.

(154) ע' תצא.

(155) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סה, ג.

(156) המדרי': אוצ"ל: המדרי' התחתונה.

(157) לכמה ענינים דלקמן — ראה ד"ה והי' עקב תשמעון

בבחי' התלבשות ובבחי' תפיסא בגשם ביותר כו'. ובוזה הוא עיקר ענין שחורה אני ונאווה⁹⁷, בבחי' תוקף הרצוא והכליון ביותר כו'. ועיי' דוקא נמשך גילוי אור חדש בתו' כו'. וזהו עקב תשמעון את המשפטים כו', דהיינו שההמשכה היא בתו' כו'. ומ"ש ושמרתם ועשיתם אותם הוא, שחשיב כאן ג' מדרי' מחדו"מ, תשמעון הו"ע המח', וכמ"ש¹⁵⁸ און מילין תבחן כו', ושמרתם הוא דבור, וכמא¹⁵⁹ אם ערוכה בכל ושמורה כו', ועשיתם הוא מעשה כו'. והן מחדו"מ דתו', דעסק התו' צ"ל במחדו"מ, דמח' הוא עיון להבין ולהשיג מה שהוא לומד כו', וכמו"כ צ"ל לימוד התו' בדבור דוקא, וכמ"ש¹⁶⁰ חיים הם למוציאיהם, למוציאיהם בפה כו'¹⁵⁹, וצ"ל מעשה, ללמוד ע"מ לעשות כו'.³ ועיי' נמשך הגילוי אור חדש בתו' כו', וכמ"ש בסש"כ ח"א פ"ד¹⁶¹, דמחדו"מ דתו', הגם שהן לבושים לבד, גבהה מעלתן לאין קץ וסוף על מע' נר"ן עצמן כו'. ועז"א אח"כ ושמר כו' את הברית כו', דברית זהו"ע התו' שנק' ספר הברית כו'¹⁶², וכמ"ש¹⁶³ אם לא בריתי כו', והו"ע ההתאחדות כו', וכמו כר"ב שכורתין דבר א' לשנים ועוברים בין הגזרים¹⁶⁴, שעיי' מתאחדים הנבדלים זמ"ז כו'. והחסד הוא בחי' חסד דקשוט, בחי' חסד דעתיק¹⁶⁵, שזהו בחי' עצמות או"ס כו'. והשבועה היא כמ"ש¹⁶⁶ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, מבחי' קדמונו ש"ע כו'¹⁶⁷. והוא ג"כ ענין ההתאחדות כו', והיינו שעיי' התו' נעשה התאחדות נש"י בעצמות א"ס כו'. וזהו ג"כ ענין ושמר ה' לך כו', ע"ד דבנשמה או' ואתה משמרה בקרבי⁴⁰, אחרי שחושב תחלה טהורה בראתה כו', ד' מדרי' בנשמה, או' אח"כ ואתה משמרה בקרבי, וידוע שזה קאי על עצם הנשמה כו'¹⁶⁸, וכמו"כ ענין ושמר לך, היינו גילוי בחי' עצמות א"ס כו'. וכ"ז הוא עיי' עקב תשמעון, שעיי' בחי' עקב שבנשמה, וכן בנשמות דבחי' עקבות משיחא, כשעיי' עבודה באים לבחי' כלה, ועיי' עסק התו' ממשיכים גילוי אור חדש שמבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה, דהנשמה שבבחי' עקב מתקשרת באלקו' בבחי' כליון כו', ומתקשרת בתו', שז"ע המשפטים כו' ושמרתם ועשיתם כו' בג' מדרי' מחדו"מ כו', עיי' ושמר ה' אלקיך את הברית כו', שא"ז על תנאי, כ"א שכ"ה אופן ההמשכה, דכאשר עקב תשמעון כו', אז ושמר ה' אלקיך לך כו', שנמשך גילוי בחי' עצמות או"ס למטה כו'.

שפה

קיצור. וזהו הגם דשחורה אני, מ"מ ונאווה, בתוקף הצמאון, והוא בחי' כלה, אחותי, אהבה תמידית ובקרירות, כלה היא אהבה פנימית. וביראה הביטול דהנחת עצמותו הוא למטה דוקא, ע"ד דהביטול דאין עוד הוא דוקא בהיש. וכן בנשמות לגבי תורה, למעלה הוא שמושרשים באותיות התורה, ולמטה ההתקשרות באור התורה,

164 ראה לקו"ת נצבים מד, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת שבהערה 157.

165 אד"ר בוח"ג קלג, ב. לקו"ת מסעי צג, ג.

166 מיכה ז, כ.

167 ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פג, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי חנוכה ע' שדמ.

168 ראה לקו"ת דברים א, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' רנט. סה"מ תרנ"א ס"ע לט ואילך. תרס"ב ע' שסא ואילך.

במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרעז ואילך. אוה"ת עקב ע' תעט ואילך. ע' תצא ואילך. ד"ה הנ"ל תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ב ע' סז ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' קפז ואילך).

158 איוב יב, יא.

159 עירובין נד, רע"א.

160 משלי ד, כב.

161 ת, א.

162 משפטים א, ז.

163 ירמי' לג, כה.

תצט

ש"פ עקב, ה'תער"ג

ובאו"ח¹⁶⁹ הנמשך ע"י הרצוא דבחי' כלה. וכן אורייתא בקוב"ה, למעלה באצי' היא בחי' אותיות הכתב, ולמטה ע"י נש"י מתקשרת בעצמות א"ס. וזהו והי' עקב תשמעון, עקב הנשמה למטה, וע"י הרצוא דבחי' כלה, תשמעון את תוס' אור בתורה.

בס"ד. ש"פ שופטים, תער"ג

שופטים ושוטרים תתן לך כו' צדק צדק תרדוף למען תחיי וירשת כו'.² וצ"ל מהו"ע ב"פ³ צדק שאו' צדק צדק תרדוף כו'. ואח"כ או' ג"כ ב' ענינים, למען תחיי וירשת כו', ומשמעות הענין הוא, שע"י ב"פ צדק, עי"ז תחיי וירשת כו', צ"ל מהו ב' הענינים אלו, ושזה ע"י הב"פ צדק כו'. גם מה שייך זה למ"ש שופטים ושוטרים תתן לך כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁴ בענין מאה"ז⁵ תלת קשרין כו', דהתקשרות שייך בשני דברים נבדלים, בדבר א', כמו אור ומאור, שהאור אינו מהות אחר מהמאור, אינו שייך ענין ההתקשרות, כ"א דבקות כו', רק בשני דברים נבדלים כו', והיינו בנש"י ותורה, שהנשמה היא בבחי' מהות בפ"ע, שייך ההתקשרות בתו' כו', וכן בתו' לגבי קוב"ה, להיות דנובלות חשמ"ע⁶ תו', שייך ענין ההתקשרות כו'. ונת"ל דבהתקשרות יש בזה יתרון מע' לגבי ההתאחדות הקודמת, דהנשמות למע' מיוחדים בתו', אך הוא רק באותיות התו' כו', ולמטה ההתקשרות היא בחכ' שבתו', ובהאור חדש הנמשך מבחי' עצמות א"ס בתו' (ובד"כ הו"ע ב' אופני התקשרות דנש"י בתו' כו'). וכן בתו', שדוקא ע"י ירידתה למטה, ונש"י מתקשראין בתורה, עי"ז התורה מתקשרת בבחי' עצמות, שז"ע האור חדש שממשיכים בתורה כו'.

ש"פ

קעט) **אמנם** צ"ל כללות הענין שנת"ל פקע"ה⁴, דהתקשרות הוא בשני דברים הנבדלים זמ"ז⁸, דכמו הא דאורייתא מתקשראה בקוב"ה⁵, זהו כמו דבר הנבדל שמתקשר, והלא⁹ אמרו בזהר¹⁰ בכ"ד¹¹ דאורייתא וקוב"ה כו'¹², דהכוונה בזה שהן בבחי' חד ממש כו'. וכמ"ש בסש"ב פכ"ג¹³ הפרש בין תורה למצות, דמצות נק' אברים, שזהו כמו אברי הגוף שהן דבר בפ"ע כו', דעם היות שהנפש עם הגוף מתייחדים ממש עד שאין לחלק ביניהם כו', מ"מ, הרי הגוף הוא דבר בפ"ע מהנפש, והיינו שני דברים נבדלים המתייחדים כו', וכמו"כ המצות שנק' איברין דמלכא¹⁴, ה"ז כיחוד שני דברים נבדלים כו' (וזהו לפי שהמצות בכלל הן בחי' כלים, וכמ"ש¹⁵ כי נר מצוה כו'), משא"כ התורה היא

(7) ב"ר פי"ז, ה.
 (8) ראה ד"ה למען תזכרו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שלו ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת שלח ע' תרלח ואילך. ד"ה פדה בשלום תשל"ב. ד"ה וישב יעקב שבהערה 1.
 (9) ראה קיצורים והערות לתניא ס"ע קד ואילך.
 (10) כ"ה בשם הזהר בתניא פ"ד ורפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקר"ז תיקון ו בתחילתו. לקר"ת נצבים מו, א. ועוד.
 (11) = בכמה דוכתי.
 (12) = כולא חד.
 (13) כת, א.
 (14) תקר"ז תיקון ל (עד, סע"א).
 (15) משלי ו, כג. וראה תו"א תצוה פא, ד. שערי אורה כב, סע"א ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על אוה"ת שמיני ע' תעג ואילך*. המשך וככה תרל"ז פ"ו ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' ת ואילך). אוה"ת במדבר (שבועות) הוספות ע' 39**.
 ד"ה איהו וחיוהי חד תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' קצו ואילך) וחלקים מד"ה בראשית ברא תשל"א וד"ה וישב יעקב תשל"ב מיוסדים, כנראה, על מאמר זה.
 (2) שופטים טז, יח ואילך.
 (3) = ב' פעמים.
 (4) פקע"ה (ע' תפו ואילך).
 (5) ח"ג עג, א. וראה לעיל שם הערה 32.
 (6) = חכמה של מעלה.

(* ובשינויים – מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ס"ע תקלז ואילך.
 (** ובשינויים – מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קענ.

חד ממש. ומבו' במ"א¹⁶, שזהו ההפרש בין בחי' איהו וגרמוהי חד לאיהו וחיוהי חד¹⁷, דהיחוד במצות הוא בחי' איהו וגרמוהי, שזהו כב' דברים המתייחדים, שא"ז בבחי' יחוד עצמי כו', והיחוד בתו' הוא בחי' איהו וחיוהי, יחוד האור במקורו, שאינו בבחי' מהות אחר, והיחוד בזה הוא בבחי' יחוד עצמי כו'. וכמשנת"ל פרק הנ"ל¹⁸, דבאור ומאור ההתאחדות שלהם הוא בבחי' דביקות, לא רק בבחי' התקשרות כו', וכמו"כ בתורה היחוד הוא בבחי' יחוד עצמי, דז"ע אורייתא וקוב"ה כולא חד ממש כו'. ואיך שייך ענין ההתקשרות בתורה, שזהו התקשרו' בדבר הנבדל כו'.

ולכאו' י"ל¹⁸, שזהו ההפרש בין חיצוניות התורה לפנימיות התורה¹⁹. דהנה, חיצוניות התורה היא בחי' אותיות התורה לבד, דהרי מה שנגלה לנו בתורה הן רק האותיות לבד, הן בתושב"כ²⁰, הרי נתגלה רק האותיות, משא"כ הנקודות והתגין, וכ"ש הטעמים, לא נתגלו עכשיו כו'²¹ (ויתגלו לעתיד, שז"ע טעמי תורה²², והוא בחי' העונג והשעשועים שבתורה כו'), ומה שנתגלה עכשיו הן רק אותיות התורה כו', וזהו מה שניתן לנו במ"ת הן האותיות דתורה כו'. הגם שבמ"ת ניתן הכל, היינו גם בחי' התגין נקודות כו', והרי יש גם עכשיו גילויים ממדרי' אלו כו', וגם לעתיד שיהי' גילוי טעמי תורה, הרי לא יהי' עוד הפעם מ"ת כו'²³, כי הכל ניתן כבר במ"ת כו', מ"מ, מה שניתן בהתגלות ולכאו"א, ה"ה האותיות כו'. דמה שהתורה היא שייכה לכאו"א מישראל, ה"ז האותיות דתורה כו', ולכן כאו"א מברך נותן התורה²⁴, גם הע"ה²⁵ שאין להם שום ידיעה גם בהחכ' דתורה המלובשת בהאותיות, וכ"ש בהמדרי' העליונות דתורה כו', ומ"מ מברכים נותן התורה על האותיות דתורה, שזהו מה שניתן לכאו"א מישראל לכולם בשוה כו'. הרי דתושב"כ עיקרה הוא האותיות כו'. וכן מה שבא מתושב"כ בתושב"ע"פ, הרי הכל רק מהאותיות התורה כו', וכמשנת"ל פקע"ג²⁶. וגם, שכל עניני התורה הכל הוא בהלכות המדברים בענינים הגשמיים²⁷, וכמו המחליף פרה בחמור²⁸, ושנים אוחזין בטלית²⁹, וכמו דיני אונאה³⁰ וכה"ג, שהכל מדבר בענינים גשמיים, שהן דברים נבדלים ונפרדים בעצם, וממילא גם בחי' החכ' דתו' שמתלבש בזה, ה"ז מתלבש בדבר הנפרד, שהוא ג"כ בבחי' נבדל כו'.

(23) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קעט. ע' רפד. תרמ"א ע' תיב. תרמ"ז ע' פו. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' לב. ע' תשיט. סה"מ עטר"ת ע' רצא. וראה סה"מ תרל"ט ח"א ע' עב.
(24) ראה מגן אברהם או"ח ס"נ סק"ב. הל' תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן ספ"ב.
(25) = העמי הארץ.
(26) ע' תעז.
(27) ראה גם לקו"ת פינחס ע' ב.
(28) משנה ב"מ ק, א.
(29) משנה שם ב, א.
(30) שם נא, א. טור ושו"ע חו"מ סרכ"ז. שו"ע אדה"ז שם הלכות אונאה וגניבת דעת.

(16) ראה קיצורים והערות לתניא שבהערה 9. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמג ואילך. תרנ"ג ע' רכד ואילך. תרצ"ב ס"ע קכא ואילך.
(17) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
(18) ראה קיצורים והערות לתניא שם (ס"ע קה).
(19) ראה סיום הענין לקמן ספקפ"א (ס"ע תקז).
(20) והן בתושב"ע"פ – כדלקמן: וכן מה שבא מתושב"כ בתושב"ע"פ.
(21) ראה לקו"ת ברכה צה, ב ואילך. לעיל פקע"ג (ס"ע תעז). וש"נ.
(22) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יז, א. שה"ש מח, א. לעיל פ"כ (ע' מב).

רק שאינו כמו המצות, שבאין בבחי' התלבשו' ממש בדבר הגשמי, כמו בציצית הגשמי או בקלף הגשמי כו', שהרי הדבר הגשמי נעשה כלי ממש להרצה"ע כו', וכמ"ש בס"ב פכ"ג³¹, שהחיות של מעהמ"צ³² כו' ונעשה לו ממש כגוף לנשמה כו'. ועמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח³³ כמו עד"מ האתרוג ומיניו הלביש בהן הקב"ה ממהותן כו' (ולפמשנ"ת שם לעיל³⁴ נראה שזהו בחי' הלבנונית שבא בבחי' התלבשו' בחיצוני' הכלים כו', ומהות בחי' החיצוני' דחסדים פנימי' דז"א (י"ל שזהו בחי' הלבנונית כמו שבא בבחי' ז"א כו') מתלבש במעהמ"צ, כמו בהאתרוג כו'), הרי נעשה בבחי' כלי ממש כו', ולכן יש בה קדושה במה שהוקצה למצותה כו'³⁵. ובמ"א³⁶ מבו' דמצות יש ב' ענינים, הא', מה שהמצוה היא בס' השתל' דע"ס דאצי' כו', והב', באוא"ס שלמע' מאצי' כו'. וכמו בתפילין, שהד' בתים הן ד' מוחין דז"א³⁷, היינו מה שע"י התפילין נמשכים מוחין לז"א כו', והב', הוא הרצה"ע, שהוא ההמשכה מבחי' כתר כו' (שזה שוה בכל המצות כו'). וזהו משארז"ל³⁸ הקב"ה מניח תפילין, שיש בזה ב' פי'³⁹, הא', דהקב"ה הוא בחי' ז"א⁴⁰, ומניח תפילין היינו המשכת המוחין לז"א מחו"ב כו', אבל בבחי' הכתר אינו שייך ענין התפילין כו'. והפי' הב', דקוב"ה הוא בחי' הכתר, ומניח תפילין היינו המשכת תוס' אורות בבחי' המוחין כו'. וזהו דבמא' פתח אליהו⁴¹, במ"ש כתר עליון כו' ואיהו קרקפתא דתפילין כו', יש נוסחא⁴² ואיהו קרקפתא דלא מנח תפילין כו', והיינו לפי פי' הא' הנ"ל, דתפילין הן המשכת המוחין מחו"ב, אבל בחי' הכתר למע' מזה כו'⁴³. ומבו' במ"א⁴⁴, דבהכנת המצות, כמו בכתיבת הד' פרשיות והנחתן בבתים ועשייתן כתקונן, נמשך בהם הד' מוחין מחו"ב כו', וע"י עשיית המצוה בהנחת תפילין על הזרוע ועל הראש, נמשך בהם הרצה"ע מבחי' הכתר בבחי' תוס' אורות בהמוחין כו'. ואיך שיהי', הרי בהמצות נעשים הדברים הגשמי' כלים לאלקו' כו'. והתו' אינה באה בבחי' התלבשו' בהעניני' הגשמי' שעוסק בהם בלימוד ההלכה כו', שאין הדברים הגשמי' נעשים בזה כלים לאלקו', ואין בהם שום קדושה משו"ז כו' (וכמו בענין הבירורים, ההפרש בין הבירור דתפלה, שהוא בדרך התלבשות בהמתברר, משא"כ הבירור דתורה, כמו ר"י כולהו תנוי בניזקין כו'⁴⁵ אינו בבחי' התלבשו' כו'. ועד"ז הוא ג"כ ההפרש בין תורה למצות בענין ההתלבשו' כו'. רק

(31) כת, ב.

(32) - מעשה המצות.

(33) קנו, א: "הלביש בהן הקב"ה ממהותן ועצמותן דחסדים [פנימים] דז"א והיינו מבחי' חיצוניותן". וראה גם לקמן ח"ג ע' וארעג.

(34) קנה, ב: "שכל המצות לתקן רמ"ח אברי ז"א ע"י המשכת אור א"ס ב"ה במוחין הכלולין בה"ח וה"ג ומקור המוחין הוא לבנונית כו' הוא הענג ותפץ העליון להמשיך האור למטה לרמ"ח אברין דז"א ומתחלקת ההמשכה לתרי"ג המשכות פרטיות לפי בחי' ערך המצות כגון בצדקה וגמ"ח נמשך אור א"ס ב"ה לחיצוני' הכלי דחסד דז"א".

(35) ראה סוכה מו, ב. רמב"ם הל' לולב פ"ז הכ"ו. כז. שו"ע או"ח סתרס"ה.

(36) ראה גם לקו"ת שלח לט, א ואילך. עטרת ראש נג, א ואילך. נח, ב ואילך.

(37) ראה לעיל פקע"א (ע' תעב). וש"נ.

(38) ברכות ו, א.

(39) ראה תו"א מקץ לה, ב ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' שלב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קיא ואילך.

(40) ראה לקוטי הש"ס הארז"ל ברכות שם. הובא באוה"ת וסה"מ תרכ"ז שם.

(41) תקי"ז בהקדמה (יז, א).

(42) ראה מקומות שצויינו בהערה הבאה.

(43) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ו. הדרת מלך (אמשטרדם, תקכ"ו) קיא, סע"ב ואילך. אוה"ת וירא ח"ד תשמ"א. ב. בא ס"ע שמח. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תרעו. שיחת ש"פ עקב תשכ"ט.

(44) ראה תו"א מקץ לה, ב. שער אורה נו, א ואילך. ספר השיחות תורת שלום ע' 4. סה"מ תרנ"ה ע' פה. עת"ר ע' רעג.

(45) ברכות כ, א. תענית כד, סע"א. סנהדרין קו, ב.

בענין הברורים, הנה הברורי' שע"י המצות אינו כמו בתפלה, דבמצות ג"כ הברור דהאור עליון בדרך מלמעלמ"ט, וכמ"ש במ"א⁴⁶, להיות שזהו אור עליון שלמע' מבחי' התלבושו' ממש כו', שהרי האור המתלבש במעהמ"צ הוא בלי הסתר פנים כו', כמ"ש בסש"ב⁴⁷, והיינו שהוא אור עליון יותר, ובא בלי שום הסתר פנים, ע"כ הברור בזה הוא בדרך מלמעלמ"ט, לפי שאינו כענין ההתלבושו' שבס' השתל' כו'. ומ"מ, אינו כמו התו', שאינה באה בבחי' התלבושו' כלל כו'. אבל א"ז רק בדרך מקיף, כ"א בדרך התעסקות, שמתעסק בהענינים הגשמי' כו'. ומאחר שהוא עכ"פ בבחי' התעסקות בדברים הנפרדים, ה"ז ג"כ בבחי' נבדל כו'.

קיצור. וצ"ל, והלא אורייתא וקוב"ה כולא חד, דמצות הן כלים ואיברין, שהיחוד בבחי' איהו וגרמוהי, ותורה אור¹⁵, יחוד איהו וחיוהי, ואיך הוא בבחי' התקשרות. וי"ל דהתקשרות זהו בחיצוניות התורה, אותיות התו', שזהו שנתגלה במ"ת, ובא בתושבע"פ, ונתלבושה בענינים גשמיים נבדלים. רק לא כמו המצות, שהגשמי הוא בבחי' כלי ממש, ולכן יש בהם קדושה, ובהכנת המצוה נמשך מס' השתל', ובעשייתן נמשך בהם רצה"ע. וזהו הקב"ה, ז"א, מניח תפילין, גילוי המוחין, וגם קוב"ה, כתר, מניח תפילין, תוס' אור במוחין. ותורה אינה בבחי' התלבושות ממש (וכמו בהברור, ההפרש בין תורה ותפלה, ומצות ג"כ מלמעלמ"ט), מ"מ, ה"ז התעסקות בענינים נבדלים, דגם החכ' שבזה הוא בבחי' נבדל.

שסח

קפ) והנה ⁴⁸ ידוע דהלכות התורה כמו שבאו למטה, זהו ע"י התלבושו' גמורה דח"ע⁴⁹ באור הנשמה דמל' דברי' ויצ'י, כמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח⁵⁰, ואור הנשמה דבי"ע ה"ז מבחי' הכלים דאצי', שהן כמו דבר שבפע"ע כו', וע"כ גם התו' כמו שהיא למע' בבי"ע, ה"ז ג"כ בכלל בחי' חיצוני' התו' כו'. שהרי כל הלכות התו' ישנם ברוחני', שזהו לימוד הנשמות בג"ע שלומדים תורה, הרי א"ז הלכות הגשמי', כ"א שלומדים שם אותן ההלכות ברוחני'⁵¹, וכמו קא מיפלגי במתיבתא דרקיע אם בהרת קדמה כו'⁵², דכ"ז הוא ברוחני', מ"מ, ג"ז הוא שמדבר בעולמו' ונבראים כו'. וכמו הנגעים⁵³, באדם הגשמי למטה הוא שהדם נעקר שם ונתהפך לליחה, והוא מורה הסתלקו' הדם והחיות מהמקום ההוא, ולכן נק' בתרגום⁵⁴ סגירותא, שנסגר הכלי לבלי יכנס האור והחיות כו', וכמו"כ בברי' ויצ'י, הו"ע אשר יוסגר כלי השגת הנברא מלקבל אור המהווה והמחי' אותו כו'. וע"ה דברי' ויצ'י הוא בתכלית הרוחני', וכאן בעשי' הו"ע סגירת דם גשמי, מ"מ, שניהם הוא בענין נבראים ובע"ג כו'. וכמו"כ⁵⁵ ההלכה דמחליף פרה

46 ראה סה"מ תרנ"ט ע' קעג ואילך. עת"ר ע' רעג.

47 פל"ה (מד, ב).

48 בהבא לקמן – ראה אוה"ת שמיני שבהערה 1. וראה

גם סה"מ תרע"ח ס"ע ק ואילך. תרצ"ב ע' קסח ואילך. ד"ה קטנתי תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' סד ואילך).

49 = דחכמה עילאה.

50 קנח, ב.

51 ראה לקו"ת ואתחנן ו, א ואילך.

52 ב"מ פו, א.

53 ראה גם סה"מ תרע"ח ע' תנג ואילך. תרפ"ט ע' 156

ואילך.

54 תרגום אונקלוס תזריע יג, ג.

55 בהבא לקמן – ראה המשך וככה שבהערה 1. סה"מ

תרל"ה ח"ב ע' תנא ואילך. תרל"ח ע' קסא ואילך. וראה

מקומות שצויינו בהערה 53.

בחמור⁵⁸, שבג"ע הוא הלימוד ברוחני ההלכה. והוא להיות שכל דבר יש לו שרש ומקור למע, ובד"כ הוא שרשם ומקורם בעש"מ⁵⁶, שהן הע"ס דמל, אותי דבור העליון כו', ובזה יש כמה אופנים שונים, אם נמשכים מגוף ועצם האותי, או מחילופי האותי ותמורותיהן, ויש חילופים וחילופים דחילופים ותמורות דתמורות כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב⁵⁷, ומבו' במ"א⁵⁸, דלפי אופן שרשו ומקורו, לפי אופן זה הוא מדרי' הנברא כו'. והנה, פרה וחמור, שניהם שרשם מפני שור⁵⁹ שבמרכבה⁶⁰, רק שפרה הוא בהמה טהורה שיכולה להתברר ולעלות למעלה, וחמור הוא בהמה טמאה שא"א להעלותו כו'. אך הנה יש דרך אחרת שע"י מתעלה גם בחי' חמור כמה שבאפשר שיתעלה, והוא ע"ד יששכר חמור גרם⁶¹, והוא⁶² ע"י ויט שכמו לסכול⁶³, שסוכל עול התורה⁶⁴ שמייגעת ונוטלת כח האדם⁶⁵, ע"ז בירור⁶⁶ גם בחי' חמור כו'.

ובעבודה ענין החמור הוא כמארז"ל⁶⁷ חמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לי', והיינו⁶⁸, גם בתוקף זריחת אור השמש, קרירא לי', והיינו גם כשמתבונן בענין אניני⁶⁹ ה' לא שנית⁷⁰, שלא יש שום שינוי בין קודם הברי' לאחר הבריאה, מפני שכ"ז הוא רק הארה לבד כו', וכמ"ש⁷¹ שמש ומגן ה"א⁷², שזהו רק הארת ש' הוי' הנמשך ע"י אלקי, אבל בהוי' עצמו לא יש שום שינוי כלל כו', וממילא הרי גם לגבי ש' הוי' הכל בטל ממש, שאינו בבחי' מציאו' כלל, שז"ע הוי' אחד⁷³, שהכל הוא בבחי' אחדות גמורה כו'. דמהתבוננות זאת ה' צ"ל כלות הנפש, להכלל בבחי' ש' הוי' עצמו כו', או להיות בבחי' ביטול במציאו' כו', והיינו, דמהתבוננות איך שהכל הוא הארה לבד, שאינו תופס מקום כלל לגבי הוי' עצמו ואינו עושה שום שינוי ח"ו, צ"ל כלוה"נ⁷⁴ בבחי' תוקף הרצוא להכלל בעצמו' אוא"ס, וכמו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו'⁷⁵, ומהיוצא מזה, מאחר שכ"ז הוא רק הארה לבד, הרי כולא קמי' כל"ח ממש⁷⁶ בלי שום מציאו' כלל, הרי מובן מזה ענין האחדות, איך שהוי' אחד כו' (והוא, דבהדעה העליונה, והיינו בש' הוי' עצמו, הרי אין שום מציאו' כלל, שכולא קמי' כלא כו', שע"י ההתבוננות והעמקת הדעת בזה שנרגש בו הענין, צ"ל בחי' הביטול במציאו' כמו שהוא בהדעה העליונה כו'. ובאמת, בהתבוננות איך שהוא הארה לבד, הרי גם לפי דעה התחתונה אינו תופס מקום כלל כו', והביטול הדעדר תפיסת מקום (כשמרגיש העדר תפיסת מקום שלו) הרי מתבטל במציאותו כו',

ש"ט

- (56) - בעשרה מאמרות (ראה תניא שעהיוה"א פ"א).
 (57) פי"ב.
 (58) ראה המשך וככה שם. סה"מ שבהערה 55.
 (59) יחזקאל א, י.
 (60) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ח. טעמי המצות להרח"ו ויקרא (ד"ה מצות קרבנות). אור החיים אחרי יז, יד.
 (61) ויחי מט, יד.
 (62) והוא: כ"ה בהעתיקה שעם הגהות רבינו. בכי"ק; והיינו. וכ"ה בהמשך וככה שם.
 (63) שם, טו.
 (64) רש"י שם, יד"טו. במדב"ר פי"ג, טו"טז.
 (65) במקומות שציינו בהערה 55: כידוע מדרו"ל גבי ריש לקיש (ב"מ פד, א).
 (66) בירור: במקומות שציינו בהערה הנ"ל: בירר.
 (67) שבת נג, א.
 (68) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פו, ג. אוה"ת משפטים ע' איריד. סה"מ תרל"ד ע' קכח. תר"ם ח"א ע' שצח. וש"נ. תרמ"א ע' קיג.
 (69) מלאכי ג, ו.
 (70) סיום הענין - בהמשך הפרק, ואתם בני יעקב לא כליתם כו'. כדלקמן הערה 80.
 (71) תהלים פד, יב.
 (72) - ה' אלקים.
 (73) ואתחנן ו, ד.
 (74) - כלות הנפש.
 (75) תהלים עג, כה.
 (76) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

וכמו הקטן לגבי הגדול, הרי מתבטל לגמרי (ער פארלירט זעך) כו⁷⁷. ובמ"א⁷⁸ מבו' דהביטול דהעדר תפיסת מקום הוא הביטול בהתפשטו' לבד, וכמו שרגא בטיהרא כו⁷⁹). ואתם⁶⁹ בני יעקב לא כליתם⁸⁰, שאינם באים לידי כלוה'נ, ואדרבה, הוא בבחי' קרירות, שאינו מתפעל כלל. והסבה לזה הוא, להיותם בני יעקב⁸¹, עקוב הלב מכלי⁸², והו"ע טמטום הלב⁸³, שנעשה כאבן, שאינו מתפעל משום דבר כו'. והעצה לזה הוא, ויט שכמו לסבול⁶³, לקבל עליו עול תו' כו', שהתו' היא עוז ותושי' כו'⁸⁴, וכמ"ש בתו"א ד"ה בחדש השלישי⁸⁵, וכמו מים הנוטפים על האבן שנעשה בו חלל⁸⁶, כמו"כ התו' מתשת כח הנה"ב ונותנת עוז לנה"א כו'. גם י"ל, חמרא קרירא לי' בתוקף זריחת השמש, הוא כענין⁸⁷ בני מחוזא דחזיין יקרא דאורייתא כו'⁸⁸, והיינו גם שרואה הפלאה דאלקו', וכמו בהתבוננו' דשאו מרום עיניכם כו'⁸⁹, איך שיש כח א"ס בנברא' כו', שזה מושג ומוכרח מאד מהנברא' עצמן שיש בהם כח א"ס כו', והוא מהקיום שלהם, דנבראים העליונים קיימין באיש, ונברא' התחתוני' קיימים במין כו'⁹⁰, דע"ה⁹¹ הווים ונפסדים, וההפסדות שלהם הוא הכרחי, מפני שכל מציאותם הוא מהרכבה כו', וכמ"ש במ"א⁹², ומ"מ המה קיימין באיש ובמין, הרי בהכרח שיש בהם כח א"ס המקיים ומתמיד מציאותם כו', וכמו"כ בהתנועה שלהם, מה שמתנענעים תמיד בלי הפסק, מוכרח שזה מכח הא"ס שבהם כו', וכמ"ש במ"א⁹³, ועמשית"ל⁹⁴, וזהו שאו מרום עיניכם וראו כו'⁸⁹, שזהו בבחי' ראי' ממש כמו ראי' חושי' ממש, שרואין כח א"ס שבנבראים כו'. וכאשר בהשגתו הוא רואה ממש שיש כח א"ס בנבראים, ובפועל אינו נראה כלל הכח הא"ס, כ"א הנברא הגשמי, ונמשך אחרי הישות כו', הרי מזה צ"ל האהבה והרצון בתוקף מאד שיהי' נראה הא"ס בגילוי כו', והו"ע חולת אה'⁹⁵, בבחי' תוקף האה' והתשוקה ביותר כו', וכמ"ש במ"א⁹⁶. ומ"מ אינו מתפעל. וע"י עסק התו' בפועל בשקידה וביגיעה גדולה, ה"ה מתקן ומברר גם קלי' חמור כו'. אך בבירור זה הרי צ"ל בו יתרון, דיתרון האור הוא מן החושך⁹⁷, ולהיות שהחמור הוא קלי' קשה, דבד"כ ענין הקרירות הוא קשה מאד, וכידוע בענין קליפת עמלק⁹⁸, אשר קרך כו'⁹⁹, הרי בהבירור צ"ל בזה יתרון גדול כו'. וזהו המחליף פרה בחמור, פי', פרה הוא הנה"ב¹⁰⁰,

- (77) ראה סה"מ עת"ר ס"ע סב ואילך.
 (78) ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' עה ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' רינו. תרס"ה ע' רנו. לקמן פר"פ (ע' ותקסז ואילך).
 (79) חולין ס, ב.
 (80) כאן מסיים הענין שגם כשמתבונן בענין אני ה' לא שנית כו', מ"מ, „ואתם .. לא כליתם“.
 (81) ראה גם סה"מ תרל"ד ס"ע קסח ואילך. תרנ"ב ע' סד. תרס"ב ע' תכג. עת"ר ע' קטז.
 (82) ירמי' יז, ט. וראה גם לקו"ת שה"ש כד, ד.
 (83) ראה לעיל פע"ה (ע' קפז). וש"נ.
 (84) ראה מכילתא בשלח טו, ב. ויק"ר פל"א, ה. סנהדרין כו, ב.
 (85) תורה אור יתרו טז, סע"א.
 (86) ראה אבות דר"נ פ"ו, ב.
 (87) ראה גם שערי תשובה ח"א י, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי פורים ס"ע תקסא.
 (88) ראה ברכות יז, ב (ושם: בני מתא מחסיא).
 (89) ישע"י מ, כו.
 (90) ראה רד"ק ישע"י שם. ספר העיקרים מאמר שני פרק י"א.
 (91) = דעם היותם.
 (92) ראה ספר החקירה להצ"צ סב, א ואילך. קג, א ואילך. וראה לעיל פנ"ג. פפ"ז (ע' קכה. ע' רכד). וש"נ.
 (93) ספר החקירה ג, א ואילך.
 (94) ח"ב פשל"ג (ע' ותרפד).
 (95) שה"ש ב, ה.
 (96) ראה ספר החקירה פד, ב. פו, א.
 (97) ע"פ קהלת ב, יג.
 (98) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קעב. אוה"ת דרושים לפ' זכור ס"ע א'תשצה ואילך. סה"מ תרמ"ב ע' קצג. תרמ"ז ע' פו.
 (99) תצא כה, יח ובפרש"י. תנחומא תצא ט.
 (100) ראה גם לקו"ת חוקת נו, ג.

ומחליפה במשא ועול החמור, צ"ל יתרון אור מחליפין אלו כו'. ובזה הוא הלימוד בג"ע, וכן בכל ההלכות ברוחני הענינים כו'. ומ"מ, הרי כ"ז הוא מדבר בעניני הנבראים כו', ומאחר שמדבר בעניני הנבראים, ה"ז בחי' חיצוני' התו' כו'.

קיצור. ובאגה"ק בקו"א, דמהות ח"ע המתלבשת באור הנשמה דמל' דברי', מתלבשת בהלכות דתורה, וה"ז כלים דמל' דאצי', ולכן גם התורה בכרי' היא בחי' חיצונית. ושם הוא ברוחניות. וכמו הנגעים, סגירותא, היינו שנסגר כלי השגת הנבראים. המחליף פרה בחמור, דשניהם מפני שור, אך חמור בה"ט¹⁰¹, והו"ע הקרירות. דהנה, אני ה' לא שנית, מפני שהכל רק הארה, ומזה צ"ל כליון אל העצמות, וגם מההרגש דהעדר תפיסת מקום צ"ל הביטול במציאות, וגם מובן בזה איך דכולא קמי' כל"ח. ואתם בני' לא כליתם. וצ"ל כשור לעול¹⁰² בתורה שהיא עוז ותושי'. גם קלי' חמור שאינו מתפעל מהתבוננות כח הא"ס שבעולם, שזהו בבחי' ראי' ממש, והוא קלי' עמלק. והתיקון הוא ע"י שקידה בתורה. וצ"ל בזה יתרון אור. וכ"ז מדבר בעניני הנבראים.

שע

קפא) והנה התורה כמו שהיא באצי', ה"ה בעניני' דאלקות, וכמו ענין הנגעים הוא¹⁰³, דש' אהי"ה בריבוע¹⁰⁴ בגימט' דם¹⁰⁵, ונודע דשם אהי"ה הוא בכינה¹⁰⁶, והוא בחי' אלקי' חיים¹⁰⁷, בחי' בינה, הממשכת האור והחיות (שזהו הדם) לאברי' דז"א, ובינה מקבלת מאור אבא, שהוא בחי' מים העושה התפשטו' הדם כו', וכמא¹⁰⁸ אכל ולא שתה אכילתו דם, היינו שאינו מתפשט בהאברי' כו'¹⁰⁹, וז"ע אדם, א' דם¹¹⁰, שע"י הא' הוא התפשטו' הדם כו'. והבהרת הוא מניעת התפשטו' הדם¹¹¹, בחי' ש' אהי', מחמת שאין אור אבא יכול להתפשט בז"א כו', ואזי יכול להיות בחי' נגעים, שזהו דבחי' ק"נ דאצי' יונק מבחי' עור אדה"ע¹¹², בחי' ז"א דאצי'. ואזי והובא אל הכהן, וצריך הסגר שבעת ימים¹¹³, שהן הז' יומין עילאין דאצי' כו', וכהן יראנה¹¹³, שהוא בחי' יסוד אבא כו'¹¹⁴. שכ"ז הוא במדרי' אלקו' כו'. וכן בענין האונאה, מאריך בזה בע"ח¹¹⁵, וכד"כ הוא כשהצירוף דש' הוי' נמשך ביותר מס' ההמשכה, אז נתאנה המוכר, שהוא המשפיע, ואם להיפך, נתאנה המקבל כו'¹¹⁶, דהחכ' בזה¹¹⁷ הוא בענין המשכת ש' הוי', שהוא בחי' א"ס כו'. וי"ל שג"ז הוא בכלל בחי' חיצוני' התו', להיות שכ"ז הוא שמדבר במדרי' דהשתל', ע"ה שזהו במדרי' דאצי' שהוא אלקו' ממש, מ"מ, מאחר שזהו במדרי' דהשתל', ה"ז בחי' חיצוני' לבד כו'.

(108) שבת מא, א.

(109) ראה תו"א משפטים עה, סע"ג (ומציין שם לפירוש

המשניות להרמב"ם עירובין רפ"ג).

(110) ראה של"ה כא, א. לקו"ת שם. וראה לקמן פרק רי (ע' ותכה). פרק שצא (ח"ב ע' ותתג ואילך).

(111) ראה לקו"ת שם.

(112) ראה תו"א בראשית ב, ב. ספר החקירה להצ"צ סה,

א.

(113) ראה תזריע יג, ב ואילך.

(114) ראה לקו"ת מצורע כה, א. סה"מ תרל"ז ח"א ע' ריח.

(115) שער לג (שער האונאה).

(116) ראה עץ חיים שם פ"א.

(117) דהחכ' י: י. וראה זח"ב סה, ב ובהגהות הרח"ו שם.

(101) = בהמה טמאה.

(102) ע"ז ה, ה.

(103) בהבא לקמן – ראה אוה"ת שמיני שבהערה 1 (ע' תעד). וראה גם סה"מ שבהערה 53.

(104) = א, אה, אהי, אהי"ה (ראה מקומות שצויינו בהערה

הבאה).

(105) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. עץ חיים שער

הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ז. שער לט

(שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א.

מאורי אור מערכת ד אות טז. לקו"ת פקודי ז, ד.

(106) ראה מקומות שבהערה הקודמת. ספר הערכים ח"ב"ד

ח"א ערך אהי"ה ע' תרמו. וש"נ.

(107) ירמ"י י, י. וראה זח"ב סה, ב ובהגהות הרח"ו שם.

אוה"ת יתרו ס"ע תשצח ואילך.

וכ"ז הוא מבחי' חיצוני' החכ' דאצי', שנק' נובלות חשמ"ע כו',¹¹⁸ כנ"ל¹¹⁸, וע"כ ה"ז בא בהשגה בכל עולם שהוא, דכשם שהנגלה דתו' למטה ה"ז בא בהשגה, וכמו הלכות הגשמי' הנ"ל דהמחליף פרה בחמור ואונאה וכה"ג ה"ה אצלנו בהשגה ממש, כמו"כ הוא רוחני' התו' בעולמו' עליוני', וכמו השגת הנשמו' בג"ע בעסק התו' שלהם, שזהו בבחי' השגה ממש כו', וכ"ה בתו' דאצי' שמדברת בעניני' דאלקו', ה"ז בבחי' השגה ממש באצי' כו', והיינו לפי שכ"ז הוא מבחי' חיצוני' החכ', שבאה בהשגה דבינה כו'.

ועיקר בחי' פנימי' התו', י"ל שזהו בחי' העונג שבתו', דעונג בעצם הוא למע' מהשגה, דגם העונג שבהשגה, דהענין המושג ה"ה בבחי' השגה ובבחי' תפיסא והתיישבות כו', הרי תענוג הנפש שבהענין, ה"ה למע' מהשגה, ואינו בבחי' התיישבו', ואדרבה, מביא לידי כליון, וכמו נכספה וגם כלתה נפשי¹¹⁹, שזהו היפך התיישבות כו' (וא"ז רק בתענוג דאו"ח¹²⁰, דשם הוא בבחי' כליון ממש כו', אלא גם בתענוג דאו"ח¹²¹, התענוג גורם כליון הנפש בהדבר שמתענג בו כו'. וגם מה שהתענוג משיב את הנפש, וכמו נחת רוח, שהוא בבחי' השבה והנחה כו', ג"ז הוא למע' מהתיישבות בכלים כו'. וכמו שבת, שהוא בחי' מנוחה ועונג¹²², וכמ"ש¹²³ וירא אלקים כו' והנה טוב מאד, שזהו המנוחה והעונג שאחר היגיעה כו' (אם כי לא בעמל ויגיעה כו'¹²⁴), ויש בחי' עונג ומנוחה שלמע' מזה, והוא בחי' שבתא דיומא, הנק' שבתו של שבת כו', וכמ"ש במ"א¹²⁵, הרי באמת הגילויים דשבת הן למע' מהשתל', וכונדוע¹²⁶ דמוחין דאבא למע' מהשתל', והוא מה שהחכ' נק' עדן כו'¹²⁶). וי"ל דהעונג שבתו' זהו עיקר שכר הנשמו' בג"ע, והיינו, לא רק ההשגה, כ"א בחי' התענוג שמתענגי' בלימוד התו', וכמ"א¹²⁷ נהנין מזיו השכינה, תענוג הנשמה כו', דהעונג זהו עיקר הקבלת שכר כו', וכמ"ש בסי' בפ"י ברוך משלם שכר טוב¹²⁸, דזיו הוא בחי' זיווא עילאה דעתיקא, וז"ע שכר טוב, דהגילוי בג"ע לנשמו' הוא מבחי' עתיק דברי' כו'. ועמ"ש בסש"ב ח"ב ספ"ה¹²⁹ ורקיע זה נק' רזא דאורייתא כו'¹³⁰, מרקיע זה נוטף טל למזון הנשמו' כו', וידוע¹³¹ דטל הוא מבחי' עתיק כו', והיינו, דעיקר מזון הנשמו' בג"ע הוא בחי' העונג כו'.

שעא

ועפ"ז י"ל¹³², דחיצוני' התו' הוא בבחי' התקשרו', להיות שזהו כמו דבר הנבדל כו', ומש"א¹³³ אורייתא וקוב"ה כו"ח ממש, זהו בבחי' פנימי' התו', שהוא בחי' העונג שלמע' מהחכ' כו'.

-
ע' תשלב ואילך.	118) פקע"ג. פקע"ח (ע' תעז ואילך. ע' תצז).
(127) ברכות יז, א.	119) תהלים פד, ג.
(128) סידור עם דא"ח מא, ב.	120) = דאור חוזר.
(129) פ, א.	121) = דאור ישר.
(130) ראה זח"ב רי, סע"א.	122) ראה סידור עם דא"ח קעד, א ואילך. קצט, ג ואילך.
(131) ראה תו"א ויקהל קיג, ג ואילך.	123) בראשית א, לא.
(132) כאן מסיים הפיסקא „ולכאו' י"ל, שזהו הפרש בין חיצוניות התורה לפנימיות התורה", שבפקע"ט (ע' תקא).	124) ראה ב"ר פ"ג, ב. פ"י, ט.
	125) ראה לקו"ת ברכה צז, סע"ג ואילך.
	126) ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח

קיצור. ובאצי' התורה מדברת בעניני אלקות, וכמו נגעים הוא סילוק אור אבא, ואונאה באופני ההמשכה דש' הוי', ומ"מ, להיות שכ"ז בס' השתל', י"ל שזהו חיצוניות התורה, נובלות חשמ"ע, ולכן בכל עולם היא בהשגה. והפנימיות הוא העונג שבתורה שלמעלה מהשגה, גם העונג שבהשגה, והוא בבחי' כליון, גם העונג דאו"י, וגם מה שמשיב את הנפש, ה"ז למעלה מכלים, וכמו מנוחה דשבת. וי"ל דעיקר שכר הנשמות בג"ע הוא העונג שבתורה, ובזה א' דכולא חד.

אך כ"ז אינו מתיישב עדיין, דהרי במא' 5 דתלת קשרין או' וכולהו דרגין על דרגין סתים וגליא, הרי שגם סתום דתו' הוא בבחי' התקשרו', ולפי הנ"ל, הרי פנימי' התו' היא בבחי' חד ממש כו'. אך הענין הוא, דגם בבחי' פנימי' התו' יש בחי' נגלה ונסתר¹³³, וכמ"ש בזהר בהעלותך¹³⁴ הנ"ל פקע"ג¹³⁵, שיש בתו' בחי' נשמתא, ונשמתא לנשמתא כו'.

והענין, דהנה, גם בחיצוני' התורה, היינו בחי' הנגלית, בהכרח שיש בזה בחי' סתום שלמע' מהשגה, וכמו"כ גם בפנימי' התו' יש בחי' גליא כו'. דהנה¹³⁶, יש בגמ' כמה שרשים ויסודות שעליהם נבנו בניני התו' כו', וכמו אוקי ממוני בחזקת מרא¹³⁷, והמוציא מחבירו עליו הראי'¹³⁸, ועל שרש הזה בנוים כל הסברות והטעמים על כל דין, לומר שראובן נק' מרא קמא, או ששמעון נק' מוציא מחבירו וכה"ג. וזה מושג היטב בשכלנו הטעם ששמעון נק' מוציא מחבירו וכה"ג. אך אם באנו לחקור ולפלפל על עצם הכלל, מדוע אוקי ממונא בחזקת מרא, שהרי חברו טוען נגדו, ואפי' כשחברו אומר ברי והוא אומר שמא, מ"מ אוקי ממונא כו'¹³⁷, זה לא נוכל להשיג בשכלנו היטב כו'. וכן בענין רשויות לשבת¹³⁹, אחר שנגלה לנו השרשים, שרה"י הוא כך ורה"ר הוא כך, אז נחקור ונפלפל אם זהו רה"י או רה"ר, וביציאה והכנסה מזל"ז וכה"ג, אבל המקור והשרש מדוע רה"י הוא כך ורה"ר כך דוקא, זה אינו מושג לנו. הרי שגם בנגלה דתו', עצם הדבר הוא סתום ונעלם מהשגה כו'.

והענין¹⁴⁰, דהנה באד"ר¹⁴¹ אי' ע"פ¹⁴² קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, שהן שערות דז"א, בחי' שערות שחורות דאחידין בי' דכיינ ומסאבן, ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ובמסאבא כו', הרי דטעמי תו' במ"ע ומל"ת הן משערות דז"א. ובת"ז¹⁴³ אי' ודלת ראשך כארגמז¹⁴⁴ הם טעמי תו', והן בחי' שערות דנוק'. ובאמת לא סתרי אהדדי¹⁴⁵. דהנה, מוחין דז"א, שרשם משערות דא"א, דאו"א מקבלים המוחין ממזל ונוצר

(140) בהבא לקמן - ראה אוה"ת שם. ד"ה ראשית עריסותיכם תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' רה).

(141) = באדרא רבא (זח"ג קלו, א. וראה לקו"ת שה"ש ט, ב).

(142) שה"ש ה, יא.

(143) = ובתיקוני זהר (כ"ה בשם התיקונים באוה"ת שם. לקו"ת אמור לב, א. ועוד).

(144) שה"ש ז, ו.

(145) כיון שזהו החילוק בין נגלה לנסתר, כדלקמן.

(133) ועפ"ז י"ל, שהנגלה הוא בחי' התקשרות, והנסתר הוא בבחי' חד ממש, כדלקמן בסוף הפרק.

(134) קנב, א.

(135) ע' תעט.

(136) בהבא לקמן - ראה אוה"ת במדבר (שבועות)

שבהערה 1. וראה לקמן ח"ב פשפ"ג (ע' ותשפט).

(137) כתובות יב, ב. וש"נ.

(138) ב"מ ב, ב. ק, א. וש"נ.

(139) שבת ו, א.

ונקה¹⁴⁶, ומשפיעים אותם לז"א כו' (וי"ל שזהו בחי' גדלות המוחין, שממשיכים ע"י עבודה, שזהו בד"כ המשכה מלמע' מס' השתל', וכמ"ש במ"א בהבי' דצדקת פזרונו¹⁴⁷), וגם קוצי דשערי דא"א עצמו מכה בעורף ז"א, ועי"ז מחלק הדעת דז"א לב' מוחין דחו"ג (עמ"ש מזה בהבי' דזכור את אשר עשה לך עמלק בתו"א פ' תצוה¹⁴⁸, ושם¹⁴⁹, דעי"ז נעשה פב"פ¹⁵⁰, היינו שמאירים פנימי' המוחין, להיות האה' בדרך ממילא, לא רק בדרך חיוב והכרח כו', וכמ"ש במ"א¹⁵¹. ולעיל פקל"ד¹⁵² נת' דכ"ז הוא מבחי' המוחין השייכים למדות, לא עצמי' המוחין ממש כו', ובד"כ הוא בחי' מוחין דיניקה כו'). ועצמי' בחי' ומדרי' זו (היינו עצמי' ההמשכה שמבחי' א"א וחור"ב בז"א, שזהו בחי' עצמי' המוחין ממש כו'), א"א לבא בהתגלו' בכחי' טעם, גם לא ע"פ סוד, רק מבחי' שערות דז"א בא ההתגלו' דבחי' היכלות דז"א (י"ל דזהו במדרי' אצי', והיינו, שגם נשמו' דאצי', מה שמשיגים טעמי תורה, זהו רק מבחי' שערות דז"א כו'. ועמ"ש בסש"ב פל"ט¹⁵³ דנשמו' עומדים בהיכלות ומדורין דברי' או יצירה ונהנין מזיו השכינה כו'¹²⁷, הוא זיו תורתן ועבודתן כו', וי"ל דכמו"כ הוא ג"כ בנשמו' דאצי' כו', ועמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד). וזהו קווצותיו תלתלים, שהן שערות דז"א, שבהם תליין דכיין ומסאבן, היינו שזהו הגילוי דבחי' טעמי תו' המתגלה בהיכלות דז"א כו'. וכמו"כ מבחי' מוחין חב"ד דנוק', ששרשם משערות דז"א, אינו יכול לבא בעולמו' ב"ע רק בחי' שערות לבד, וזהו דלת ראשך כארגמן כו'. ולכן בפנימי' התורה יש נגלה ונסתר, וכן בחיצוני' התורה¹⁵⁴, והוא, דבחי' ודלת ראשך כארגמן, זהו טעם הנגלה ממש, כמו אוקי ממונא כו' והמע"ה¹⁵⁵ כו', והן רק בחי' שערות דנוק' כו', אבל מוחין עצמן דנוק' הן למע' מהשגה בב"ע, וזהו הנסתר של זה הטעם שלא בא לידי גילוי כו'. וכן בז"א, בחי' קווצותיו תלתלים, זהו הנגלה שע"פ הסוד, ועצם המוחין דז"א, זהו הנסתר שע"פ הסוד כו'. דבד"כ בחי' מל' היא בחי' חיצוני' התו', וכמו מל' פה תושבע"פ קרינן לה¹⁴¹, דהיינו בחי' הנגלה כו'. וז"א בחי' פנימי' התו' כו'. ובשניהם יש נגלה ונסתר, דבחי' הנגלה הוא ע"י השערות, ובחי' הנסתר זהו מעצם המוחין כו'. והיינו, דבנגלה דתו', דבד"כ הוא בחי' המל', הנה הטעם הנגלה הוא מבחי' שערות דנוק' כו', וע"ז הוא שא' בת"ז¹⁴³ דודלת ראשך כארגמן הן טעמי תו', היינו הטעם הנגלה דחיצוני' התו' כו', והטעם הנסתר בזה הוא מהמוחין עצמן דנוק' כו'. ופנימי' התו', שהיא בחי' ז"א דאצי', הסוד הנגלה בזה הוא מבחי' שערות דז"א, וז"ע קווצותיו תלתלים המבו' באדר¹⁴¹, והנסתר, היינו שאינו בא גם בבחי' סוד נגלה, זהו מהמוחין עצמן דז"א כו'.

ולפ"ז י"ל, דהנגלה שע"פ הסוד זהו התורה כמו שהיא ברוחני', וכמו העסק בתו' דנשמו' בג"ע, וכמו תו' דאצי', דהגם שמדבר בענין ההשתל', ה"ז בחי' סתום דתורה, רק שזהו הנגלה שע"פ הסוד כו'. והנסתר הוא בחי' העונג, וזהו עצם המוחין כו', וכמ"ש

(146) תשא לך, ז (ושם: נוצר). וראה עץ חיים שער הכללים
 פ"ה. ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' זכור ע' תעג ואילך.
 ע' תצו ואילך. סהמ"צ להצ"צ צו, א ואילך.
 (147) ראה אוה"ת בשלח ע' תרעא.
 (148) פה, ב ואילך.
 (149) שם, ג.
 (150) = פנים בפנים.
 (151) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' זכור ע' תעג ואילך.
 (152) ע' שנג ואילך.
 (153) נב, ב.
 (154) יש נגלה ונסתר.
 (155) = והמוציא מחבירו עליו הראי'.

במ"א¹⁵⁶ דהמוחין בעצם מהותם הם בחי' תענוג כו', וכמשי"ת¹⁵⁷. ובד"כ הוא בחי' חיצוני החכ' ופנימי' החכ', דפנימי' אבא פנימי' עתיק כו'¹⁵⁸. ועפמ"ש במ"א (כד"ה ביום ההוא יגלה כו'¹⁵⁹) ההפרש בין שערות הראש לשערות הזקן, דע"ה שניהם מבחי' מותרי מוחין, הנה שערות הזקן הם ממותרי מוחין דגדלות, משא"כ שערות הראש הן ממותרי מוחין דקטנות כו', ומבו' שם דג' מיני שערות, דודלת ראשך, וקווצותיו תלתלים, ושער רישי¹⁶⁰ כו', כ"ז הוא בחי' שערות הראש, והן הלכות דתורה כו', יעו"ש, ולפ"ז י"ל, דבחי' הנגלה גם מבחי' פנימי' התורה, והיינו התורה כמו שהיא למע', זהו מבחי' שערות הראש, דבד"כ זהו בחי' קטנות כו', והן בחי' מותרות ונובלות שיוצאין בבחי' פירוד כו'. ועז"א⁵ דאורייתא מתקשראה בקוב"ה כו'. ובחי' הסתום, זהו מבחי' שערות הזקן, וכמ"ש¹⁶¹ כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו', והוא ההמשכה מבחי' פנימי' הכתר כו'. ועז"א אורייתא וקוב"ה כולא חד כו'¹¹.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש צדק צדק תרדוף כו'. דהנה הבחיי¹⁶² כ' דצדק הוא בחי' אור הגנוז כו', ואמרז"ל¹⁶³ היכן גזנו בתורה, והיינו בחי' אוא"ס שבתורה כו', והוא בחי' פנימיות התורה, והיינו בחי' סתום שבסתום דתורה כו'. ובכדי לבוא לזה הוא ע"י התפלה, שהוא בחי' התגלות הסתום דנשמות כו'. דהנה¹⁶⁴ כתי¹⁶⁵ אני בצדק אחזה פניך, וקאי על התפלה, וכמארז"ל¹⁶⁶ ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, שנא¹⁶⁵ אני בצדק אחזה פניך כו', דכתפלה באים לבחי' פני ה' כו'. וכידוע שיש בחי' פנים ואחור, וכמו אחרי ה' תלכו¹⁶⁷, שהוא בחי' אחוריים וחיצוניות לבד, והיא הארת בחי' מל' שלהוות ולהחיות העולמות, שזהו בחי' חיצוניות בלבד כו'. אבל יש בחי' פנים, שהיא בחי' הארה פנימיות, וכמו יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך¹⁶⁸, דעיקר מצות ראי' שהי' בביהמ"ק הוא שיהי' גילוי בחי' פני ה' כו'. וז"ע ההשתחוואה שהי' צ"ל במצות הראי'¹⁶⁹, וכידוע שיש השתחוואה חיצונית והשתחוואה פנימיות, שהיא בחי' ביטל פנימי ועצמי כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה וביום השמע"צ בן חכם ישמח אב¹⁷⁰, ובד"ה מזמור שיר חנוכת הא'¹⁷¹, וע"י ההשתחוואה הי' הגילוי דבחי' פני ה' כו'. וכמו"כ הוא בתפלה, שהו"ע הביטל, והן ההשתחוואות דשמו"ע, שהן בבחי' ביטל פנימי כו'¹⁷², וז"ע וראשו מגיע השמימה¹⁷³, וידוע¹⁷⁴ שזהו מבחי' שרש ומקור הנשמה, והיא העבודה דרעו"ד כו', ועי"ז אחזה פניך¹⁶⁵, גילוי בחי' פנימיות

(156) ראה המשך תרס"ו ע' קכז ואילך.
 (157) ראה לקמן פר"ג ע' (ע' תיא).
 (158) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ ה'ש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.
 (159) מאמרי אדמור"ר הזקן תקע"ב ע' רכב ואילך. אוה"ת
 נ"ך ח"ב ע' תשז ואילך.
 (160) דניאל ז, ט.
 (161) תהלים קלג, ב.
 (162) עה"פ (ושם: האור הגדול הצפון לצדיקים). הובא
 באוה"ת שופטים ע' תתלג.
 (163) מדרש רות בזהר חדש פה, א. לקו"ת במדבר יח, ד.
 לקו"ש ח"י ע' 10. וש"נ.
 (164) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תסא ואילך.
 תרנ"ג ע' רעג ואילך.
 (165) תהלים יז, טו.
 (166) בבא בתרא י, א.
 (167) פ' ראה יג, ה (ושם: ה' אלקיכם).
 (168) שם טז, טו.
 (169) ראה גם סידור עם דא"ח רעו, ב ואילך.
 (170) דרושים לטוכות פב, ב.
 (171) ברכה צח, ב.
 (172) ראה אוה"ת נח ח"ג תרג, א ואילך.
 (173) ויצא כח, יב. וראה זח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש
 ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
 (174) ראה אוה"ת במדבר ע' ה. ובכ"מ.

ועצמות אוא"ס ב"ה. והגילוי הוא בתורה, והו"ע בחי' האור הגנוז שבתורה כו'. וזהו צדק צדק ב"פ, בחי' צדק דתורה, וצדק דתפלה, והוא בחי' סתום דתורה וסתום דנש"י כו'. גם י"ל דב' בחי' צדק הוא בחי' גלי' וסתום דתורה, דבשניהם יש בחי' נגלה ונסתר כנ"ל, והנסתר הוא בחי' אור הגנוז כו'. ועז"א למען תחי' וירשת את הארץ כו'. דהנה נת"ל¹⁷⁵ דב' בחי' הנ"ל דתורה הן בחי' ז"א ומל', ובשניהם יש בחי' נגלה, שהן השערות, ובחי' נסתר, שזהו העצמות כו'. ועפ"ז י"ל, דוירשת את הארץ זהו העצמות דבחי' מל', ולמען תחי' הוא העצמות דבחי' ז"א כו'. ולפי משנת"ל דב"פ צדק הן ב' בחי' סתום דתורה ונש"י, י"ל, דלמען תחי' הוא בחי' סתום דקוב"ה, וכמו ונחי' לפניו¹⁷⁶, לעת'י, שיהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס ב"ה¹⁷⁷, והוא ע"י העבודה דתורה ותפלה כו'. ושייכות כ"ז למ"ש שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהנה השערים הן איברי האדם וגם החושים דראי' ושמיעה כו'¹⁷⁸, וצ"ל המשפט בכל החושים להיות עוצם עיניו מראות מרע ואוטם אזנו כו'¹⁷⁹, וכן הכפי' בכל איברי הגוף ושבירת החומריות, שזהו התחלת העבודה, ואז אפשר להיות העבודה דתפלה להיות אחזה פניך כו'. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך, בבחי' הכפי' בפועל כו', וגם בכלל זה הוא העבודה שע"פ טו"ד (היינו בחי' שליבות הסולם דתפלה כו'¹⁸⁰), שזהו בבחי' אתכפי' כו', ועי"ז צדק צדק תרדוף, בתפלה ותורה, בחי' סתום דנשמות וסתום דתורה כו', למען תחי' וירשת את הארץ, גילוי בחי' סתום דקוב"ה כו'.

קיצור. אך צ"ל, שהרי גם סתים דתורה היא בהתלת קשרין. אך הענין, דגם בסתים יש נגלה ונסתר, וכן בגליא דתו', דגלי' דתורה היא בחי' מל', והנגלה שבזה הוא מבחי' שערות דמל', והנסתר מעצם המוחין. וסתים בז"א, והנגלה משערות דז"א, והנסתר מעצם המוחין דז"א. וי"ל שזהו שערות הראש, קטנות, ושערות הזקן, גדלות. וי"ל דהנגלה שבסתים זהו התו' שברוחניות, והנסתר הוא בחי' העונג. ובבחי' זו הוא כולא חד.

(178) ש"ך עה"ת ר"פ שופטים. של"ה ס"פ שופטים. אוה"ת שופטים ע' תתכב. ע' תתלב.
(179) ע"פ ישעי' לג, טו.
(180) ראה לקו"ת בשלח ב, ב. ובכ"מ.

(175) ע' תקט.
(176) הושע ו, ב.
(177) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סד, א. סה"מ תרנ"ט ע'
כא. תרצ"א ע' רמג.

ISBN: 978-0-8266-6092-3

9 780826 660923